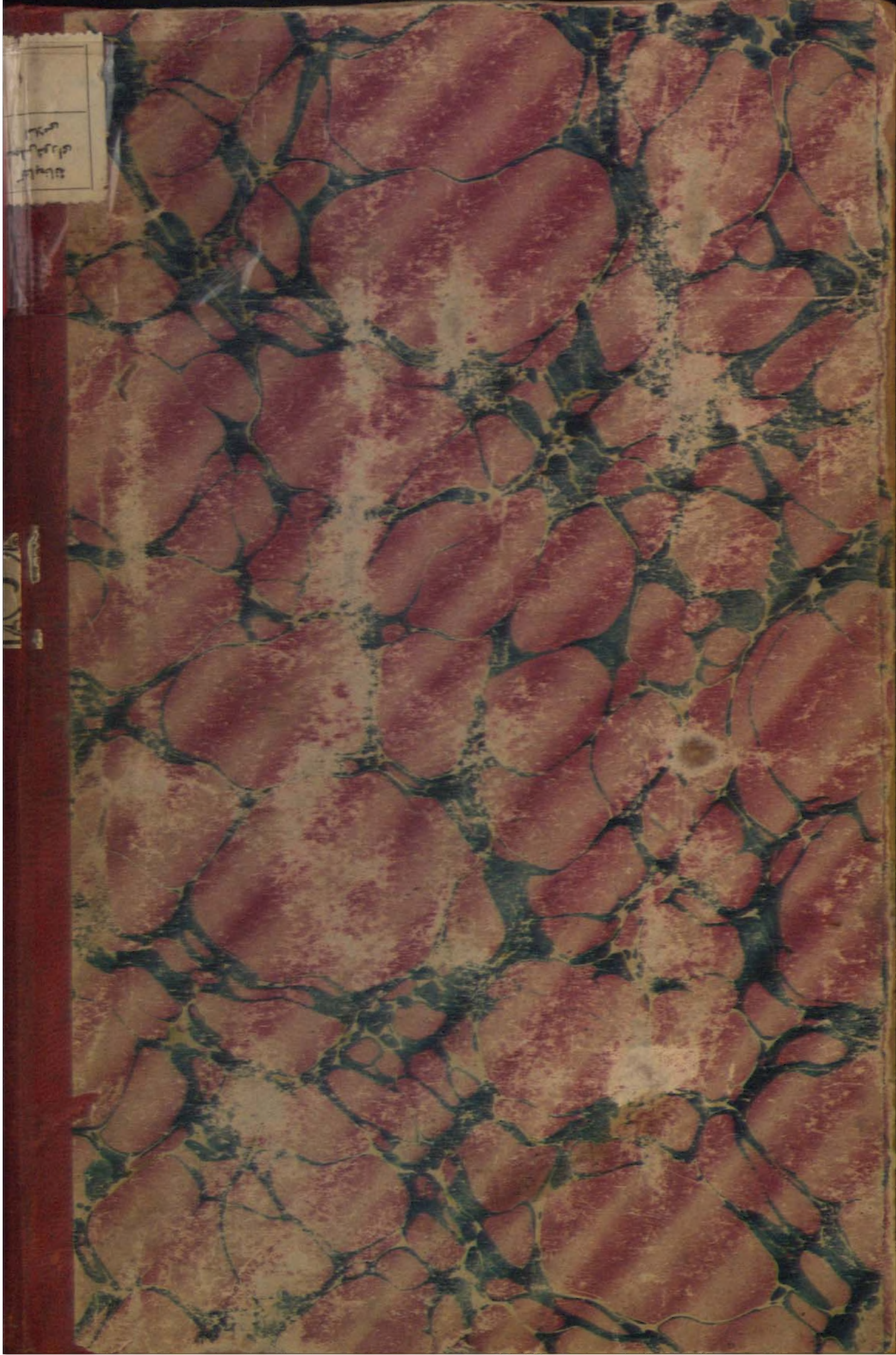

מספר
תאריך
מחבר

٩٧٤٨

الدرّة البيضاء، من مشاعر النساء

عبد العلي بن محمد الطنّ

١٣٢٢ ق. چاپ سنگی

۱۰
۹۳۲

۹۷۴۸

الدرّة البيضاء في مشاعر النساء

عبد العلي مدني الطن

۱۳۲۳ ق. چاپ کنگی

۱۰
۹۳۲

کتابخانه الکتاب

کتاب الله البصافي مشاهير النسا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد و شایه یرون از احصاء و عدد بزرگ معبود را جل جلاله
سزا است مدح و شکر بی شهادت این مسجود را اتم نواله رواست
که عالم سفلی و علوی را از کم عدم بعرضه شهود هستی آورد
و نماز گیتی را از جمادات و نباتات و حیوانات خاصه سلسله
انسان را بخلقینی که در خور او بود از مشیت کامله که مصدق
جمله خبر است منبع کمال افاضات اشفا فاضله فرمود و غنوه صفا
و وجود خود را در هر یک از اجزای انواع موجودات عالم نمود

کتابخانه الکتاب

ای نور بود جمله اشیا ظاهر در منظر چشم اهل عرفان ناظر (۳)
عالم همه از نور نور و روشن گشته هم اول این سلسله و هم آخر
لسان همه موجودات در وصفش لب بیان بسته و سینه فکرت
و اندیشه در این بهر دشت از دشتا رخساره آید
عجرا الواصفون عرض فیضه و اعراضا الوری بمنع فیضه
ما شوا انهم حق محمد نوگفتن با همه کرد بیان عالم بالا
(و نغمه ما قال)

خداوند هستی و نیستی توئی ندانم چه هر چه هستی توئی
و درود نامعدود و صلوات نامحدود بر آن سید لولاه
لما خلقت الافلاك باد که جمیع موجودات از طفیل وجود
مستعدش مخلوق اند و تمام مخلوقات بپر تو ایجادش مرزوف
آنکه کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین از شوائش اشارت

درباجه

(۴) فَنَاجِ خَانَمَ الْأَنْبِيَاءِ دَرْبَانَ مَرْثِيَّةً دَرْجَانِشِ آيَةِ وَضُطُّوقِ
شَرْفِ سُبْحَانَ الَّذِي تَسْبِيحُهُ لَيْلًا مِنْ السَّجْدِ الْحَرَامِ إِلَى
السَّجْدِ الْأَقْصَى أَزْجَلًا لِنَشْ حُكَايَةِ وَمُضْدَانِ وَقَدْ مَا خَلَقَ اللَّهُ
تَعَالَى نُورِي فِي مَدْلُولِ بَنَامُ عَيْنِي وَلَا يَنَامُ قَلْبِي دَرْفِهِمْ جَلَالَهُ
وَرَفَعَتْ عَلَامَتِي بَعْدَ أَوَّلِي صَادِرُكُمْ نَعِيَابِ وَلِبِهِ ذَا الْبَنِي
سَبَبِ أَصْلِي أَسْتُ وَنَحْنُ بَيْنَ سَبَبِي كَيْهَ شَيْخَانَا نَوْبَهُ رَاعِلَةً غَالِيَةً
مُحَمَّدُ سَيِّدَا الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْنِ وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عَرَبٍ وَمِنْ عَجَمٍ
فَاوَالِ النَّبِيِّينَ فِي خَلْقِهِ وَفِي خَلْقِهِ وَلَمْ يَدْنُ نُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ
عَلَيْهِ سَلَامُ اللَّهِ وَصَلَوَاتُهُ وَعَلَى آلِهِ الْمُعْصُومِينَ سُبْحَانَ عَمَّا
وَضَهْرِهِ وَصَفْرِهِ وَوَزِيرِهِ شَاهِنشَ مَلِكِ وَلَا يَتِي فِي شَرْ
أَمَامَتِ أَمَامِ الْمُتَّقِينَ وَاسْطَةِ النُّكُوْبِينَ وَالتَّقْوِيمِ رَابِطَةُ الْحَقِّ
بِالْقُدُّومِ مَنْطُوقِ مَرْكَبَتِ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَى مَوْلَاهُ مِصْدَقُ

درباجه

(۵) لَوْلَا عَلَيَّ لَمَّا خَلَقْتُكَ أَفْضَلُ الْوَصِيِّينَ وَلَيْ رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ
مُظْهِرُ الْحَقِّ مُظْهِرُ الْبُرْهَانِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ
وَعَلَى أَوْلَادِهِ الْمُعْصُومِينَ دَعَائِمُ الدِّينِ فَوَائِمُ الْيَقِينِ أَوْلِيَا
الرَّحْمَنِ أَوْلِيَا الْإِيمَانِ الْأَنْجَبِينَ الطَّاهِرِينَ مِنْ لُزِّ الْبُؤْسِ وَالْكَفْرِ
وَبَعْدَ جَنِينَ نَكَارَدِ بِنْدَةِ خُدَايِ سُبْحَانَ خَانَمِ
شَاهِنشَاهِ جَمَانَ عِبْدِ الْعِلْمِ مُورَخِ السَّلَاطَةِ بِشَيْخِ مَدِينَةِ
أَسْتَانَ كَبِيرِ بَاسِيَانِ ابْنِ مَرْحُومِ مِيرِزِ أَهْدَايَةِ اللَّهِ
لِسَانِ الْمَلِكِ مَلِكِ الْمُورَخِينَ ابْنِ مَرْحُومِ مِيرِزِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمِيرِ
لِسَانِ الْمَلِكِ كَانَشَاهِ مُؤَلَّفِي نَاسِخِ التَّوَارِيخِ كَرْدِ ابْنِ رُوزْكَ
مَحْمُودِ وَأَبَامِ مَسْعُودِ كَشَارِ سَاكِ بِيكْرِ مُرَادِ وَبِيكْرِ صَدِيقِ
هَجَرِي مِيكَزْدِ وَدَاجِ وَتَحْتِ ابْرَانِ بِيكْرِ شَاهِنشَاهِ
جَوَانِ بَخْتِ فِيرُوزِ وَخُرْمِ تَرَازِ فُورُوزِ اسْتِ يَعْنِي فَرَازَنْدَهُ

مُظْفَرُ الذُّبَابِ فَاجِلًا

(۱) لَوَايَ نَادِ شَاهِي طَرِازَنْدَه رَدَايِ كِبَرِيَايِ سَنَامَنْدَه بَاج
جَهَانِيَايِ كَذَارَنْدَه نَاجِ كِيَايِ وَارِثِ جَشِيدِ وَهُوشَكِ
جَامِعِ عِلْمِ وَفَرْهَنْكِ رَايِ عِيَدِ بِنِ قُوِيَمِ حَامِي مَلِكِ قَدِيمِ
شَهَرِ نَارِ زَمَانِ وَفِيهِ مَرْفُوبَانِ دُنْيَا وَدِينِ مَحْوَرِ كُودِ
مَرْوْتِ كُوهِ جَبْجُونِ فَنُوتِ عَطُوفِ رُوفِ كُنِمْ وَحَنِمْ
ذُو الْحَرَمِ الْمُنِينِ وَالرَّائِي الْمُبِينِ وَالْجُودِ الشَّارِبِ
وَالْعَطَاءِ الْجَارِبِ غِيَاثِ الْأُمَمِ مَلَاذُ الثَّرِكِ وَالذَّلِيمِ
السُّلْطَانِ بْنِ السُّلْطَانِ وَالْخَافَانِ بْنِ الْخَافَانِ
الْخَافَانِ السُّلْطَانِ شَاهَنْشَاهِ تَمَامِ
مَالِكِ مَحْرُوسِهِ اِبْرَانِ لَا زَالَتْ دَايَاتُ مَمْلَكَتِهِ عَالِيَةً
وَايَاتُ سُلْطَانَتِهِ مُعَالِيَةً كَمَا بَحْسُ فَرَاغِ فَرَطِ كِيَايِ
مَحْسُورِ فَاغِ خَالِ اِهْلِي مَمْلَكَتِ وَاصْلَاحِ امُورِ عِيَتِ وَانْجَا

تأليف

دِيَا جَزَلُ الْكِتَابِ

مَثَابِيهِ دُرُوزِ دِيَايِكَ وَاسْعَافِ مَطَالِبِ تَرْكِ وَنَاجِيَايِ
وَبِقَايِ دِينِ اِسْلَامِ وَشَبَابِ اَيْنِ خَيْرِ اَنَامِ وَزَوْجِ مَمْلَكِ
اَبْرَانِ وَتَمَذُّنِ اِهْلِي اَنِ بِلْدَانِ كَمَا بَحْسُ مَطْمُورِ وَفَرْ اَلْفِ
شَدَه بُوْدِ مَذَانِ سَرُشُدِ كَمَا بَحْسُ شَخْصِي كَايِ وَفِي كَارْدَانِ وَ
اَمِيرِ بَصِيرِ وَزِيرِ مِي صَايِ الْقَمِيرِ مَنَسَبِ صَدَارَتِ وَ
مَسَدِ وَذَارَتِ بَرَكْتِ نَاجُونِ پَهْمِرَانِ وَاسْطَرِ اَهْلَانِ
غِيَاثِ وَاقَاضَاتِ لَا يَكِي كَرْدِ وَبِرِ اَنْكَشِ نَدِيرِ اَهْلِ
مَمْلَكَتِ اَمْدَدِ وَبَرَايِ دِيَانِ وَغَفْلَةِ دِيَانِ خَوَايِ
بِلْدَانِ وَاصْأَارِ اَبَادِ وَبَنِيَانِ دَوْلَتِ رَا مَشِيدِ فَرَايِدِ
اَبْنِ رُويِ نَوَابِ مُسْطَابِ اَشْرَفِ اَمَجِدِ حَضَرِ اَرْفَعِ اَمْنِ
اَسْعَدِ بَدْرِ اَسْمَانِ وَذَارَتِ صَدْرِ اَبْرَانِ صَدَارَتِ
ذُو الْعِزِّ الْبَاهِرِ وَالْمَرْحُومِ الْوَافِرِ الْعَرَفِ الرَّاسِخِ وَالْحَرَمِ

الشاعر

د بیاجه

(۱) الشاخی صاحب السیف القلم جامع الحکم والکرم
صهر السلطان وابن عمه شقیق دوحیه وصنوار
شاهزاده آزاده والانباء سلطان عبد المجید
(انا بای اعظم) عین الدوله بن عضد الدوله بن
خافان جنت مکان فتحعلی شاه قاجار که از نخست
دست پرورد شهریار قاجار وافرین از چهل سال بود
که بشخص شخص و ذات مفلسش خدمات نمایان نمود
و بایمین سردار به و شاهزاده که عقل و ذرات و تدبیر
صدار به داشت و همواره در خدمت این شهریار تعبیر
و طرب و زحمت و ابر و احک و رنج را بر گنج و حجاز داد
و اطاعت سلطان و چون طاعت بردن فرض و محکم
دانست با فریب درگاه و فراغت شاهنشاه از

سپیده

د بیاجه

(۲) سپیده صبح ثانیه روح در خنقش بهرام خضر
و بهر خدمت ثابت و او امر و نواهیش را چون وحی الهی
انکاشت و در هر مقام و مرتبه که رفت مجرب و بدیهه
داد و سرکشان منمرد و طاعیان را در اکه قلع و قمع
هر یک در عهد محال و مدافع با آنها سخت نزار محاربه
باسام سوار و اسفندیار مینمود با شمشیر بران و بازو
توانا و دل دانا و عقل بدینا گوشمالی بنر اداد و بیکار
دست فتنه و پایداری افساد را از مملکت اذر بایجان شکست
و بر انداخت الحق توان گفت که کمز که به با این شجاع و
رشادت و عزم را سحر و حرم با ذبح و وفار و بردباری
در دودمان قاجار پدید شده بوالعجب اینکه در فن
نرسد و انشاء یگانه دهر و افسانه عصر و خط شکسته را

بدین

دیباجه

(۱۰) بدتر شتر در پیش عبد المجید نگارد سایر خدما
 بزرگ و فتوحات سر که در اغلب نقاط ایران در حکومت
 اذربایجان و مازندران و بروجرد و عربستان و دار
 الخلافه طهران فرمود در این دیباجه نکند و کجای
 علیحد باید نامت درج شود بالجمله شاهنشاهی را
 دین دار این شاهزاده و الا مبارک و این منصب صدر
 اعظم و شخص اولی دولت ایران بر افراشت و بکلی
 پیش بر نگذاشت که در خدمت پادشاه و زحمت عیادت
 و سپاه و اصلاح لشکر و انجام کشور و قوانین مینماید
 و زاکون سئوده و ناشیست مدارس جدید و تعیین
 مکاتب بوضع ارباب اخراعات و ابداعات چنان
 بگویند و خواب راحت ابر خویش حرام فرمود

از شاه

دیباجه

(۱۱) از شام تا بام و از طلوع فلک تا هنگام غروب چون کوزه
 آهنین و سنواری زمین بنشینت و بخواند و بنویشت
 و نامه هر کس را از بام بسطه تا نامه خاتمه فراموش و بایست
 نکاشت و چنان از سطونش شهر و بلدان منظم شده که
 گوشت بامیش و صغوه با باز در یک کام بخورد و در یک
 آشیان بنشینت با سون و تجارت و سر باز و سر دار و فقیر
 و امیر و مسکین و وزیر بی ملاحظه حکومت فرمود و پیشتر
 همت را مقصور اصلاح امور منال دولت و مالیه مملکت
 که بیه مغشوش و درهم و خرج بردخل فروخته داشت بجا
 و مدتی زحمت ابر خویش هموار ساخت تا این امر را
 برداخته و ساخته نمود و خرج و دخل را مطابق و موازن
 ساخت و چون دولت منتهی در تمامت بلاد ایران ایجاد

صندوق

دینا جہ

(۱۳) صندوق نمود کہ مالیات و خراج و سار و باج ہر شہر
 بے کم و کسر تجویل صندوق شود و اجر و حقوق مردم
 کشوری و سران لشکر بے بی اینکہ دینا بی حیف و میل کرد
 از صندوق ما خود شود الحق اینچہ منہ بزدک و اخراج
 فوق العادہ بود کہ ابن شاہزادہ آزادہ فرمود و چند
 موانع پیش آمد با کمال طمانینہ و سبکینہ دفع دادنا این
 ادارہ را محکم و مستحکم ساخت و دانستند ان متمدن
 و علماء سیاست یہ کہود انند کہ نرفی ہر مملکت نخست
 مربوط با مہمالیہ و موازنہ دخل و خرج است ہر گاہ کہ
 در این امور خوردہ پیکرد از بے خردی باشد در ایندیش
 قلیل و زمان اندک نرفی بہن و تفاویہ ہویدا در مملکت
 و دولت واضح و آشکار گشت کرد کارش بار و شہر بارش

بخشیار

دینا جہ

بخشیار و مدد کار باشد ناد پیکر و واقف دولت و کثری (۱۳)
 و کاتبہ های مملکت را یکبارہ مرتب و منظم فرما بد
 مرحوم پدرم میرزا اہدایت اللہ لسان الملک ملک الموحین
 کہ اول دانشمند این عصود و شعر نازی و پارہ نالی
 جو پر و فرزدق و ثانی عبد الحمید و عمق بود در مدیحہ
 و وصف خال ابن شاہزادہ و الانبار و صدر اعظم
 عالیقدر اشعار بی ابدار برود ہر کس نسخہ از انرا
 بدست کند از خالاب ابن وزیر صافی الضمیر بھر کاف
 و خطی وافی برودہ است
 اکنون بامیر سخن رویم و بمقصد گوایم من بندہ در غفلت
 جوانی و اول از ندگانے کابیہ در شرح خالاب زنان
 مشہور عالم موسوم بہ نابرج النساء فالیف کردہ و معال

بے غلام

درباجه

(۱۴) سپهر اربیت برنگاشته بودم مده در ز او به خول و
 پرده افول مسور و مخفی مانده در این هنگام که بوشا
 دانش با خضارت و باز او علم باد و نو و طعن زن سپید
 و خورنواست حضرت مستطاب علیه علیه و نواب
 مقدس متعالیه مجوبه سلطنت و مسوره دولت
 و ضیعه عفت صبیحه عصمت را بعد دهر با فعه عصر
 ستر کبریه و خدر علیا مهین دخت شاهنشاه ماجدار
 و بهین جغت این شاهزاده بخیار (سرکار
 فخر السیاحه العلیه الملقبه بمهد علیا)
 ادا الله شوکها و عفتها و خداتها که نخبین بند
 شاهنشاه گینه پناه و ارشد اولاد این شهر با کامکا
 است و با این عظمت شان و شوکت و مقام که ناکنون

درباجه

(۱۵) هیچک از زنان را بدست نده که دختر شاه و ضعیف
 صدر اعظم باشد بیه بین دار و خورکار و مؤمن و
 پاکدامن و محبت خاندان رسالت و معتقد بر وفای
 و هواره پیرو طریقه هاجر و ساره و سالک سالک
 مریم و خدیجه و مشغول بشیخ و نماز و انکار و اورد
 رضای الهی ابر همه چیز جهان دهد و بجز صحبت دین
 و اخروی نفرماید و همیشه آشنای پناه و ملهوفان
 و مظلومان و امید گاه و ستم دیدگان و بیچارگان است
 و ناتوانند در حضرت پذیرا جدار و خدمت شوهر
 کامکارش انجام آمال مستندان و اسعاف احوال
 درماندگان فرماید و در اجرای ثواب و خیر انبار
 و رعایت اعمال حسنه و افعال شوه خود را می ندارد

در بیان

(ع) درین موقع محض ثواب اخروی و نام دنیوی و بقای

دولت بدر بنیاد و سلامتی شوهر و مکار و مفر

فرمود تا شرح حالات خدیجه کبری سلام الله علیها را

باد بگزن تا آن اسمانی من ببنده نگارنده از نایب التنا

مجری و کای مخصوص بر نگاشت و به التنا البضا

فیه مشاهیر التنا) موسوم داشت و بحلیه

انطباع محلی فرمود تا برایگان همردمان بخشد و

هر کس بی ازین چن بگلی و ازین ساغر ملی و ازین خرم

خوشه و ازین معدن شوشه برگرد خد او کند

لا يزال شوکت و اقبالش و ابرقرار و نایب از بدارد

این دعوت را بگاو و هلیل

امین امین گدا و جبریل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 در شرح حال حضرت خواجه جهانیا
 حضرت خواجہ اباعقدا نامی مؤرخین عرب و فارس
 و اهل ادب و پختن زنی است که افریده شده و
 دو مین مخلوق خدای تعالی از جنس بشر است
 و مادر جهانیا است و در خلق او سخن باخلا
 شده و احادیث متعدده وارد است
 از امیر المؤمنین صلوات الله علیه بحديث اندک است

که

حوا

که فرمود حوا از دنده کویک آدم مخلوق گشت و
 در آن هنگام آدم بخوابانده بود و بجای آن دند

گوشت روید

در خبر دیگر از جعفر صادق علیه السلام منقول است
 که خدای تعالی آدم را از آب و خاک بیافرید و حوا را
 از آدم خلق کرد هم از آنحضرت روایت شده که
 فرمود حوا را از پین روی حوا نامیدند زیرا که از
 حق مخلوق شد خدای تعالی در قرآن مجید در سوره
 مبارکه نساء فرماید الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
 وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا يَعْنِي ابْنَانَ خدای که خلق کرد شما
 از نفس واحد که آدم باشد و خلق کرد از آن نفس
 جفت او را که حوا باشد و در روایت دیگر است

که حوا

حوا

که حوا را چون از استخوان دنده چپ آدم خدای بیاورد
حوا نامیدند عبدالله بن سلام که یکی از اصحاب رسول
خدای صلی الله علیه و آله است و قبی از آنحضرت سؤال
کرد که از چه روی آدم و ادم کویند در پاسخ فرمود
ازین روی که آدم از ادم زمین خلوق شد عرض کرد
آدم از تمام خاکها آفریده شده یا از یک خاک فرمود
هرگاه از یک خاک خلوق میشد مردم یکدیگر را نمی شناسید
و همه بربک نمایش بودند پس ایشان را در این دنیا
انبیای باشد فرمود خاک مانند ایشان است چنانکه
در خاک الوان مختلف از سپید و سرخ و سبز و سیاه
و زرد و زین هموار و سخت و شوره زار باشد در
میان مردم نیز نرم و دشت و کنکهای متعدد است

سؤال

حوا

سؤال کرد که آدم از حوا آفریده شد یا حوا از آدم
همانا حوا از آدم خلوق شد اگر آدم از حوا آباد پدید گشت
طلاق یا اختیار زنان میشد و رد کس مردان نبوی
عبدالله عرض کرد حوا از تمام اعضاء آدم مخلوق گشت
یا از بعض آن رسول خدای فرمود اگر از تمام اعضاء
خلوق میشد حکم فضا ص بر مردان و زنان بیک سؤال
وارد میگشت نه بر نصف پر سپید حوا از ظاهر آدم آفریده
شده یا از باطن او فرمود اگر از ظاهرش مخلوق میشد
زنان در پرده نمیشدند و بی چادر میگذشتند چنانکه
مردان میکنند و در این روی است که باید زنان در حجاب
باشند گفت از طرف راست یا چپ خلوق شد فرمود
اگر از طرف راست بود هرگز در میراث بطور زنانه

حق

حوا

۶ حو میبردند چون از طرف چپ است زن یک سهم میبرد
و مرکب دو سهم و شهادت دو زن بهتر از شهادت یک مرد است
گفت از کدام موضع او باد پید شد فرمود از طبعی که غرض
گشت از دنده های پهلوی پس را و
برخی از قول علماء را عقیده ناپسند است که حوا از دنده چپ
آدم خلون شده و مخلوق فی علیله است چنانکه آدم را خدا
با دمی بیافرید حوا را نیز بیافرید و این آیه شریفه را که
خَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا یعنی خلوق کرد خدای تعالی از آن نفس
واحد که آدم باشد جفت او را که حوا باشد چنین تفسیر
کرده اند که لفظ من تعلیلی است یعنی حوا را برای آدم
خلوق کرد یا اینکه کلام من اینست ایستایم معنی که در ابتدا
آدم را بیافرید و از جنس و نوع او جفت او را خلوق کرد

گویند

حوا

۷ گویند اگر حوا از ضلع چپ از اجزاء آدم خلوق شده باشد
چگونه میسواند صبیح و هم بستر او باشد و این حدیث را
برای استدلال قول خود که از جمع صادق روایت شده
ايراد نمایند که از آنحضرت از کیفیت خلقت حوا سؤال
نمودند که عقیده برخی بر اینست که خدای پاک بیافرید
حوا را از دنده ها از پرن طرف چپ آدم فرمود خداوند
بالا تر از آن چیز است که ایشان میگویند همانا معنفند
که خدا قدرت نداشت که خلوق کند از برای آدم زن او را
از غیر از دنده او و در این صورت رواست که کسی خرده بگیرد
که چگونه بعضی از جسد آدم با برخی از جسد دیگرش مجامعت
نموده است خداوند معنفدین این سخنان را از ما دور
فرماید آنگاه فرمود حق تعالی چون خلوق کرد آدم را از خاک

۱ و به فرشتگان فرمان داد که بر او سجده کنند آدم را خوا
 ربود پس از نو برای او جفنه آفرید و او را در فرجه میان
 باهای و ساکن گردانید از برای اینکه زنان طبع مردان
 باشند پس خواهر حرکت آمد و از تحرک او آدم از خواب
 انگیزه شد در اینوقت بخواند از سید که از آدم درو شو
 او انشور رفت آدم را نظر بر او افتاد جهانی نیکو بدید
 و با خود مشایه جز اینکه او زن است و از خوش آمد و با او
 سخن گفت و پاسخ شنید و با او گفت تو کیستی گفت من مخلوق
 از خداوند تعالی باشم آدم با خدای تعالی مناجات کرد که
 یا خدا یا این خلق نیکو کیست که با فرید و دیدارش مرا
 از وحشت رهایی داد و مؤمن نهائی من گشت خطاب رسید
 که این کنیز من خواست اگر خواهی همیشه یار و اندیش و جلیس تو باش

۹ و به چه امر کنی اطاعت تو نماید عرض کرد سخت مشتاقم
 و شاکر و در ازای این هویست بر نقد پس و تحمید تو به فرام
 نداشتند او را برای خود خواستاری تا که او کنیز من باشد
 و دفع شهوت نور از چاره سازد و در انوقت خدای تعالی
 شهوت را در او قرار داد و معرفت نمود با او و با محبت
 پس آدم گفت یا اله الحق او را از تو خواستاری می کنم و در
 از ای بر نعمت که در حق من فرمود از چه راضی می شو که در آن
 کار اقدام کنم فرمود رضای من در این است که علوم دین را
 بدو و تعلیم فرمائی آدم گفت این امر را پس بدو بفرم
 که حق را با نور و بیج کردم و از این رو با خود ببر پس آدم
 بخوان گفت بفرم من بیا حق او گفت تو بیا خطاب رسید که او
 بسو او رود و لا جرم آدم بجانب او شد و او کنیز من شد

حوا

۱۰ هرابنه بایسته که زنان در طلب مردان برآیند و مردان را
برای خود خواستگاری نمایند
و نیز بطریق عقیدت آنها فریبست که از امام محمد باقر صلوات
الله علیه ابوالفداء که از اصحاب آنحضرت سؤال کرد
که خدای تبارکی از چه چیز حوا را بیافرید آنحضرت فرمود
مردمان را در اینخصوص عقیدت بر چیست گفت میگویند
اورا از دنده های آدم خلق نمود فرمود سخن بدو رخ
گویند مگر خداوند عاجز بود که حوا را از غیر ضلع آدم
بیافریند گفت برخی تو شوم پس از چه او را مخلوق ساخت
فرمود پدرم زین العابدین از پدرانش روایت کرد که رسول
خدا فرمود که خداوند قبضه از خاک را برگرفت و بدست
قدش خود آدم را از آن بیافرید و اندکی از آن خاک بجای آورد
پس

حوا

۱۱

پس حوا را از آن بیافرید
و نیز گویند که وقتی یکی از علمای هود در حضرت امیر مومنان
علی علیه السلام حاضر گشت و معروض داشت از چه روی
آدم را آدم و حوا را حوا نامیده اند فرمود بسبب اینکه از
آدم زمین یعنی روی زمین خلق شد چه خداوند تبارک و تعالی
بجبرئیل امر فرمود که از روی من چهار طینت سرخ و سفید
و سیاه و زرد خاک آماده سازد و فرمان داد که این خاکها
از زمین هموار و ناهموار و خاک نرم و ستوار برگرفت
و امر فرمود که چهار قسم آب شیرین و شور و ملح و آب لزج
بیاورد و امر کرد تا آن آبها را در آن خاکها بریزد پس آب
شیرین را در کام و آب شور را در دیدگان و آب ملح را
در گوش و آب لزج را در بینی و بر پشت و حوا را بر این
این

این حوا خوانند که از حیوان یعنی صاحب جوده خلقت شد
و در این عقیده علمای شیعی حادث است بسیار و اردان
که حوا از نده چپ آدم نیست لیکن احوال مؤدب است
و شیعی و جمعی دیگر از علمای شیعی امتنقد بر این است که
حوا از اسفخوار نده چپ آدم آفریده شده و حادث
بیشمار هم در این خصوص وارد است و آن حادث منافض
جواب شافعی و کافور داده شده است العلم عند الله
بلجمه از آن پس که خدای آدم و حوا را آفرید بایشان فرمود
که بیشتان اندر شوید چنانکه در قرآن مجید فرماید
وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ
یعنی ای آدم تو و زوجه ات در بهشت بکویت که بپسند

و بخورید

و بخورید از آن با گوشتی هر چه دلخواستند بپزند لیکن بدین
درخت گندم یا درخت انگور نزدیک نباشید و بعقیده
علمای اثنی عشری آن درخت مقام علوم متحد و آل محمد است
که مخصوص ایشان است و دیگران را بدان راهی نیست
برخی آن درخت را بد درخت حسد تعبیر کرده اند و اگر نزدیک
آن درخت شوید و نافرمانی کنید هر اینه از ظلمات محو
شوند که حق دیگران را برده اید و قال الشیطان یا اهل البیت
عن هذه الشجرة الا ان تكونوا ملکین و تكونوا من الخالدين
و فاسمهما اینی لکمالین الناصحین پس شیطان رجم آدم و
حوا را بفریفت و گفت پروردگار شما را نکرده است شما را
از نزدیک این درخت مکر این که شما را و فرشته باشید همیشه
بپایید و بدان مقام عالی رسید و سوگند خورد برای آدم

و حوا

حوا

۱۴ و حوا که همانا من از ناصحان و خیر خواهان شما هم و در این
هنگام که شیطان این کلمات میگوید در دهان مار افتاد شد
و همیشه را آمده با آدم سخن می گفت آدم با وی فرمود که
من چگونه نافرمانی خدای مهربان کنم و مرتکب چه بشوم
که مرا از آن باز داشته ابله پس از بلبل پس به آدم مابوس شد
و همچنان در دهان مار با حوا سخن گفت و گفت ازین
درخت بخور چه خداوند پس از این که او را بر شما حرام
کرده بود دیگر بار حلال گردانید و برهان حلیتش
این است که هرگاه توفیق آن کنی اگر حرام باشد فرشتگان
ترا دفع دهند حوا را این دلیل پسند افتاد و بسود خست
شد ملائکه اهنك نمودند که با حربه ها خود او را دفع
دهند خطاب سپید که من او را فدرت بر عمل خیر و بر عمل

حوا

۱۵ گاه داده و مختارش ساخته ام اگر ثواب کند مستحق ناپاش
نیست اگر عصبیان نماید در خور عتاب است چه عقل او
جستار است متعرض او نشود تا هر چه خواهد چنان
کند حوا چون در بد فرشتگان از نهی او باران پاش
یقین بر حلیت آن درخت نمود و از آن بخورد و
خود هیچ تغییر می ندید پس نزد آدم شد و داستان بگفت
و آدم را اغوا نمود تا از آن بخورد چنانکه خداستغفار را
فَاَزَلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ يَعْنِي نَفِثَ
ابلیس ایشان را از خلد برین و بیرون کرد آنها را از آنچه
در آن بودند از نعمتهای هشت وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ يَغْوِي فَرْمُودِ اِی آدم و ایحو او ای شیطان و
ای مار پاشین روید از هشت و زمین اندر شود همانا بعضی

۱۶ از شماها سر بچید بیکر از دشمنان باشید یعنی آدم و
 حوا و فرزند ایشان با شیطان و مادر دشمن اند و شیطان
 و مادر نیز با آنها دشمن باشند و لكم فی الارض مبغضون
 مناع الی چنین یعنی از برای شما در زمین محل منفرد و
 تعیش و برخورداریست تا هنگام موت و زمان توقف است
 و حوا در بهشت موافق آنچه از احادیث مستفاد میشود
 شش ساعت بوده است با حمله حضرت آدم و حوا در روز
 جمعه بر زمین انداخته شدند آدم در سرانندی که وادی مشهور
 فرود شد و حوا در جده نازل گشت و در بعضی احادیث
 وارد است که آدم در صفا و حوا در مره فرود آمدند
 و بیک دیوایت فرود آمد در همد بوده است بیک دیوایت
 نخست مفرق از بصره است و توانسته که اول برانند

۱۷ و بعد بصفاء و مره رفته باشند حوا قبل از ورود
 بر زمین گیوه ها خود را از برگ های بهشت معطر کرده اند
 چون نافرمانی خدا کرد و ترك اولی نمود مبتلا بجنس شد
 و امر شد تا غسل کند چون گیوه های خود را اکثرد
 خداوند بادی فرستاد تا آن برگ ها را امضی نمود
 و چون آدم و حوا بر زمین فرود شدند هر یک در مقامی
 جدا از یکدیگر و از مقدار قوت یکدیگر بگریستند و همواره
 آدم در کرد و گاه الهی از در مسکن و توبت به هتکیل
 و نند پس مشغول بود گویند چهل روز تمام سراز سجد
 بر خدا داشت و هبنی بگریست تا اینکه در یک بخشایش بخوش
 آمد و ازین ترك اولی آدم در گذشت و بحیرت برآمد
 که آدم و حوا را بوضال یکدیگر برسانند و خیمه از پر نیان

۱۸ هشی که نمود آن خیمه از یاقوت سرخ بود و نور آن تمامیت
کوه های مکه را روشن می ساخت در حوالی مکه برافراشته
و آدم را از صفا و حوّا را از مروه در آنجا حاضر ساخت
و سبک جای مجتمع نمود و در این وقت حوّا چنان از نایش
آفتاب نکش دیگر گوز گشته بود که آدم او را نشناخت
دیگر بار بحیرت خطاب سپید که بسو آدم و حوّا رفته و
ایشانرا از خیمه بیرون کرد و آنچند را از آن مکان برداشت
و همان مکان خانه کعبه است پس آدم را ب صفا و حوّا را بمروه
فرود آورد آدم و حوّا بحیرت گشتند آیا ما بغضب خدا
دچار شدیم که از آنچند دور شدیم یا تو چنین صلاح
حال ما را دیدی گفت امر خداست و از در غضب نیست و
چون ویران شود گفت آدم در خواست کرد که بجای آنچند خانه

۱۹ برای ایشان بنا کند که در دور آن طواف کنند آنگاه آدم
در صفا و حوّا را از مروه بودند و مقام قحط است بر آدم
اثر کرده در وحشت و دهشت بود و از صفا فرود آمده
منوچه مروه شد تا حوّا را بیدار کرده بر او سلام کند چه
از فر از کوه او را پس بگریست چون بر پر آمدن مروه و نه حوّا را
دید پس در آنواد می بیند که مباد او را زایاوه نموده باشد
چون از او می بفر از کوه شد دیگر بار مروه را بیدار کرد
و دیدن را از کوه کرد و بکوه مروه بالا رفت و حوّا را دید
بر او سلام کرد پس هر دو در بجانب کعبه نموده و بسو
خانه کعبه نظر کردند که آیا پی های کعبه افراشته شده است
یا هنوز ساخته نشده از خدا و خواست کرده که ایشانرا
بمکان خود رجعت دهد پس آدم از مروه بر پر آمده منوچه

۲۰ صفاشد و بر صفا ایستاد و در بجانب کعبه معطر نموده
 دعا کرد و دیگر بار مشتافی دیدار حوا شد و بدان طریقی
 به مروه بر شد و باز مراجعت بصفا نمود و سه روز چنبر کرد
 و در واپسین کثرت از خدا درخواست نمود که میان او و حوا
 مجتمع سازد حوا این چنین مسئلت نمود که لاجرم جبرئیل
 بنزد او آمد و رهنکامی که بر فراز صفا ایستاده رویو
 کعبه و عالمی کرد جبرئیل گفت ای آدم فرزند آبی و بجا
 ملحق شو پس آدم از صفا برآمد و بتو مروه رفت
 و حوا از آخرم داد که خدایتعالی فر او ایشان را ابوصامتل
 ساخت و نا این دفعه هفت کثرت او و این ازین کوه به انکو
 بر کشده و طواف کرده بودند و ازین روی است که مقرر گشت
 که تا ازین هفت کثرت میان صفا و مروه طواف کنند این گاه

۲۱ آدم و حوا اشادی بسیار نمودند و سپاس نزد ان بگذاشتند
 آنگاه جبرئیل ایشان را خبر داد که خدایتعالی فرشتگان را
 مقرر فرموده که در خانه کعبه معطر را از چهار سنگ
 از مروه و صفا و طور و سبنا و جبل السلام که بنحوا شرف
 بر آوردند و بدست آدم خانه کعبه تمام گشت
 و مقدس بسیار در آنجا سکونت داشت و با حوا این بود
 و چون خوانست با حوا هم بکثرت شود از خانه کعبه بدو پیشند
 و با وی هم بالین گشته پس از غسل بجرم باز می گشتند
 و با هم دیگر تعیش نموده غرس اشجار و زراعت نباتات
 می نمودند و جبرئیل بکثرت گندم بیاورد و مقدار بی
 بکثرت و گندم بر وی شد و قدری حوا بکاشت و جو بکشت
 از رسول خدا مر ویست که فرمود که هر یک که آدم می گفت

۲۲ يك درخت كه ميوه شمر داشت از زمین بوی و بید و باران بید
 كه حوا ادايكر يك درخت بی شمر بزمیکشت و بدیش
 بعبادت خدا نیغالی اشتغال داشتند چنانکه مر و پست که
 آدم هزار مرتبه بزبان کعبه رفت هفتصد مرتبه برای
 حج و سیصد مرتبه برای عمره
 مع الفصح حوا از آدم بار و رگشت پس از زمان حمل در بار شکم
 قابیل و ابلهیم بار از اید قابیل پسر و ابلهیم دختر بود و در
 سال دیگر که حوا آبتن گشت هاییل و لهور از انوآم
 بزاد آن دو زن خواهر و برادر بودند
 در خبر است که حوا هفتاد و گشت از آدم بار در گشت و در
 هر شکم يك پسر يك دختر زاید و ایشان را پس از زمان
 بلوغ با يكديگر زفاف میکردند لیکن این عقیدت مؤرخین

۲۳ مخالف با برخی احادیث است روایت شده که ملائکه بصورت
 آن خزان شده و از ایشان آبتن میکنند و فرزندان
 از ایشان بوجود می آمد و استدلال علماء بر این است که
 هیچگاه زفاف خواهر و برادر روا نباشد و در کتابها
 عقول ناقصه ما بر نمائند و تطبیق این اخبار و احادیث بی
 صحت دشوار است چه علی الظاهر این بشر از نسل آدم و
 حوا و لا علاج دختر از ابا پسران نزویج کرده از آنها نام
 مردمان نسل بعد نسل بوجود آمدند و بعد از اینکه قابیل
 هاییل را بسبب اینکه چرا ابلهیم را خواهر و برادر نزویج کرده
 یا بواسطه اینکه چرا در نزد آدم گرامی تر و صمیمی تر خواهد شد
 بکشت از بن اندوه آدم لپراغ شهوت خاموش شدند و نا
 پانصد سال با حوا مقاربت نمود پس از پانصد سال دیگر

۲۲ باز با حوا هم بنشیند و حوا شیت نبی که وصی آدم و ملقب
به هبته الله بود بر او و این شیت آخرین اولاد آدم است
از حضرت امام محمد باقر صلوات الله علیه مرویست که فرمود
که در نخستین که حوا از آدم حامل گشت چون آن نطفه در
شکم متحرک گشت حوا بر سر آمد و به آدم گفت چیزی در شکم
من حرکت کند آدم گفت همانا این نطفه ایست از من که در رحم
تو قرار گرفته و خداوند باری از آن خلقتی بسیار آفریدند
نامدارا مضمّن فرماید از آن پس شیطان بنزدیک حوا آمد
و گفت ترا حال بر چه منوال است گفت آدم بار و در شکم
و طفلی در شکم من حرکت میکند شیطان گفت اگر در شکم بگذرد
که چون این طفل بوجود آید او را عبد الحارث یعنی بند شیطان
نام بگذاردی پس نداشت و همواره در این گنجینه بپایند و الا در آخر

۲۵ و پس از شش روز چهار تا پدید آمد و گوید از بن سخن ردل حوا
چیزی بخپد و بنزد آدم شده آنچه بشنیده بود باز گفت آدم
فرمود معاذ الله که سخن آن خبیث را پس بپری همانا خواهی که
تو را بفهمی پس بد آمد است که برخلاف قول او این پس نداشت و بر
ما ماند یا اینحال در قلب آدم نیز چیزی خطور کرد پس آن طفل که
دختر بوجود آمد و چنانکه شیطان گفته بود پس از شش روز
به مرد و در حوا از پدید آمدن یکدیگر با حوا آبش گشت
هم شیطان بنزد او آمده آن شرط نخستین را بگفت و گفت اگر
نیت نکنی که او را عبد الحارث نام نهی و نصیبی از آن بر آید
من مقرر ندارم و این کرب جانور چون گاو و شتر و گوسفند
و بز بر آید حوا بر سخن او یقین کرد و بنزد آدم شد آدم نیز
ما بل بکلام او شد لیکن از خوف خدا بر سر آمد و او را از آنجا

۲۶ خدا و اطاعت شیطان مخدیه کرد و حوا گفت اگر او را عبد الحارث
نام نهی و شیطان را در آن بهره روا نداری دیگر نگذارم که
بامن نزدیک شو آدم گفت از نخست در پشت تو باغی عصیان
ماند و فریب یلبیس بخورد که حال نیز تر افریب دهد و من نیز
لا علاج متابعت تو کردم همانا نیت کردم که او را عبد الحارث
نام گذارم هرگاه ناشد روزی پدید آید پس حوا فرزند گشت
الخلفه صحیح الارکان بزاد و هر دو من مطمئن خاطر شدند که
از جانور ازینین و روز هفتم که هنوز آن طفل زنده ماند بود
او را عبد الحارث نام نهادند و در خلق آن طفل شیطان را
سجیم و شریک قرار دادند و خداوند تعالی باین حکایت احسان
کند که فرماید فَلَمَّا أَنَّهُمْ أَصْنَاءُ جَعَلْنَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا أَنَّهُمْ
يَعْبُدُونَ آدم و حوا را فرزندهای آمد و ز نام برای او شریک

۲۷ فرار دادند که بقول شیطان عبد الحارثش نام بر نهادند
از حضرت باقر علیه السلام منقول است که چون از بن آیت مبارک
پر شر گرفتند که جَعَلْنَا لَهُ شُرَكَاءَ فرمود شرک آدم و حوا
شرک اطاعت بود که اطاعت شیطان در تسمیه آن طفل نمودند
و برای او نصیبی و ز نام آن طفل فرار دادند که شرک عباد
که غیر خدا را پرستنده باشند در این صورت عیبانی برای
آنها وارد نشود شیخ طریحی در تفسیر این آیه در مجمع البحرین
گوید که شرک مصدر است بمعنی ایستادن معقول یعنی مشارکت
در تسمیه اولاد یا شیطان که عبد العزیزی و عبد مناه و عبد
یعوث باشد و فاضل مجلسی رحمه الله در بحار الانوار
چنین فرماید که این تفاسیر از علماء سنت است و اگر از ائمه
مأثور باشد شاید بر مکیب نفی است و ضمیر جَعَلْنَا لَهُ راجع

بَادَمَ وَحَوَائِیَّتِ رَاجِعَ بَعْضُی فَرْزَنْدَانِ اِیْشَانِ اَسْتِ کِه بَا حَاقِ
شَرِّکِ شَدَنْدَوِ اَیْنِکِه بِصِیغَه شُکْرِی فَرْمُودَه اَسْتِ اَعْتِبَارِ کُورِ
وَاَنَاتِ اَسْتِ چنانکِه در حَدِیثِ مُعْصِرِ وارِدِ شُدِه کِه عِبْدُ اللهِ
مَثْمُونِ خَلِیْفَه عِبَّاسِی از حَضَرَتِ عَلِیِّ بْنِ مُوسٰی الرِّضَا از نَفِیَرِ
اِبْنِ اَیْمِه کِه جَعَلَالَه شُرْکَاءَ پُرِیشِ گِرِفْتِ اَلْحَضَرَتِ فَرْمُودِ
کِه حَوَا اَزْ اَدَمَ بِاَنصَدَنَ فَرْزَنْدِیْنِ اَدَمَ وِدْ وِکْ هَر شُکْمَ فَرْزَنْدِ
وِدْ خَیْرَ اَوْرَدِ وِ بَا خَدایِ عَهْدِ کَرْدَنْدِ کِه اِگَر فَرْزَنْدَانِ بَی عَیْبِ
وَنَقْصِ بَا اَیْمِه مَوْهَبِتِ فَرْمَا یَدِ بِرِ شُکْرِی بَقَرِ اَیْنِدِ پَسِ فَرْزَنْدَانِ
مُسَبُّوِی اَلْخَلِیْفَه بَی مَرْحَمَتِ عَیْبِ اَنِ اِیْشَانِ بُوْجُودِ اَمْدِ فِیْمِه
دُخْرَانِ وَ قَهْمِی پِیْرَانِ پَسِ اَنِ دُخْرَانِ وِ پِیْرَانِ اَزِ بَرَالِه
خَدایِ اَیْمَالِه شَرِیکَانِ فَرَارِدِ اَدَمَ وِ چنانکِه اَدَمَ وَ حَوَا حَاقِ
پَرِکَشَن شُودِ نَدِ اِیْشَانِ نَکَرْدَنْدِ وِ اَزِ اِنِ اَحَادِیثِ بَیْمِه رَوَایَتِ

وَنَطْبِیْقِ

وَنَطْبِیْقِ اَنِ بَا یَکْدِ یَکْرَدِ شَوَارِ اَسْتِ بِنِ بِنْدَه بِنْدَه فَرْمِیْمِ خُودِ بِنْدَه فَرْمِیْمِ
کِه مَسْطُورِ گِشْتِ بَرِ خِی اَنَوَا فَرْدِ اَدِ وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللهِ
عَلِیُّ الْحَمْلَه حَضَرَتِ حَوَا مَدَنَ هَضْدِ وِ پِی سَالِ دَرِ اَبْنِ حَمَلَا بَا اَدَمَ
صَفِی زَیْنِتِ بَرِ خِی فَرَارِ سَالِ دَرِ وِ هِیْ هَضْدِ وِ پِی شَرِّکِ
نُوشَنه اَنَدَا قَارِ وَاِیْتِ فَحْشَتِ بِصَوَابِ دِ بَکَرِ وِ مَقْبُولِ اَمْرِ اَسْتِ
وِ چُونِ اَدَمَ بَدْرُودِ زَنْدِ گَا بَی کَفْتِ حَضَرَتِ شِیْثِ پِیْرِشِ بَرِ اَوْنَمَارِ کَرْدِ
دَرِ کُوهِ اَبُو فِیْثِرِ مَوَاجِیْهَ کَعْبَه مَعْظَمَه بَادِ دَرِ مَکَانِه کِه حَالِ مَوْسُو
بِنَجَفِ شَرَفِ اَسْتِ اَوْرَا اِنْحَاکِ سِیْرِ وِ حَوَا پِیْرِ اَزِ یَکَالِ اَمْرِ بَرِ گِشْتِ
وِ پَا زَنده رُوزِ بَیْسَرِ بُوْدِ وِ بَعَا اَدَمَ بَکَرِ اَنفَعَالِ شُودِ وِ دَرِ جَنِبِ فِرْدِ
بِنْحَاکِشِ سِیْرِ نَدِ وِ چنانکِه مَرْفُومِ گِشْتِ هَضْدِ بَیْ بَکَالِ اَعْمَرِ کَرْدِ
کُوبِنْدِ طَوَّلِ اَمْدِ اَدَمَ هَضْدِ اَدَمَ وِ حَوَا پِیْرِ وِ پِیْرِ ذَرَاعِ بُوْدِ وِ خِی
اَفْرَنْ بَرِ اَبْنِ نِزْنِکَا شَنه اَنَدَا مَآبَا عَقِیْدَه اَنفَعَالِ اَبْنِ عَصْرِ اَبْنِ

بَعْدِ

بپند نماید چه مشکل است که این افروز را زنده دروغ فانی باشد
 و اگر در حدیث این خبر اندر است آنست که معنی ذراع غیر از ذراع
 متعارف این عهد باشد با اینکه زمان پیش فانی مردمان
 و سار بوده و از آن پس مندرجاً مردمان کوناه اندام شدند
 و در این عصر نیز مردمان بلند دیده شده که یک ذراع با
 دیگران تفاوت دارد در این تاریخ که شمار سال
 هزار و سیصد و بیست و سه میگذرد در تمام زمانها
 اروپ نگاشته اند که مردی موسوم به مایو در لندن
 پانینج انگلیس در شاهانها دیده شده که طول فانی در
 سوره که است بسیار بلند است از هر شخص بلند فانی است چون
 باو فاش نگیریم توانیم ازین افروز تر ازین بید پریم و اندام حواری
 سه و پنج ذراع که تقریباً هفده ذراع است بدانیم و بر تواریخ
 ناستان واحد پشامته هدی خورده نگیریم

شرح حالات سار و زوجه حضرت ابراهیم علیه السلام
 ساره دختر نوزدهمین نوح و همسر ابراهیم سلام الله علیه است
 برخی نگاشته اند که ساره دختر خاله ابراهیم است ممکن است که
 هم دختر عم و هم دختر خاله آن حضرت باشد و ولادت ساره
 دو سال سه هزار و سیصد و شصت و یک بعد از هبوط آدم
 بود که دو هزار و هشتصد و پنجاه و پنج سال قبل از هجرت نبوی
 صلی الله علیه و آله است ساره یکتن از زنان آسمانی و دارای
 مقامات عالیه و مراتب ارجح است در قرینه کوثری فاعله
 در کوهستان بابل از مادر متولد گشت و بیالید و کله و رمله
 و اموال و باغات بسیار از پدر کرد و میراث رسید صاحب ثروت
 گشت و در سن بی و هفت سالگی بحاله نکاح ابراهیم علیه السلام
 هنگامی که ابراهیم هفتاد و پنج سال داشت را آمد و تمام اموال

۳۲ خود را با آنحضرت بنحسب کسب از آنکه نمرد پادشاه بابل آن
حضرت را در آن افکند و بر آنحضرت ستم و کشتن کردید
نمود و وجود حضرت خلیل را محمل ملکوت خود دانست و حکم
به از عاج آنحضرت فرمود تا از آن مملکت بیرون شود و امر کرد
تا اموال او را بدو نهند و کله و کمر را نکند و بیاورد
کوچ دهد ابراهیم بنزد قاضی شهر رفت و گفت اگر اموال مرا
مأخوذ میدارید آن مدت عمر من که در محبیل آنها مقصور
داشتم بمن مسرد دارید قاضی او را تصدیق نمود و بر
حقانیت آنحضرت حکم داد لا علاج نمود بدین حکومت و داد
و از اموال او دست باز داشت پس ابراهیم بابر آورد و داد
خود لوط بن هاران که از اندپاست با ساره و صحیح خود
و پدرش ناریج بن ناهور با اموال و اطفال از شهر بابل

۳۳ هجرت فرمود و گفت ای اهل بیت سیه دین یعنی من میرم
بشوی پروردگارم و زود باشد که مرا هذایت فرماید و مقصود
آنحضرت بپسندیدن بود و منحت و رحوالی شهر خازان که
از بلاد مصر و مغرب آن خزان است را آمد و گویند در آنجا
حضرت ساره را بعتند از دواج در آورده با او گم بگریخت
و قبل از ورود به خازان نام ساره ساری بود در اینوقت از
ملك اعلام خطاب سپید که ای ابراهیم و سارا نام بگذار
پس موسوم به ساره گشت پس از چند تاریخ پدر ابراهیم در
خازان بجهانزادگان گفت ابراهیم نام و بسفر کنعان گشت
پس با ساره و لوط و برخی از مردم خازان بر زمین کنعان درآمد
و مدت در آنجا اقامت داشتند تا گاه در آنجا کافران و غلام
بزرگ بدید شد و اقامت در آن مقام برای سکنه دشوار گشت

ساره

۳۴

و حضرت خلیل غنیب سفیر فرمود و ساره گفت صلا
در آنست که مضریان نورابا من خواهند آمد تا اگر در نوبت
کنند بهشت دفع مانع فصد جان من ننمایند و ندیدیم بخاطر
ابراهم رسید صندوق بساخت و ساره را در آن جانی داد
و فصل بزد و با اموال اطفال بجانب مصر روان گشت چون
خواست از بندر گذر کند یکی از عشاران (گمرچی) بر او
سد طریق کرد تا عشار اموال ابراهیم را مآخوذ دارد چون بان
صندوق نویت رسید با ابراهیم گفت این صندوق را در اینجا
اتخضر فرمود چنان انکار که این صندوق مملو از زر و سیم است
عشر آنرا از من بگیر و از گشودن آن دست بدار عشار گفت
حال آنست که دست باز دارم و بخیع در صندوق را بگشودن نظرش
ساره افتاد زنی نیکو رخسار بدید با ابراهیم گفت این زنی را

بانو

ساره

۳۵ بانو چه نسبت است فرمود دختر خاله و ضمیمه مرأست گفت از
چهره وی و زاد و صند و و طفله فرمود غیرت داشتم که کس
او را دیندار کند عشار گفت ازین مکان نگذارم بجا دیگر شو
تا حال تو و این زن خوب بود در حضرت پادشاه عرضه ندا
فرمود من از بر صند و و جدا شوم تا جان در زن دارم پس آن
عشار شنای کرده بدگرگاه سنان بر علوان پادشاه مضر آمد
و معروض داشت که زنی با رخسار ماه و زلف سیاه در بندگاه
و بجز پادشاه را از نیک پادشاه مضر جمعی ابفرست تا حضرت
ابراهم و ساره را در همان صندوق و بدگرگاه حاضر ساختند
و با ابراهیم فرمود در این صندوق حبیب گفت در این صندوق
جویم من و دختر خاله مرأست تمام اموال خود را انقدیم میکنم
تا از بر صند و و دست بدارید فرمود مضر نیکو رفت و امر کرد

نادر

ساره

۳۶ نادرسند و فرا باز کرده ساره را بپوشان آوردند چون
نظرش بآن جمال زیبا و طلعت دل آرا افتاد بکاره دل
از دست بیداد و بی اختیار دست بطرف مشوره عصمت و محبت
عفت فرار و حضرت ابراهیم را بگردانید و بدرگاه فاد
بیچون استغاث نمود که بار خدا حرم مرا محفوظ بدار در حال
مسؤل انحضرت با جابت سپیده و دست فرعون خشک نماید
و هر چند خواست بساره دست برساند نتوانست هولی عظیم
بدل فرعون رفت و بنیاد خراعت و تابت گذاشت و بر ابراهیم
گفت هانا خدای تو یا من چنین کرد از خدایت رخواست کن
نادرسند مرا بحال نجات یازد ارد فرمود مشروط بر اینکه
دیگر دست بساره نفر از من الا باز از کار بشود فرعون
این شرط را بپذیرفت بدعا ابراهیم بگرم یارد سکنش

نیکی

ساره

۳۷ نیکی شد گویند فرعون این درخواست از ساره نمود و
استدعا نمود که سلامت من را از پروردگار بجوای
ساره از خداوند مسکن نمود و دست پادشاه بحال خود
بازگشت انگاه پادشاه حضرت ابراهیم و ساره را بکرم
و تعظیم بسیار کرد و گفت یا اموال خود هر کجا خواهید برد
که کسی متعرض شما نشود و فرعون را کنیز خوری بود
او را طلب اشتر بساره بخشید و گفت ها ایبرک علی عالم
یعنی این کنیز در ازای منم توانست که در حق من دعا نمود
و هاجر را بدین سبب هاجر گفتند که فرعون گفت ها ایبرک
انگاه فرعون کو سفندان و اشتران و گاو و غلامان
و کنیزکان بسیار بخدمت ابراهیم تقدیم داشت و بی معتر
بخواست و بخدمت خود امر کرد تا ابراهیم و ساره را با خنجر

تمام

ساره

۳۸ تمام با السباع والاحشام از مضر و آنه داشتند و آنها با هم گوناگون
 با نغا و ساره و لوط و هاجر از مضر هجرت کرده بر زمین فلسطین
 درآمدند و از آنجا در مزرعه حبر رفتن که نزدیک بیت المقدس
 و بقدر خلیل معروف است سکونت نمودند و بقیعت عمر را
 در آنجا بسر بردند و چون ساره نازاد بود ابراهیم را
 فرزندی باد بدید نمیکشت و از آنجا که ساره از اولاد اندیا
 بود و ابراهیم در هنگام نرویح او شرط کرده که بی رضا
 او قدم زنند و همواره با او با حرام سلوک میفرمود
 روزی ساره گفت که چه شود که هاجر را با من بفروشی باشد
 که از وی مرا فرزندی باد بدید شود و خلیفه من باشد ساره
 مخفی رضا شوهر نزد گوار هاجر را ابراهیم بخشید و
 ابراهیم با او هم بستر گشت پس از چند آثا رحل در هاجر

پیدا

ساره

۳۹ هویدا گشت بدان سبب که از ابراهیم بار و داشت در آن
 دیگر ظرافت و با ساره چنان پیش رفتن نمود و از عا بر او
 و بر نریختن داشت و گاه گاهی به چشم حقارت در ساره
 نظاره میگرد ساره بواسطه غیبت فطری که مجبول
 طبیعت ذنناز است که زن دیگر را میغرض از ندادن
 غضب شد و سوگند بدلاط و شداد باد کرد که سه عضو
 از اعضا هاجر را مظلوم سازد هاجر بشنید و سخت
 بر رسید و بطرف بیابان گریخت فرشته بر او ظاهر گشت
 و گفت ای هاجر از خدمت خواتون خود بکجا میگریزی
 با خانه باز گرد و با خواتون خود خضوع و فروتنی نمائ
 ناچار هاجر مراجعت نمود و ساره بشفاعت ابراهیم از
 تقصیر او در گذشت لیکن بواسطه دفع سوگند سه جا

عضو

۴۰ عضو او را مفلوح سازد هر دو گوش او را سوراخ نمود
 و او را خسته کرد تا معبود گردد این اعمال بر حسن هاجر بود
 و از آن روز این عمل در میان زنان بماند و سنت گشت که گویش
 زنان را سوراخ کرده و آنها را مخون سازند پس از چند
 اسمعیل از هاجر مولد گشت و دهها روز ناف و غلاف آلت
 را بخوبی اسمعیل بیفتاد و از آن پیشتر در اینجا چنان معمول بود
 که در روز هفتم ناف و غلاف خفته ایشان فرو می افتاد
 ساره را از این نصیب خوش آمد و گاهگاهی هاجر را سر کوفه
 ملامت میداشت که فرزند تو چون دیگر فرزندان اینها
 نیست هاجر را دل بد کرد آمد و بگریست و اسمعیل نیز گریست
 ابراهیم را دل ببوخت و سبب گریه را بدانست و بدگره
 خدا را جان کرد که اینچنین را از او دور گرداند و غایب

۴۱ با جابت رسید این بود تا ساره اسحق را از در و در هفتم
 نافش بیفتاد و غلافش را جدا ماند ساره از مشاهده اینحال بگریخت
 آمد چون ابراهیم بدانش با خدا شکایت کرد خطاب رسید
 اینکه اسحق غیر مخون است بسبب آن تو بخجاست که ساره
 هاجر را نمود من از آن روز سوگند خورده ام که احدی از اولاد
 اینها را از این پس مخون خلون نفرمایم و از این روی که ساره
 هاجر را با آهن خسته نمود مقرر داشتند که اسحق را با
 آهن خسته کنی پس ابراهیم اسحق را ببرد و مخون ساخت
 با یک چوب حزن اسمعیل از هاجر مولد گشت ساره بیکی دیگر
 و افسرده خاطر گشت و همواره با ابراهیم از در و در شیشه سخن
 میگفت ابراهیم بچلای شکایت بر خطاب رسید که هر چه بخوا
 گوید بپذیر و روزی ساره با ابراهیم عرض کرد که از آن روز که هاجر

پسر زاده بامن تحفیر نظر کند ابراهیم فرمود هاجر کینر نواست هر چه
 بلوی و او را کسرا و او است ساره گفت هاجر با اسمعیل پیش
 به بیابان که دود از آب گاه و بادی باشد بی زاد و راه بگذرد
 و مراجعت نماید خست ابراهیم ازین عمل حیران گشت پس شکایت ساره
 بخدای تعالی برد از صلاه اعلیٰ دعوی شد که ای ابراهیم مثل زنان
 جز استخوان کج باشد اگر خواهی آنرا منقبض دارم در رحم کشند
 و اگر محال خود گذاری از آن منفع شو تو را واجب افتد که
 اسمعیل و هاجر را از نزد ساره ببرن بر عرض کرد بکدام
 مکان برم فرمود بسوگوم من که هر که در آن وارد شود
 ایمن ماند پس جبرئیل بر او را بر آورد و ابراهیم و هاجر و
 اسمعیل را بر آن سوار کرده بطرف مکه روانه شدند و جبرئیل
 که سبزد رخشان و نخلستان بسیار داشت میسریدند ابراهیم

میسرید که آن مکان اینجاست جبرئیل می گفت اینجا نیست تا بیکه
 رسیدند و در موضعی که درختی بر رسته بود و اکنون چاه زمزم است
 فرود شدند و ابراهیم با ساره شرط کرده که پس از رسیدن با همکار
 نزد آنها نیاورد پس هاجر عیانی در زبان درخت بگشود و اسمعیل
 در آنجا جای گرفت ابراهیم خواست مراجعت کند هاجر گفت ما را
 بیکه میسپاری در اینجا نه موبنی نه آیه و نه طعامی باشد فرمود
 شمار آیه آنکس میسپارم که مرا شام آورد آید هانا او را آورد و
 صبر و کبر و حافظ بر نا و پیراست این بگفت و سخن بگرفت
 در حال مراجعت نمود بعضی نوشند آنکه که سه روز در آنجا ماند
 و رجعت فرمود هاجر گفت رَضِيتُ بِاللّٰهِ رَبًّا حَتَّىٰ اَنْتَ عَلَيَّ
 چون ابراهیم بخج راه به پیود و باز پس نمود و نظر بگوها
 و اسمعیل نمود و آنها را در آن بیابان یکد و نهانی آب نان

ساره

بیچاره و بیکیک بد بد بگریست و فرمود ربنا انی استغفرك من
ذرتی بواذ غفر ذی ذریع عند ربك المحرم یعنی بار خدا یا
مخدوم رب خود را در بنایان بآب و کبابی نزد یک خانه محرم
نوسکونت دادم ای پروردگار ما برای اینکه نماز نور ابرایه
دارند و نور اعبادت کنند بگردان فلوب بعضی مردمان را
بسو ایشان که خواهان ایشان باشند و روز کن آنها را از موبها
باشد که نور اشاک باشند این بگفت و بجانب شام مراجعت گرفت
و هاجر و استغفیل در آنجا همانند کند و مقدار اندک آب بنان
که با خود داشتند بخوردند و پرداخته شد و استغفیل در این
دو سال از عمرش بگذشت بود چون مقدار یکی از روز بگذشت
و آفتاب بنایان استغفیل می نشست شد و از مادر آب طلب کرد
مادر بیچاره مضطرب و مشربش بخوشید بود ناچار از جابر خواست

و در آن

ساره

و در آن واد بگوشید و مرقه رفت و فرمود که ای مادر این
وادی کسی هست که مادر افطه آید همدگسرا نیافت و استغفیل
نیز از نظرش غایب شد پس بر کوه صفا بالا رفت و در آنجا سر ای
در کمره بنظرش آمد گمان کرد که آب است لاجرم برین آمده
بکوه مرقه صعود نمود از آب علامه نیافت سر ابراد کوه صفا
از دور نگریست و از استغفیل نشانی نیافت مجدد آب کوه صفا
یو شد و فرزند را نیافت و ناوقت گریه از کوه صفا بکوه مرقه
و از مرقه به صفا بدو بد چنانکه اینک حاجان هفت کرت
در آنجا مرقه می کنند و از همان زمان عمل مقرر شد در کوه
هفتم هنگامی که هاجر در کوه مرقه بود نظرش بر استغفیل
دید که چشمه آبی خوشگوار نزد وی جاریست که گاهی استغفیل
از شدت عطش عقب قدم خویش را بر زمین کوفته بود آن چشمه

ظاهر

ساره

ظاهر گشته بود پس هاجر اسمعیل را از آن آب بنوشانید خود
نیز بخورد و هر دو آن از رحمت تشنگی پاسودند پس هاجر
دیگی بدو آن چشمه فراهم نمود تا آب به جوده زود و ازین
روی آن چشمه را از مزه نامیدند چه در مزه معجزه جمع کرد است
یا اینکه آن چشمه را بواسطه بسیاری آبش از مزه نامیدند
یا اینکه چون جبرئیل در آنجا از مزه نمود و مزه گفتند چه
برنگذشت که در آنجا اشجار بر روئید و سبز و خرم گشت
مرغان و جانوران نیز آب جمع شدند مردم جرهم که درین
سکونت داشتند و هر سال از کار مکه برای تجارت عبور کرده
بشام در میشتند و هیچگاه آبادی در آن مکان نمی یافتند
در این گرن چون بحواله مکه رسیدند در آن مکان بغیر از آنجا
و عرفات و رختان و مرغان دیدند که در آنجا در طبر استند

که مانند

ساره

که مانند آن هیچگاه ندیده بودند انستند که آب بنوشیده
که باعث آبادی شده بود و آن کاروانیان را از پی سخت
بفرستادند چون با موضع رسیدند و بطنی ایا فستد که
در پی درختی قرار گرفته و آب برای ایشان آشکار گشته از
دیدار آنها شکفته گرفتند و با هاجر گفتند تو کینه و در آنجا
چرا وقت آمدن از او میراد گاهی با بختیان سبب میباشی هاجر
موی و چهره ابراهیم خلیل را بر فرزند اسمعیل است و ابا حذر
یکه و نهاد را اینجا بگذاشت بگذشت گفتند یا اجازه دهی
مادر حواله این چشمه منزل کنیم و تو را خدمتگذار باشیم حاضر
در جواب خاموش بود پس از سه روز که حضرت ابراهیم بطی از آن
دیدن زن و فرزند آمد هاجر گفت فوجی از جرهم در اینجا
منزل کرده و اسد های نوقت در این مکان داد اندازند ابراهیم

اجازت

ساره

۴۸۱ اجازت فرمود و برفت هاجر با آن دو زن جزمی گفت و اباشد
 که شما بپایید اما کبریا با بن چشمه جعی نیست پس آن دو زن مضطرب
 عمر و دین بنجر هم و سمیع بن عامر که مضر قبیلہ فطور ابو
 خبر دادند و ایشان قبایل خود را نیز یک زمره آوردند و مضرها
 برافراشتند و با اموال و اطفال و خواش و عواشی در مکه
 سکونت کردند و از غایب جانب هاجر و فرزندش هیچ خبری
 نگذاشتند و هر یک از آنها یک کوفتند یاد و کوفتند به
 اسمعیل میخشدند و کله سیاه گشت و اسمعیل و هاجر از آن
 نعلین میپوشیدند و باینه جرم مزوج گشتند کرتن شوم که ابراهیم
 بدیدن ایشان آمد و این آبادانی بدیدن خرسند گشت و مراجعت
 نمود و از آن پس حضرت خلیل بفرمان خدا جلیل خانه کعبه را
 در همان مکان که جبرئیل برای آدم صبیخه افراشته بود برآورد

سارح

۴۹ و خانه ساخت و مرگه که ابراهیم خوانش بدیدن اسمعیل و بود
 از ساره اجازت می گرفت و ساره آنجناب را اجازت میفرمود
 مشروط بر اینکه هر دو پار از کتاب بیرون نیاوردند و بخندیدن
 مراجعت فرماید از حضرت ضاه و علی السلام مرویست که ابراهیم
 از ساره و حضرت طلبید که بدیدن اسمعیل برو و ساره
 اجازت فرمود و برود بشرط اینکه شبی با او نرود و از دراز گوش
 بزیرباید و او بی پرسید تا بعد از افش از آن مکان تا مکه این
 چگونه تواند شد حضرت ضاه و فرمود که خداوند تعالی زمین را
 برای ابراهیم در می پیچید یعنی به طای کارض میرفت

بالجمله چون هاجر و اسمعیل از نزد ساره بر میفتد و سه سال
 بر گذشت و فرشتگان مأمور به لاک قوم لوط و تخریب شهر آنها
 سدوم و غوره شدند پس از اتمام آنها بصورت جوانان خوب و

۵۰ و امر از جبرئیل برای حضرت ابراهیم در شدند ابراهیم
 گمان برد که ایشان از آدمیان و همانند پس امر کرد تا گوشت را
 بریان نموده نزد ایشان بر نهاد جبرئیل از میان فرشتگان
 سخن آمد و از رو طیب مزاج گفت ما هنوز بهای طعام نداده‌ایم
 چگونه دست بطعام بفرزایم ابراهیم فرمود در آغاز خوردن
 بسم الله گوشت و در انجام الحمد لله همان بهای طعام باشد و
 اصرار کرد که از آن بریان بخورند با اینحال ایشان دست فرارز
 نکردند و در آن عصر می‌خوردند که هر کس از طعام می‌خورد
 سوء قصبه در باره او دارد ابراهیم از انکار آنها در اندیشه
 فرو رفت و بیکباره افتاد ملائکه را از پرده بر داشتند
 و عرض کردند ما فرشتگان خدا هستیم که بھلاک قوم لوط
 مأمور بودیم و چنانکه در قرآن مجید خدای فرماید

۵۱ و لقد جائت سُلَیْمَةُ اِبراهیم بِالْبَشَرِی قَالُوا سَلَامًا قَالِیْمُ
 قَالِیْمُ اَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِیْدٍ فَلَمَّا رَاَیْ اَیْدِیْہُمْ لَا تَحِلُّ لَیْسَ بِکُمْ
 وَ اَوْجِرَ مِنْہُمْ خِیْفَةً قَالُوا لَا تَحْضَرُنَا اُرْسِلْنَا اِلَی قَوْمٍ لُّوْطُ
 یَعْنِی امدند فرشتگان مابین ابراهیم که نه زن بودند با سه نفر
 جبرائیل و میکائیل و اسرافیل بودند و بر و سلام گفتند و
 پاسخ شنیدند جبرئیل گفت که برای ایشان کو سفند بریان
 فراهم ساخت چون دید که دست فرزان نبرند این عمل را منکر
 شمر و بر سر پیکه می‌داد اندیشه از پی در باره او داشته باشد
 گفتند بی‌مکن که ما فرشتگان هستیم که مأمور بھلاک قوم
 لوط هستیم و هم فرماید وَاَمْرَانِہُ قَائِمَتٌ فَصَحَّحَتْ یَعْنِی زَنَتْ
 این نادره بود و بخندید یعنی ساره از پس را این نادره و ننگ
 ایشان را می شنید از بر امر شگفت در عجبت شد که چگونه در سن

۵۲ پیریا و فرزند بی با دید شود پس بخت بد و اغلب علم
 شیعی ضحک را تفسیر بخش نموده اند یعنی فوراً حضرت ساره
 حاضر شد و از اخبار ائمه معصومین نیز چنین مستفاد شد
 که حضرت ساره در آنوقت حیض یافت از امام محمد باقر علیه السلام
 منقول است که دختران پیغمبران حاضر نباشند و حیض عقوبت
 است و همچنین زنی که از اولاد پیغمبران حاضر گشت ساره
 بود که از آن مرده فرشتگان خورند

هم در قرآن مجید مذکور است که فَبَشِّرْهُمَا بِاسْحٰقَ وَهٰذَا
 وَهٰذَا اسْحٰقُ يَتَقَوَّبُ عَلَيْهِ الْاَبَوٰى وَهُوَ عَاجِزٌ وَهٰذَا يٰعِصٰى
 سَيَحْمِلُنَّ هٰذَا النَّوَءَ الْعَجِيبَ فَاَلَا يَتَعَبٰنِ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحِمَ اللّٰهُ
 وَرَكَعًا عَلَيْهِ كُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ اِنَّهُمْ حَبِيبٌ يَعْنِي سَارَةَ
 دایم ساره را بولد اسحق و پس از اسحق بر یعقوب گفت عجباً

۵۳ این چگونگی خواند شد که من باین پیریه بر ابراهیم و در آنوقت حضرت
 و بر و این بود و نه سال یا نو سال از عمرش بر گشت شش بود
 و این شوهر من مردی کهن سال و شیخی فرمود باشد همانا این
 امری گفت باشد و در آن هنگام ابراهیم بود و نه ساله یا
 صد بیست ساله بود فرشتگان گفتند آیا از اعجاز و قدرت خدا بیگما
 شکستی گیر یعنی هر چه توانا است حمد خدای بر شما باد ای اهل
 هانا خداوند مسخو حد و کثیر انجیر الاحسان است پس ساره
 مطهر شد و بعد از هفت روز از ابراهیم حامله گشت چون مدت حمل
 منقضی گشت حضرت اسحق از وی زاییده بوجود آمد و پس از
 هشت روز پدر بزرگوارش را در انحنون ساخت و ساره دوسا
 اورا شیر داد چون خواست از شیر او را باز گیرد حضرت ابراهیم
 ضیافتی شایان بنمود و اغلب مردم را دعوت نموده طعام داد

ساره

۵۴ چون اسحق مجد بلوغ رسید و خبر رفته نام بر او زویج کرد
پس از مدتی که ابراهیم خواست اسمعیل را قربانی کند و خدا آمد
بعد از مدتی هاجر و قات کرد و در مکه مدفون گشت و همچنان
ساره زنده بود و با ابراهیم زندگانی میکرد تا در سال سی
هزار و چهار صد و شصت و سه در سن یکصد و دو و نیکتا
و بر وایت صحیح در سن یکصد و بیست و یک در فرشته اربع
که از اجرون گویند من اجتن از صحت بگشت و چهار فانی را
بد و دگفته بکرا و او را به شرافت حضرت ابراهیم در میان
قوم خویش آمده گفت ای قوم من در میان شما غریب میسازم
و منی از مملوکان خود نان بامن بفرشید تا نقش ساره را در
آن مدفون سازم ایشان عرض کردند که ای مولای نزدگار او را در
هر زمین دفن کنی همه رضاد هیم و کسی از خود ربیع ندارد آنحضرت

فرمود

ساره

فرمود هرگز این نشود شما غار مکین را که زبان عیسی تو ام را ۵۵
گویند و در آنجا دفن بود برای من از عفرون که میکن از بزگان
قوم بود و در بی نهایت نامیت و آنجا که سپارم عفرون بیجا
خاست و عرض کرد در حضور جماعت میگویم همانا من آن زمین
و مزرعه را با تو نفی می نمایم و از تو جدا خواهم حضرت خلیل
نپذیرفت پس از زمین و مزرعه را با چهار صد شکاری و نفی نمود و با
حضرت بفرخت و حضرت ابراهیم ساره را در غار مکین را که میری کرد
چون رافع است فیه هاد و بخاک انباشته داشت این زمان از زمین بقیه
خلیل شهوات پس از وفات ساره ابراهیم بطوره دفن بقطر را که از
قبیل جرهمیت است و بیج فرمود و از و شرین پس او در دوزخیه کلا
و با اندک اختلافی مرقوم است ممکن است که بواسطه تحریف علماء بود
این نباین باشد و گفته در کلام خدا و انبیاء اختلاف و بی حد

شرح

۵۶ شرح حال اسیہ و فرعون

اسیہ دختر مزاحم است که یکی از مردم بنی اسرائیل بود و با تو
حرم فرعون مصر که قابوس بر مصعب نام داشت بود همانا
اسیہ از زنان آسمانی و در درگاه الهی شرف بزرگ دارد
چنانکه در احادیث وارد است که اسیہ اول زنهای آسمانی
و در برخی از احادیث دو زن آسمانی است و از آیات قرآن
واضح شود که او را عند الله مرتبه و جند مقابله است

چون فرعون از منجه پشیده بود که فرزند از بنی اسرائیل بود
آید و به پیغمبر گریخته شود و سلطان فرعون را براندازد
و شب اغواء آن نطفه را باز نموده بود ندان فرعون امر کرد
که هر کس در بنی اسرائیل بوجود آید بقتل رسانند چنانکه
خدا تعالی فرماید یَذَّبَحُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَبَسْطُوا أَيْمَانَهُمْ

یعنی بنی اسرائیل را مقول و دخترانشان را از منجه کشیدند
و درین قابل معین کرده بود که اولاد بنی اسرائیل را انقیض
همیکردند تا اگر پسر است بقتل رسانند و اگر دختر است
بودند که از نطفه در رحم مادر قرار خواهد گرفت فرعون
حکم داد که در آتش هیچ زنی با مرگ هم باین نشود و مردان
بنی اسرائیل را از زنان دور کردند و در جای دیگر بداشتند
و از آنجا که اسیہ از بنی اسرائیل بود فرعون با خود چنان انگاشت
که شاید این مولود از اسیہ بوجود آید خواست مادر آتش
با وی میاشتی کند پس باین اندیشه در زمینه که اکنون
اسکن در به است فرود شد و عمران پدر حضرت موسی را
بپاسبار بردار داشت و خود با اسیه بجفت اتفاقاً بویکد
و وجه عمران که از شوهرش دور بود بهوس افتاد که نزد شوهر

روید و در خانه نزد عمران شد و در آن بنه شب او همیز
شد و نطقه حضرت موسی منعقد گشت عمران با او گفت همانا
اینکار شده بود و شد لیکن این راز باید مخفی باشد پس بگوید
چنانکه کس نداند از نزد او بر و نشد همچنان از علم مخوفم کرد
که نطقه موسی منعقد شده اما ندانستند که از صلب بطریقیست
و با فرعون بگفتند آنچه باید بشود شد فرعون از سره خاطر گشت
و ندانست اسفل از کیست پس بگوید استرگشت لیکن آثار حمل
از وی آشکار نبود و هر چند فایده نجس کرد این از ندانست
با اینکه از وی آنچه منفک نمیشد هرگاه بگوید بر می خاست فایده
نیز بر می خاست و چون می نشست او نیز می نشست و با اینکه آثار
حمل او نمودار نبود بگوید از اندوه چهره اش زرد گشت فایده
گفت نورا چه شود هر چه هست باز گویی که محتجب تو در دل من اثر کرد

بگوید تفصیل حمل خود را بیان کرد و گفت از آن ترسم که اینم بود
چون بوجود آید مقبول و نا بود کرد فایده گفت بهم ممکن و
اندوهی که من او را خواست کم پس از شش ماه و در روز
موسی علیه السلام بوجود آمد با سبائان فرعون اجتماع کردند
فایده موسی را برداشت و در قیامی پیچید و در مخربه مخفی داشت
و با سبائان گفت که پاره خوبی از او بیفتاد و فرزند بی
شکم او نبود پس بگوید خطاب سپید و او حینا الی امر
موسی آن از ضعیفه یعنی بمادر موسی می کردیم که او را شیر
دهد و سه ماه او را شیر بداد لیکن بی خائف بود که مباد
این امر بفرعون ظاهر شود و انظفل را بقتل رساند و در
منحبر و مضطرب بود تا اینکه بدو الهام شد که قال قیبه
فی الیم و لا تخاف و لا تحزنه انا رادوه الیک و جاء علو من سبلین

اسکيه

يعني اوراد رو دینیل بکند از ویرا و منیر و در فراش محزون
 ۶۰ مباحش برودی و در ابکو تو باز گرد اینم و او را بمقام پیمبر
 نائل سازیم پس تجارتی را که خربیل نام داشت و در حواله غنا
 آنها دکان تجارتی بودش حاضر ساختند و امر کردند تا صند
 برای او مرتب کنند خربیل بفرست بدانت که ایشانرا طفلی
 و خواهند او را بنهانی از مرگ برهانند بدان سرشد که بنزد
 فرعون دفعه تفصیل امر فرمودند در حال زبانش لال شد
 دانست که این مولود همان پیغمبر است که خیر داده اند پس اینها
 آورده و صندوف را بساخت و بنزد مادر موسی آورد
 و بگوید بدست یاری قابله و تجارت موسی او را صندوق نهاد
 و سرش را بست و شب او را برهن برده و مولا علی الله درود
 بنیل مصر انداخت از صندوف بسو او بازگشت بکبریا و او را

اسکيه

دور کرد تا سر کت در دفعه سوم باد آن صندوف را ببرد
 ۶۱ تا از نظر شد و در گشت بگوید دادل از دست بشد خواست فریاد
 کند خدای تعالی او را صبار نمود و در آن هنگام از حوا آفتاب
 اسکيه بانوی حرم فرعون از فرعون درخواست کرد که در این فصل
 که هنگام بهار و موقع سیر سینه و آب است برای او چمد در حواله
 رو دینیل بفرستند و از فرعون حکم داد که قبه در کار رود
 نیل از بهار و برافراشتند و اسکيه یا اینها در فرعون بدانجا
 شدند و اینوقت اینها برای شستن سرون در کار رود آمد
 صندوف در دو آب بیدید با خدایه امر کردند تا او را بکبریا
 چون سرش را بکشد ند طفل سینه ماهه خوب بود و در آن بیدید که
 گریان است کما قال الله تعالی فالتقطه ال فرعون لیکون
 لهم عدا و آخر ما یجی از اهل بیت فرعون او را گرفته و عاقبت

۶۲ با ایشان دشمن و باعث اندوه ایشان گشت چون انبیا آن طفل
 بدید مهر او در دلش جای گرفت و دانست که طفل از بنی اسرائیل
 است و از بیم قتل و آتش انداختن اند پس او را موسی نام نهاد
 که بزبان عبری برگزیده را گویند یعنی آتش برگزیده
 با اینکه موسی بزبان عبری یعنی درخت است چون او را از میان
 اشجار می که در کنار رود بود برین آوردند موسی نام نهادند
 و در این وقت مریم خواهر موسی که دختر یوکید بود از دور
 ایشان را دید که غایب از مادر اند چون این بدید و دانست که
 دختر فرعون را با آن طفل محبت است بدید و نیز دانست آمد
 و گفت اگر برای این طفل دایه بخوانید من سراغ دارم و مقصود
 یوکید بود پس انبیا موسی را نزد اسیه آورد و اسیه از دیدار
 موسی شاد گشت و چنان مهر او در دلش جایگزین شد که او را

۶۳ در دامن نشاند و گفت این پسر من است پرستار انرا بکشند
 اینها نون نیکو گفته چون نورافرن ندیدی نیست و فرعون را
 نیز فرزند شود صواب است که این طفل را به پسر اختیار کنی
 اسید را خوش آمد و نیز فرعون شد و این داستان بگفت
 برخی از دستور از گفتند شاید این همان طفل باشد که
 منجمان خبر داده اند بهتر است که او را بقتل رسانا فرعون
 سخن آنها را تصدیق نمود و عازم قتل آن طفل گشت اسیه
 قدم شفاعت پیش گذاشت و گفت من از منجمان کشف حال
 کرده ام و دانسته ام که این طفل آن طفل نیست بهتر این است
 که این کودک را بقتل نسازیم و او را بفرزند ی اختیار کنیم
 چه آثار برکت و خبر از دیدارش هویدا است و شش چشمها
 در آنست شاید از وجودش مارا سودی و فایده بزرگ رسد

۶۴ خدای تعالیٰ فرماید و قال لیسراة فرعون فری علی ولدک
 لا تفسلوه عمنی ان یتفقنا او نتخذہ وکذا وھم لا یشرعون
 یعنی گفت زن فرعون کہ ابن طفل روکشہ چہم من و توانست
 اور امکن شاید ما را سود بخشد یا اینکہ بجای فرزند
 اختیار کنیم و ایشان ندانستند کہ اینکار بر ضرر آنها خواهد
 شد پس اسیہ چند از بکفت نافرعون را غیب گستره و از خون
 موسی در گذشت و او را بہ اسیہ بخشید و اسیہ آنحضرت را
 پسر خویش خواند و دایہ بخواند او را شیر میداد چون مریم
 مصر شنیدند کہ اسیہ پسر را بفزند ہی اختیار کردہ اغلب
 امر او را شرافت حضرت نان خود را بفزند اسیہ فرستادند تا
 موسی را شیر دهند موسی پسران ہیچیک را نکرفت تا روز دیگر
 کہ مریم در فحش حال برادر کرد سرای فرعون متوجہ شد

۶۵ جمعی ادید کہ بطلب آید بان سوگواری و سوگواری و سوگواری
 زنی صالحہ سراغ دارم کہ برای اینکار شایسته است و طفلش
 بقدر رسیدہ است اسیہ گفت از کدام طایفہ است گفت از
 بنی اسرائیل اسیہ گفت این شود چہ فرعون رضاندہد
 کہ طفل از بنی اسرائیل و دایہ نیز از بنی اسرائیل باشد مریم
 گفت در صورتی کہ طفل پسران او را بگیرد و او باشد و در حال
 بنزد ہو کند شدہ مادر را کہ از فراتر فرزند بہ طاعت شد بود
 چنانکہ خدا فرماید و اصبح قواد ام موسی فارغا یعنی قلب
 مادر موسی از اینکہ چرا فرزندش از دست دفعہ نزدیک بود
 کہ آب شود پسر بنزد اسیہ آمد و ناپسندان در دہان موسی
 نهاد در حال بگیرد و بنوشید ہی شکفتہ گرفتند اسیہ این
 خبر بفرعون بگفت فرعون گفت چون از بنی اسرائیل است و آب

۶۰ اسیہ گفت تو را چه بیم همانا این پسر از ازیشت و در دامن تو
 بزرگ شود هرگز ممکن نشود که از وی نور اخیری برسد چندان
 بگفت تا فرعون رضاداد و بوی کبد را بدایگی اختیار کردند
 و ضرورتی آن را آماده ساختند و موسی را بدو سپردند
 تا شیردگد و پرستاری کند خداوند تعالی بدیدار ایشان
 اشارت فرماید وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ
 أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ فَرَدَدْنَاهَا
 إِلَىٰ آتَمَةِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
 وَلَنُكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ يَعْنِي بَانَ دَاشِيمِ بِرَأْسِهَا
 شیردگدگان را ازین پیش بر گفت مریم خواهر موسی آبا
 دلالتم کن شمارا به اهل خانه که او را کفالت کنند برای شما
 و او را نصیب کنند یعنی از نگاهدار بر صورت نمایند پس باز

۶۱ گردانیدیم و از آب کو مادرش تا اینکه چشمش از دیدار فرزند
 روشن شود و از فرافراش محزون نباشد و بداند که و خدا
 ثابت است لیکن مردمان ندانند پس مادر موسی فرزند را
 بلاخانه خویش آورد و پرستاری صغیرمود و هفت روز
 او را بخدا سپرد و شهرت خود را مأخوذ میداشت و فرعون
 او را میباید تا یکسال برگذشت و موسی طفل شیرین و مطبوع
 الطبع گشت از فشار و در اسیه موسی را در بر گرفته نزد یک غریب
 آورد و او را در دامان و زانوی فرعون نهاد چون فرعون او را
 نزدیک چشم خود برافراشت موسی چنگ فراز کرده ریشت او را
 بگرفت و بکشید و چند موی بر کند و خندان گشت فرعون این عمل
 بقال بدگرفت و کلام منجیب را بطراورد و گفت بفر این
 همان طفل است بهتر این است که در حال او را بقتل رسانم

۶۸ و خاطر ایسا سیه اندیشه او را بدانت عرض کرد که کودکی
تکلیفی نیست که در افعال و اعمال مستحق کیفر سیاست شوند
اگر این قول را مرده در پدیدار امتحان کنیم اگر از روی عداوت
جسارت کرده سیاستش واجب شود و الا طفل بی گناه را
نشاید مجازان داد پس امر کرد تا بحکم پیران آتش افروخته حاکم
ساختند و طبخی هم مملو از باغون سرخ میاوردند تا موسی را
ازمایش نمایند موسی خواست که دست بسوی باغون فرار کرد
جبرئیل دستش را از آن باز کرد و پیرانش گذاشت پس
التحزب چنگ برد و مقداری آتش بر گرفت و بر دهان نهاد
در حال زبانش بسوخت و ازین رو که در مخزج حرف سپید نکشید
پدید گشت که در بزرگی نیز نموانست دست او را فرماید فرعون
چون اینحال بدید و دانست که از طفل است دستم را دست

۶۹ بر پیش او فرار نکرد که از خون او در گذشت و او را به اسید سپرد
و اسید باد در شد و ادغامخانه برد و کبد فرزند را بمحرم خویش
آورد و او را نگاهدار می نمود تا دو سال از سن مبارکش
بگذشت پس او را از شیر باز گرفت لاجرم اسید التحزب را
بمخانه خویش آورد و بنیکود در خدمتش پیام کرد و بر اسباب انجیل
او بیفزود چنانکه در ده سالگی برای او چهار صد تن غلام
آماده ساخت همه باملا برین رفعت و اکیلی مرصع طوقها
سپین و کمرها زین که چون موسی سوار شد در کایش
بدیدند که از غایت حشمت و تجمل مردم مصر اچنان گمان میرفت
که التحزب فرزند فرعون و مادرش اسید است و چون سوار
از غیر موسی بگذشت اسید دختر از ارکان قبط برای او توجع
نمود و شهر این بسند و انچه بزرگ بهار استند موسی

اسیہ

۷۰ از آن زن دو فرزند آورد و ناچهل سال موسی رخ رزد اسبه
روزی بگذاشت مرد می فیل در نهان با وی ایمان آوردند
و اسبه نیز ایمان آورد این بود تا روزیکش از فطیحه
مصر بگشت و فرعون خواست تا آنحضرت را بقتل رساند
پس موسی بطرف مدین گریخت و دخترش سبب صفوره را از وی
نمود و چهل سال را آنجا بزیست پس بهدایت بنی اسرائیل
و دعوت فرعون مأمور بمصر گشت و فرعون را بوحده خدا
و نبوت خود دعوت نمود فرعون نپذیرفت و ساحران را
حاضر ساخت تا با وی محاجه نماید ایشان چون عصا موسی
و بدبضا بدیدند بجز آنحضرت ایمان آوردند پس فرعون فرما
داد تا سحره را دست پای بپزند و بدنه های ایشان را از
درختان خرما بپا و بپزند این هنگام با فرعون خبر دادند که

اسیہ

۷۱ ماشطه ایست که زن خربل تجارت بود با موسی ایمان آورد
و این همان زنی است که قایله یوکیدمادر موسی گشت و از حضرت
از قتل نجات داد و بیعت مشاطه که اینست دختر فرعون بدو
سرای فرعون در پیش و بلا حضرت موسی ایمان داشت و از برون
ایمانش آشکار گشت که روزی شانه از دستش بیفتاد گفت
بسم الله دختر فرعون گفت پدر مرا میگوئی یا غبار خدائی دانی
گفت آنکس را میگویم که مرا و تو را و پدرت را آفریده که
دختر فرعون بنزد پدر شده این خبر بگفت فرعون در غضب
شده او را طلب کرده گفت ازین دین باز گرد و الا آن
بینی که دیگران دیدند گفت من هرگز از دین حق و صراط
مستقیم باز نگردم و بجز خدای یکتا کبریا سناش تمامم
و اگر شما دلت با من فوزی بزرگ دانم فرعون حکم فرمود

که نور می از من بگیرد و آن زن از طفل سینه ماهی بود
 نخست آن طفل را در آتش انداختند زن خریل گفت
 سوختن رضاد هم امثایک الناس ارم که پس از سوختن
 استخوان مرا با طفل جمع کرده در خاک دفن کنید از او
 بپزند و فستق پس از آن با کمال صبر و اطمینان با پستاند
 و نکران سوختن طفلش بود ناگاه آن طفل از میان آتش
 بانگ بر آورد که ای مادر شکبایم پیشه کن که فدای پیشه
 ناهشتم برین نموده اینک بمقام رضا و اصل شو پدر را
 در آتش انداخته سوختند در اینوقت اسیه نیز فرعون
 آمد و فرعون داستان ایمان زن خریل و سوختن آتش را
 برای اسیه باز گفت و اسیه خود بچشم سترنگر پند بود
 که ملائک و فرشتگان روح آن زن را بر آسمان صعود دهند

و بر ایمانش افزوده پس با فرعون بنفست سخن گفت و او را بپس
 نویج و ملائمت نمود و گفت و ای بر تو با فرعون این چه جزایتست
 که با خدا بیعتی داری فرعون گفت مگر تو نیز مانند آن زن
 دیوانه و از عقل بیگانه شده و بجز من کیست خداوندی از اسیه
 گفت دیوانه نیستی فرعون بنماد اسیه گفت خستید دیوانه
 شده او را اگر فتنه بحجره خویش فرست و نصیحتش کن تا از این
 عقیدت باز گردد و الا مستحق قتل شود و دیگر ناب صبور
 با اسیه نمائند ایمان خود را آشکارا ساخت و گفت
 ای فرعون تو با ذلک عبودیت دعا می لوطیت کنی و خدا قادر
 بچون را منکر شود و با من نیستیم یوا انکی دهی فرعون چون
 تربیت او را با مونس در خاطر داشت و همواره در حق او بدگیا
 بود در غضبش و منتظر وقت بود در اینوقت آتش خشم

اسید

۱۳ در کانون سپهر اش مشعل شده افر کرد تا او را به پیشگاه
و چهار منج برنش بگرفتند و سندان آسیر را بر او نهادند
و با انواع شکنجه و عذاب آنچه اثر داشتند پس آسیر را
به درگاه الهی نموده گفت رَبِّ اِنِّیْ اَعِنْدَکَ بِدْنَا فِی
الْجَنَّةِ وَ نَجِّنِیْ مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهٖ وَ نَجِّنِیْ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِیْنَ
یعنی بار خدا یا برای من خاتمه در بهشت بنمای کن و
مرا از فرعون و سوء اعمال او نجات ده و از قوم ظالمین
که مردم قبط باشند خلاصه ده پس خطاب بدو رسید که
سر برافراز و بملاء اعلیٰ نظاره کن چون نظر کرد و مکان
خود در بهشت دید بدید بخندید فرعون گفت منون او را
بنگردد که در این عذاب خندان است
از مسلمان مرویست که او را با قناب تعلیق کردند

عذاب

اسید

۷۵ خدای تعالیٰ جمیع فرشتگان فرستاد تا بروی سایه گذرند
بالجمله عای اسید مسجبات شد و وحش ایشان را
خرامید

از ابن عباس منقول است که در هنگامی که او را عذاب
میگردند حضرت موسیٰ بر او گذشت و در حش او
نمود خدا آنچه عذاب را از او برداشت و صد می
بد و نمیرسید

شهادت اسید در سال ستم هزار و هشتصد و
پست و هشت سال بعد از هبوط آدم صبی علی نبینا
واله و علیه السلام بود اما تعین عمر و سال
ولادت او را مورخان ذکر کرده اند

شرح

۷۶ شرح لا ایت حضرت مریم بنت عمران علیها السلام
در لغت مریم و جد شمیم طاران

بعقیدت اغلب لغویین مریم لغت عجیبی یعنی میراست و بمعنی
عابد و خادمه است صاحب مجمع البحرین از صغار و انبیا
که مریم عربی است بر وزن مفعول است که مریم از ائمه و مصداق
میخی از دام بریم است یعنی مقصدا از دام که بمعنی همیشه
صاحب فاموس گوید مریم بفتح پاء بر وزن مرکن نه زاء
گویند که محاذی مردان را محبوب شمارد لیکن بن یحی
نهدند و بن بان اهل از و پ انحضرت را ماری تلفظ کنند
و محسن پارس احرام انحضرت لفظ است را که بمعنی مقدس
بر لفظ ماری افزوده و سکن ماری گفتند

در کتب مریم
مریم

مریم

۷۷ مریم دختر عمران است که بزبان عبری یوقیم و بلغ عربی
عمران نام دارد و عمران پسر متی بن ایلعازر بن ایلون
اکین بن زادوق بن عازور بن ایلایم بن ایود بن
زور بابل بن شلتا شیل بن یوکانیا بن یوشیا بن امون بن
متی بن خرفیا بن احاز بن یوثام بن عوزای بن یورام بن
یهوشافاط بن اسی بن ایسا بن رحبعام بن سلیمان بن داود
نبی است و برخی از مفسرین در نسب مریم چنین گاشته اند
که مریم بنت عمران بن ماثان بن ایعازر بن ایعوز بن
بابل شالیان بن یوحنا بن اوشابن امود بن خارفان احاد بن
وثام بن غزای بن یوزام بن ساقط بن ایسا بن
رحبعام بن سلیمان بن داود بن ایسا بن عویذ بن سلیمان
یا عز بن یحشون بن عماد بن رام بن خضر م بن فارص بن

یهودا

مرکب

۷۸ هود بن یعقوب بن اسحق بن ابراهیم علیه السلام است
گویند این عمران نام آن پدر موسی و هارون و هاشم
فاصله است نگارنده گوید آباء و اجداد مریم خانه
در غنم مرقوم افتاد بصواب مرقوم است تواند شد
که این اخلاق از جریف کتاب باشد و این عمران پدر مریم را
بعضی از انبیاء شمرده اند

مادر مریم آنانی که اعراب حشره اش نامند خیر فافوذا
و این حشره را در خیر و دیگر بود که ایشان نام داشت بر قنای
به حشره موسوم و ضحیح حشره زکریا بود و از پنداری
که حشره یحیی پس از آن با عیسی خاله زاده اند

ولادت مریم

نولد حضرت مریم پنجاه و نه سال
بمدار

مرکب

بعد از هبوط آدم بود که سیزده سال قبل از ولادت عیسی
نارنج میبختی باشد که تقرباً شصت و چهل و چهار سال
قبل از هجرت نبوی است

روزی حشره مادر مریم در سایه دیواری غنوده و نگارنده
که بر سرش افراشته بود دید مرغی که از آن درخت لانه کرده
و جوهر خود را روزی دهد با اینکه حشره دید که آن مرغ بیضه
خود را شکافند جوهر از آن بیرون آورد و در اینوقت حشره را
روزی کاری را از برگذشته و عجز فرعون بود و از زمان
تولید او برگذشته از مشاهده آن مرغ بخاطر گذرانید که چه
بودی که خداوند مرا این عینیت فرمودی پس روی بدرگاه
الهی نمود و گفت اللهم انک علی نذر ان تدقنی ولدا
ان انصت قلبه علی نیت المقدس فیکون من خدامه یعنی

موسیر

۸۰ یا ر خدا یا من نذر کردم که اگر مرا فرزندی عذرا باشد فرمائی او را
از خدام بیکت المقدس گردانم و محتر دارم که از آنجا بیرون نشود
چنانکه خدا بیغالی بدین معنی اشارت فرماید اِذْ قَالَ امْرَاةُ
عِمْرَانَ رَبِّ اِنِّیْ نَذَرْتُ لَكَ مَا فِی بَطْنِیْ مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّیْ اِنَّكَ
اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ یعنی چون گفت ز عسالتی پروردگار من
من بانو عهد و نذر کردم که فرزندی که در شکم دارم محتر گردانم
یعنی مخصوص عبادت تو فراردهم این درخواست از من بپذیر
همانا تو بر قول و نیت من شواورد انا بایشی که خلاف نذر نکنم
در حال مسئولیت در پیشگاه الهی مقروض افتاد و آن خون که
بر عادت زنان است از وی با بدید آمد و چون مدت هفت روز
بر گذشت و ظاهر گشت بلعمران هم بتر و از وی باز و شد
و چنانکه مذکور گشت با خدای پیمان نهاد که او را خادم ^{اصغر} مسجد

نماید

موسیر

نماید پس از انقضای مدت حمل دختر بی زاد و او را امریم نام نهاد ۸۱
لیکن افسرده خاطر بود که چرا دختر است و دختران نتوانند
همیشه در مسجد خدمت کنند چه در ایام حیض بایستی از مسجد
بدر شوند و شرط محتر و وقوف اعتکاف و ایامی در مسجد است
و او این نذر را با عتقاد این که پسر خواهد بود نموده خداوند
تعالی فرماید فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنِّیْ وَضَعْتُهَا اُنْثٰی
وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَیْسَ الذَّكَرُ کَالْاُنْثٰی وَاِنِّیْ سَمَّیْتُهَا
مَرْیَمَ وَاِنِّیْ اَعْبُدُهَا بِكَ وَذُرِّیَّتَهَا مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیْمِ
یعنی چون بارینها دگفت خدا یا من دختر آوردم و دختر چون
پسر نباشد و خدا داناست که در این مورد دختر هیز از پسر است
و او را امریم نامیدم و بنواش سپردم یا فرزندان از اغواء
شیطان رجیم از حضرت خاتم انبیا صلی الله علیه و اله است

که

مرکب

۸۲ که فرمود هیچ فرزندی نبود که چون بوجود آمد جز اینکه
شیطان او را متهم نمود مگر مریم و عیسی که بواسطه این درخواست
حتی از متهم شیطان محفوظ ماندند
بالجمله عمران و حتی در کار این مولود متهم ماندند که او را چنگو
بمسجد برد و پس از چند روز عمران و داع جهاز گفت و برخواست
مادرش نیز بدروید زندگانی نمود درین وقت از پیشگاه و قد
باز کرد با خطاب سید که ما این دختر را اینجا پرورش دادیم
که در مسجد اقصی مشغول خدمت باشد همچنانکه خداوند
تعالی فرماید فَتَقَاتِلْهُمْ رِجَالًا يَنْبَلُونَ حَسَنًا وَانْتِهَامَانَا
حَسَنًا یعنی خداوندش به نیکوترین وجهی پذیرفت و او را خلفی
نیکو فرمود چون مرده این قبول به حشر رسید مریم را در خرقه
پیکره بمسجد اقصی آورد و نزد خدام بیت الله نهاد و دانستند

مرکب

نذر خود بگفت و از آنجا که مریم زاده از انبیاء و بزرگان ۸۳
بنی اسرائیل داشت هر يك از خدام در طلب او برآمدند و در تفتیش
او نزاع کردند حضرت ذکر تا که ما آنها را نیافته است فرمود
که من به پرستاری خدمت مریم از دیگران سر او اترم چه خواهم
ایشان ضعیف مراست و من با او نزد دیگران از دیگرانم خدام مسجد
گفتند این سخن صواب نباشد چه نزد دیگران تو مریم مادر او
حتی است و او دست از زینتش باز داشته و بما و گذاشته است
عاقبت الامر فرار بر فرعه گذاشتند و آن خدام بیست و هفت
نفر بودند پس مقرر داشتند که فلهای خود را که از قولاد بود
و بدان کتابت تورا به می نمودند در آب افکندند فلم یکن
که در آب فرو نشود و بر روی آب بایستد آنکس که قبل مریم
نابشد پس آن بیست و هفت تن فلهای خود را برداشتند و در

۸۱ فخر آیه مجتمع شدند و هر يك فليم خود را در آب افکندند
 تمامت بپر رفت مگر فليم زكريا که بر زير آب بايستاد
 صاحب روضه الصفات و بس که چون زكريا با خدام مسجد
 فرار بر فرعه نهادند اسامي صاحبان افلام را بنوشته و
 همه را جمع نموده برده بر آن پوستانيد و مقرر کردند که کودکی
 ناسیده فليم هر يك را از آن فليم ها برون آورد صاحب انقلم
 کفالت مريم را نماید و کودکی از کودکان محروم دست بزر
 برده برده فليم زكريا را برون آورد خدام رضاندادند گفتند
 فلما را در آب روان می افکینم مريم فليمی که در قصر خوی نشسته
 آب آنرا ببرد صاحب انقلم مريم را حفاظت کند و بگيرد
 فليم زكريا در آب فرود رفت و در قصرش نشست نیز خدام
 نپذیرفتند این کث گفتند همه فلما را در آب می اندازیم

بر خطبه

۸۲ مريم فليمی که آب ببرد صاحبان منکفل مريم است باز فليم زكريا را
 بپر فرعه بنام زكريا برآمد و کفالت مريم بدو محول گشت و
 خداوند باین داستان اشارت فرماید اذ یلقون افلامهم
 انهم یکفل مريم فلما کنت لدهم اذ یخفون یعنی هنگامی
 که می انداختند فليم های خود را تا کدام يك کفالت مريم را کند
 و در هنگام خصومت با ایشان بنودی با لجه خدام دانستند
 که این امر از طرف خدا باز گشتاراجع گشته لاجرم کفالت مريم
 باز گشتار فرار گرفت و او را بخانه آورده نزد خواهرش
 بداشت فاما به چند کث گذشت و در مسجد برای او غرقه ها
 چند ساخت و او را آورده در یکی از غرقه ها مسجد قصه
 جایی داد و بزرگوار و روزگار هشی بود و هرگاه از نزد او
 برون شد در بکته و چون باز آمد در بکته روزی

نزد

مریم

۱۶ نزد او رفت و از میوه ها بپختی و غیر موسم در خدیش بدید
و گفته اند که مریم هیچ شیر نخورد و از طعام بهشت پرورش یافت
و زود بیایید ذکر پاکت ایمریم این میوه نور از کجاست
شد با اینکه من در هارا بسند و کبی نکشوده است بر باد
که در این فصل این میوه بدست نشود مریم گفت این بخش
خداوند است که نام فرموده و از بهشت مراد و داده ذکرها
از این عمل شگفتی گرفت و از خداوند مسئلت کرد که خدا با ما
نیز فرزند عطا کن که مقام مریم را داشته باشد پس حضرت
یحیی از ایشان خواهر مریم بوجود آمد و خداوند در قرآن
مجید بدین قصه اخبار فرماید و کلمات ذکر پاکت کلمات
علیهما ذکر پاکت الحزاب و جده عسده هار و قال یا مریم ان
لک هذا قالت هو من عند الله ان الله یزق مریم

بعبر

مریم

۱۷ بعبر حزاب هتالک دعا ذکر پاکت قال رب هب لی
من لدنک ذریه طیبه انک سمیع الدعاء یعنی کفالت کرد
مریم را از کربا و چون در محراب نبرد او در شد پیش او رو کرد
یافت گفت ایمریم این از کجا تو را بدست شد گفت از جانب خدا
تعالی هتالک دعا و نذر که را خواهد روزی عطا فرماید
در آنوقت ذکر پاکت را خواند و گفت با من نبرد ذریه طیبه
و ظاهر که امت فرمای چنانکه با حقه که پسر سالخورده بود
عطا فرمود همانا تو اجابت مستدعیات فرماید
بالجمله مریم در آن مسجد بود و خدمت عباد و پیران نمود
و همچنان ذکر پاکت را گفت و فیما دالیه نانه سال از عمر
مریم برگذشت از کمال زهد و تقوی و نهایت پارسایی
خدا شناسی بر جمیع زهاد و عباد پیشی گرفت و پیوسته

ظاهر

مرکب

۸۸ حاضر بودی در میان مردم به بزرگواری و طهارت نفس
و پاکدامنی شهره و در تمام آن روزگار برگزیده گشت
و مقام وحی الهی یافت و از ملائکه اعلیٰ بدو الهام میشد
و فرشتگان با او القامی فرمودند و چنان جمال مبارکش
زیبا و درخشان بود که در هنگام نماز تمام مسجد از نور
او درخشان میگشت چنانکه خدا تعالی فرماید وَاِذَا قَالَتِ
الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللَّهَ اصْطَفٰكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰكِ
عَلٰی نِسَاء الْعَالَمِيْنَ يَا مَرْيَمُ اقْنُصِيْ لِرَبِّكِ وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ
مَعَ الرَّاكِعِيْنَ یعنی چون گفتند فرشتگان که ای مریم همانا
خداوند تو را برگزید و پاکیزه و مطهر ساخت و تو را بر تمام
ننان عالمیان برگزیده ساخت ای مریم خدا را استغاث کن و در
رکوع و سجود با نماز گذاران انبیا باش

نکته

مرکب

۸۹ نگانند که کوبان بن آیه شریفه چنان مستفاد میشود که
مقام و مرتب حضرت مریم از تمام ننان عالم برتر و بالاتر
بوده مجز حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها که از چهارده تن
فخر مطلق محسوب از نور مقدس الهی مخلوق شده است و
کبریا با حضرت مقام همسری و برابری نیست و اینکه در آیه
مذکور شده که مریم بر تمام ننان برگزیده است یعنی زنان
عصر و اخبار و احادیث بسیار در فضیلت و ترجیح فاطمه زهرا
بر مریم از قول حضرت رسول و ائمه هدی ما ثور است در کتب
معبر مکتور نکارش در این مقام ما را از مقصود بهر یک
سوی نماید یک حدیث را محض بنی مرفوم داریم
در خدمت حضرت جعفر صادق صلوات الله علیه از فضیلت
مریم و فاطمه سخن رفت فرمود حضرت فاطمه را برای این

محلّه

مرکب

۹۵ محدثه گفتند که ملائکه که از آسمان نازل میشدند
و با او سخن می گفتند و او را ندا میدادند چنانکه مریم دختر
عمران را وحی گفتند یا فاطمه ان الله اصطفیک و طهرک
واصطفیک علی نساء العالمین یا فاطمه اقبی لربک
وارکبی مع الراکبین یعنی خداوند تو را بر تمام زنان
فضیلت داد و او را سپاس و ستایش نما
شیخ انحضرت با ملائکه گفت که آیا بهترین زنان عالم
مریم دختر عمران نیست عرخر کردند که مریم بهترین
زنان عهد خود بود و خداوند تو را بهترین زنان عالم
قرار داده چه در عهد تو و چه در عهد او و بهترین
زنان پیش پدران و بهترین زنان آیندگان تا
روز قیامت

ذکر

مرکب

۹۱ ذکر حال مریم عیسی علیه السلام و ولادت عیسی
چون مریم علیها السلام سیزده سال از عمر مبارکش بر گشت
و موقعی رسید که زنان همسال او حاضر شوند از ملائکه قدس
برگزید تا خطاب رسید که مریم را از نامحرمات مسطور و در برده
عصمت محفوظ فرماید پس زکریا انحضرت را با پسر عم مریم
یوسف بن یعقوب بن مئان بن العازر را فرمود و نسب
ابن العازر اجد یوسف اچنین نگاشته اند که العازر الپیر
الیهود بن اکیم بن صادوق بن عازر بن الیافیم بن یهود بن
زکریا بن شعلی بکیاه بن یوشیاه بن امون بن منشی بن
حرفیاه بن احاز است و احاز پسر یوئام بن عوزیاه بن یوشافاط
اسابن ابیاه بن رجعم بن سلیمان بن داود است و ذوالو
ناحضرت آدم در کتب نواریج مسطور است و ابن یوسف را

مردم

۹۲ مردم نزاری بنام پدر عیسی در کتب خویش مذکور دارند
 با اینکه عیسی را پسر خدا دانند گاهی به پسر او تعبیر نمایند
 بالجمله از آن پیش که یوسف با مریم هم بستر شود و طهری نداشت
 بعل آید فرشته بر مریم ظاهر گشت و او را بولد عیسی خبر داد
 که قبل از مباشرت با مردی از تو طفلی بوجود آید و نامش
 عیسی باشد مریم در حیرت شد و گفت این چگونه تواند شد
 با اینکه مردی مرا متنبه کرده آن فرشته گفت این امر نزد خدا
 سهل باشد همچنانکه خداوند آدم را به پدر و مادر خلق
 فرمود تواند که عیسی را نیز به پدر و بوجود آورد کما قال الله
 تعالی فی القرآن المجید اِذْ قَالَ الْمَلَاَئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللَّهَ
 يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُ الْمَسِيحِ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ وَجْهًا فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ

۹۳ وَكَهَذَا وَمِنَ الصَّالِحِينَ قَالَتْ رَبِّ اِنِّي بَكُونِي وَلَدًا مَكِينًا
 بَشَرًا لَّكَ ذَلِكِ اللَّهُ يُخَلِّقُ مَا يَشَاءُ اِذَا اَفْضَى اَمْرًا فَاَمَّا يَقُولُ
 لَهُ كُنْ فَيَكُونُ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ الْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ
 وَدَسَّوْا إِلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ بَعْنِي جُونِ فَرِشْتَاكَانِ كَفَشْتُمْ كَهْ اَمْرَكُمْ
 خُداوند تعالی نور ابشارت دهد بکلمه از جانب خود که نام
 او مسیح است و آن کلمه عیسی بن مریم است و ازین روی عیسی را
 بکلمه ذکر فرمود که بلفظ و کلمه کن افریده شد یا برای آنکه
 بکلام او حق تعالی او را هدایت فرمود و ازین رو مسیح
 نام نهاد که مسح کرده شده بود از جانب خدا برکت و مهمند
 و پاک از کافران یا اینکه پس از تولدش او را بروغن زیت
 مسح نمودند یا اینکه جبرئیل بآل خود را بعد از ولادت آن
 حضرت مآلیدنا از شر شیطان محفوظ ماند و نیز گفته اند
 که

مرکب

۹۴ که مینج او را گفتند که دست مبارک بر سرت بماند
یا اینکه بمسح آنحضرت کوران شفای یافتند و برخی گویند
نام آنحضرت بزبان عبری صیحا بود اعراب مینج گفتند
در حالیه که آن عیسی و چهره دنیا و آخرت است و صیحا
درد دنیا نبوت و در آخرت شفاعت است همانا او در
گاهواره و زمان پیر یا مردمان سخن گوید گفت مریم
چگونه مرا فرزند شود یا اینکه مریم یا من نزد یکی نکرده
گفت جبرئیل شکفت نباشد همانا خداوند بیا فرستد
هر چه خواهد و چون اراده کند امر را بمحض این که گوید
موجود باشد در حال موجود شود و تعلیم میفرماید و را
کتابت با همه کتابهای آسمانی و حکمت و دانایه خصوصاً
توریه و انجیل را و رسول خواهد بود بگوینی سر ایش

هم

مرکب

۹۵ هم خدای تعالی فرماید اِنَّ مَثَل عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ مَثَلِ اٰدَمَ
خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ يَعْنِي وَاَدْنِ عِيسَىٰ فِيْ بَدَنِ مَآئِدٍ تَوَلَّدَ
اٰدَمَ اَسْكَنْهُ فِيْ بَدَنِ مَآدٍ اَزْ خَالِكٍ اَوْ اَفَرِدَ
بِالْجَمَلِ چُون مریم این بشارت بشنید از مسجد قصه بخانه
ذکر تا علیه السلام آمد و خواهر خود ایشاع را که زن زکریا
و مادر یحیی بود دیدار نمود و باز پرستی بنوا فرمود و فرمود
مرسوم بود که چون حاضر شد از مسجد بیرون شده بخانه
زکریا در محلی آمد تا ایام حیض منقضی می گشت پس غسل کرد
بمسجد قصه مراجعت میفرمود در این گرت گنجی بجانب شرق
خانه طی مسافت کرده از اهل خانه خلوت اختیار کرد و در
مکانی که آفتاب تابیده بود پرده بپا و بخت تا اهل خانه
او را نگران نشوند و جامه از پیکر مبارک بیکسو می افکند

مخواست

مرکب

و خوانست ناد در آب غسل کند پس جبرئیل بصورت پسر
خو روی منوی الخلفه با جماله بکمال مثل کشته بر روی
ظاهر شد مریم از دیدار مرد نادمه بر سر پید و گفت از خدا
شرم کن و نزد یک من میا جبرئیل گفت بگانه نبینم و رسول
بود و کار تو ام و ازین روی نیز دیکت تو آمده ام ناسیب
شوم که خداوند تو را پسری پاکیزه عطا فرماید مریم گفت
از کجا مرا پسری شود با اینکه شوهر دست بمن رسانیده
و زنا کار هم نبینم که از حرام فرزندی حاصل شود جبرئیل گفت
خدا فرموده که این امر بمن سهل است و تو انور ابی شوهر
فرز ندی بخشم تا میان مردم مان حجتی نباشد بر کمال قدرت من
علی بن ابراهیم روایت کرده که مریم و فاطمه در خراب
خرمای خشکی و مفسران گفته اند که آنحضرت در بیت المقدس

یاد گرفته

مرکب

یاد رخا نه خود در طر مشرق غریبه گردید برای عبادت بار الهی ۹۷
ثان و شوهر جبرئیل بر وی ظاهر گشت با جمله جبرئیل در باب
مریم شده نادیه روی همید و جمعی گویند در استنهای او نغمه
بدید و در مرد در حجاب او و فرقه در موضع ولادت او گفته اند
خداوند تعالی در قرآن مجید در سوره مبارکه مریم این داستان را
چنین فرماید واذ کن فی الکتاب مریم اذ انبذت من اهلها
مکانا شرفیا فاتخذت من و نهام حجابا فارسلنا الیها روحنا
فتمثل لها بشرا سويا قالت انی اعوذ بالرحمن منك انک کنت
تفیا قال انما انا رسول ربک لا هب لک علاما ذکریا
قالت انی یتوکل علی غلام و لم یسخر شیء و لم اک یغیا
قال کذلک قال ربک هو علی هین و لنجعلنا آیه للعلین
و رحمة منا و کان امرنا مقضیا فحملته یعنی ذکر کن در قرآن

دانشان

دانشان مریسم را هنگامی که کلاه گرفت از اهل بیست در جانب
شرقی خانه بابیت المقدس و پرده بیاویخت پس ما بفرستادیم
سوار و روح الامین را و انسانی منوی الخلفه گردید گفت مریسم
با و من پناه میبرم بخداوند از تو اگر بر من کار باشی گفت هانا
من رسول پروردگارم باشم آمدم تا سبب شوم که پسری
پاکیزه از گاهان و ناهای مجرب صلاح با تو بختم گفت مریسم این شود
چهارم مردی من نکرده و زنا کار نبوده ام گفت چنین است
خدای تو فرمود این کار تو من سهل است و او را علامت بر نهاد
برای مردمان فرار دهیم و در جهنم است از طرف ما برسد گارد
از روز ازل این امر گذشته و در قدر معلوم گشته پس بان مژگ
آبستن گشت با بجمه چون مریسم حمل برداشت پس از غسل بمسجد
آمد و روزی چند بگذشت و حمل او گران شد بعد از آن حمل

فانبدانت به مکه تا قصیاً یعنی چون آبستن شد کلاه گرفت
و در مکه آن دور سکونت نمود از مسجد بدر شد و این را از
کردانت و از آنجا که همواره مهسوم و محزون میزیست
بوسف نجار شوهرش را ندیده رفت و عاقبت الامر بدانش
که او بارور گشته وی خبر غایب شد و از آنجا که مریسم را
پاکدامن و طاهر انداخته پنداشت و مقام فریاد را در
درگاه الهی میداشت فدرت نداشت که از وی پرسش کند
تا اینکه روزی بخدمت او آمد و عرض کرد که مراد زهد و تقوا
تو اشتباهی و روح داده اگر اجازت فرمائی بمرض برسانم فرمود
بگو گفت آیا هیچ زرعی بیه بد زو هیچ بیه زرع بوده است
مریسم گفت اگر کوچه محسنین خدای بذر افشیده است پس آن
بدون زرع موجود شده و اگر کوچه هر دو را با هم آفریند

مرکب

۱۰۰ پس هیچکدام از یکدیگر حاصل شده باز یوسف پرسید که هیچ
درختی بی آب نشو و نما یافته است مگر من فرمود خدای تعالی
اول درخت را افرید بعد از آن آب را سبب حیات آن گردانید
این گشت یوسف مقصود را روشن و واضح ساخت گفت هرگز
هیچ فرزندی بی پدر در وجود آمده است مگر من جواب داد
بی پدر و مادر هم ممکن است چنانکه آدم و حوا را بی پدر
و مادر خلقت فرمود یوسف در جواب عاجز گشت مادر یوسف
نیز قصد یوسف را نمود باینحال یوسف ملول و محزون
میبود و بخاطر گذر ایند که او را رها کند و دیگر او را
نامزد خود نخواهند چون آنشب بخت کرد خواب دید که
فرشته خداوند روی او کرد و گفت ای یوسف پسر داود
از گرفتن زن خود مگر من مژگن بر آنکه آنچه در او موجود

شده

مرکب

۱۰۱ شده است از روح القدس است و او پسر خواهد آورد
و توانا شد و اعیانی بگذارد از آنجا که او قوم خود را از گناه
نجات خواهد داد و اینهمه برای آن واقع شد که کامل شود
آنچه از خداوند بواسطه پیغمبر گفته شده بود که میگفت اینک
دختر مرا که این پسر خواهد شد و پسر خواهد شد و این پسر
او را عطا نویسد خواهد خواند که ترجمه اش اینست که خدا
بماست پس یوسف از خواب بیدار گشت و دانست که این
عمل از جانب خداست پس در حق مریم از اندیشه خواستگاری
نمود و همچنانکه فرشته خدا امر کرده بود زن خود را
نزد یک خود خواند لیکن با او نزدیکی ننمود و در مدتی که
مریم علیه السلام سخن به اختلافند در اغلب اقوال مقدسین
نه ماه بوده و برخی هفت ماه و شش ماه گفته اند و برخی

نوشته اند

مرکب

۱۰۲ نوشته اند و گویند هیچ مولود هشت ماهه بحر علی نباشد
و در حدیثی دیگر وارد شده که مدینه ایست و قلوب انعماء
نظفه و تولید رسته ساعت بوده که هر یک در ساعتی بوده است
از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که مدینه محل مرکب
شش ماه بوده و هیچ مولودی غیر از عیسی و حضرت سید الشهدا
که شش ماهه متولد شدند نباشد نیز از آنحضرت مرویست
که چون جبرئیل در مرکب دمید همان ساعت کامل شد عیسی در
رحم او چنانکه دیگر فرزندان نه ماهه کامل میشوند
نگارنده گوید و این بحث که مدینه محل نه ماه بوده است مقبول
مفروض است اگر در پاره احادیث برخلاف دیده شود شاید
با حدیث معتبر نباشد یا ناوارد باشد
چون مدینه محل مرکب منقضی گشت ندانیم مرکب رسید که ازین

مکان

مرکب

۱۰۳ مکان بیرون دگر اگر قوم توقور ابدی کیفیت بنسند فرزند
نور اقبال ساند و مرکب بر حسب فرمان بر اهر جبرئیل و موافق
یوسف شوهرش از بیت المقدس بیرون شده پس از آنکه دو فرزند
راه پیدا نمودند بقری از قریای شام که آنرا بیت اللحم می گفتند
رسیدند و اینوقت او را سخت درد زادن بگرفت و ناچار
از مرکب زیر آمده در کنار انقریه درخت نخلی که خشک مانده
بود و بجو آن درخت بدو پدید و پشت مبارک را بر آن نهاد
و گفت ای کاش من مرده بودم و این روز را نمی دیدم و خداوند
فرشتگان را مأمور بخدش نمود و حضرت عیسی طیب طاهر
بوجود آمد و این اتفاق در سال پنجم از و بانصد هشتاد و پنج
بعد از هبوط آدم بود پس فرشتگان بگرد مرکب درآمدند
و از شکار فیض بی نهایت کرد کار چشمه ای خوشگوار در آن

موضع

مرکب

۱۰۴ موضع ظاهر گردید و ملائکه عینی را به آب ان چشمه بستند
مریم گفت اگر از من بپرسند که این فرزند را از کجا آورده چه بگویم
گویم جبرئیل گفت عجب کن منباش خداوند از پیرای تو چشمه میبارد
ساخته تا نور الهی باشد و بر و این دیگر عینی در آن غور کرد
این سخن را گفت و فرمود میل بده بشو خود شاخ درخت خشک را
تا فرود بر تو و طبع از مریم مناجات کرد که بار کن از آفتاب
که من نترسم بودم روزی مرا به سعی و کوشش بمن میرسان
اکنون که من بجزم میفرماید که درخت را بجنبان تا خراب بریزد
و کون فصل زمستان است چگونه درخت بار دهد و من غافل
که در این چه حکمت است ندا آمد که ای مریم در آنوقت هکی اندیشه
تو مؤخره ما بود اینک که فی الجمله محبت عیسی را در دل خود جای
داده باید که دست حرکت دهی تا نور او روزی حاصل شود

و بخور

مرکب

۱۰۵ و بخور ازین طبع نازک و بیاضام ازین چشمه و چشمه دار و شن نشا
بوجود عینی و خاطر را باو شاد دار و اگر کسی را بینی که نبرد تواند
و گوید این فرزند را از کجا آورده به اشارت بگوئی که امر و زهر
خدا نذر کرده ام که رفته بدارم و باین آدم سخن نگویم و این
دانشان را خداوند نطق الهی نباین با تو این در قرآن فرماید
فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ لِجَنِّعِ النَّخْلَةِ فَالْتِ لَيْتَقَوِّمَتْ قَبْلَ هَذَا أَكْثَرُ
نَسِيًا مَنِيًّا فَتَادِيهَا مِنْ مَحْجَمِهَا إِلَّا تَحَرَّيْ فَجَعَلَ ذِيكَ تَحْزَنُ سَرِيًّا
وَهَرَى إِلَيْكَ بِجَدِّعِ النَّخْلَةِ نَسَاطَ عَلَيْكَ دُطْبًا جَنِيًّا فَكُلْ وَاشْرَبْ
وَقَرَّ عَيْنَا فَأَمَّا تَرَبِّينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقَوْلِي إِنَّ مَذَرْتَ لِلرَّحْمَنِ
صَوْمًا فَلَرَجَلِكُمْ الْيَوْمَ انْسِيًّا يَعْنِي چُون در روز آن او را بگفت
آمد ما بشاخه نخل تکیه کند گفت کاش این پیش مرده بودم
و نام از خاطر ها زوده میبکشت از پیرای او عینی با جبرئیل

فرمود

مرکب

فریاد کرد که اندوهگین مباش خدا تو از پر پابت نهی هویدا
 ساخت درخت نامنا بل ساز از آن میوه ها ناز و فریضه بر از آن
 بخور و از نهی پاشام و چشم را روشن دار و اگر نه از مردمان
 نگرانش یک بگو شرط کردم که برای خدا دوزخ بدارم و با هیچ
 این سخن نگویم

علی بن ابی طالب رو این کرده که چون مریم از بیت المقدس بر آید
 زادن بیرون آمد که بجای پناه برد از باز آری اسرائیل گذشت
 جمعی از جولا همان که در آنوقت متغیر جولا هی صیقله شریفه محمدر
 بدید که بر اسبهای کبود سوار بود ندید مریم از ایشان پرسید
 که درخت خرمای خشک گجاست ایشان آنحضرت را استنصر و علامت
 نمودند و از پیش برانند مریم افسرده گشت و فرمود خدا کس
 شمار از یون گرداند و شمار را در سوا فرماید پس جاعی از سوداگران

مرکب

دید از ایشان پرسید که آن درخت گجاست ایشان مکان
 درخت این بود که پس مریم درخت ایشان دعا میفرمود و گفت
 خدا یا در کب ایشان بر کنده و مردم را محتاج ایشان گردان
 چون نزد درخت رسید عیسی نزد آن درخت مولد شد پس مریم
 گفت ای کاش مرده بودم چه گویم بخانه خود و چه گویم باین اسرائیل
 ازین مولود پرسید اگر عیسی از پر نای و با او با جبرئیل اندر
 نکه که اندوهگین مباش که گردانیده است پروردگار تو از پر نای
 نوبه ری

و آنحضرت یا فرصلوا الله علیه مرویست که آن نهی بود که
 سالها خشک شده بود و در آن هنگام خدا یغالی آب آفر
 جاری فرمود و نداد سپید که هبزی الیک میجدع الخ
 مایل ساز بسو خود ساز درخت خرمای خشک را نافروریزد بر تو

نبر از آنحضرت منقول است که فرمود است شفا نمیکند زین فانه
 ز آبیده بچیزی که هنر از رطبی باشد زیرا که خداوند آنرا در
 مرتب ساخت بعد از آبیدن و فرمود که آن درخت خشک
 شده بود و میوه نداشت چه اگر میوه داشت محتاج این که مرتب
 امر کنند که درخت را حرکت دهند بود و این هنگام فصل
 زمستان بود و در هیچ درخت را باری غم اندیش خدا بیجا
 برای ظهور و بروز اعجاز برك درخت را بر ویانید رطبا
 برسانید

در جای دیگر از ابن عباس و این کرده اند که چون مرتب دادند
 زادن گرفت مضطرب شده از فضل بیرون شد و به ناله
 بر سپید بر آن معمود نمود در آن ناله ساز درخت را خشک کرد
 نکریت

نکریت که برك و شاخ نداشت در آنجا وضع عمل نمود چون
 ۱۰۹ آرد و مرک کرد جبریل در پائین نل او را نداد که بهم ممکن
 اند و هناك مباشر که خدا آبر برای تو جاری فرماید که از آن
 بخوری و خود را پاک بشوی و درخت را حرکت ده که حرمان فرود
 ریزد و کلی فاشی و قهری عینا تا آخر آیه یعنی بخور و
 بیاشا از خرما و آب دیده را در روشن ساز و شاد باش که بینی
 کبر لیکو که من نذر کرده ام از برای خداوند و میفرماید که امروضا
 روزه بدارم و به ادبی سخن نمیگویم ممکن است که ما مو شده
 نباشد که بجز این سخن نکوید با این سخن را با نیا و انا و با نیا
 بهمانند و روزه ایشان بخاموشی از غیر یاد خدا بود یا اینکه
 سکوت هم در روزه ایشان بود
 مرحوم محلی گوید که این سخن را احقر علیه فرمود نه جبریل

مرکب

و این خود معجزه بود که آنحضرت در آن کودکی سخن فرمود
چنانکه علی بن ابی طالب روایت کرده که چون مریم علیها السلام
بعد از تولد علیه ملول گشت و از روضه فرمود حضرت علیه
لسنخ آمد از زیر پای او و گفت خزون مباشر که خدا از پرستش
نور مجاری کرده و درخت خشک حرکت میدهد تا دلبسته بر او
نور بچند شود و آن درختی بود که سالهای دراز خشکیده بود
چون دست بگو آن درخت برافراشت برگ را آورد و خرما
در آن بادید گشت و از آن برای مریم فرو ریخت از دیدن این
معجزات خاطر مریم شاد گشت پس علیه باز گفت که مراد روتا
ببین و گفت بخور و بیاشام و شاد باش هر که را ببینی بگو که ند
کرده ام که امر فرود روزه بدارم و خاموش باشم
جعفر صادق علیه السلام فرمود که روزه فقط نخوردن و نیاشامیدن

مرکب

نیت مرکب یعنی که نیت گفت که من نذر کرده ام که روزی بدارم
و سخن گویم پس شخص روزه دار غیر از برای خدا نیاید سخن
بگوید

و در حدیث معتبر از حضرت صادق و علیهم السلام وارد شد که درخت
خرمائی که حضرت مریم از آن بخورد درخت عجوه بود که بهترین
درختها خرمائست و آن درختی بود که از بهشت آمده بود

این بابویه علیه السلام از وهب بن منبه روایت کرده که چون حضرت
مریم نزد درخت خرماء رفت سرها را او غالب گشت یوسف

همینجا زیبا بان مجتمع ساخت و برد و راوی بفرست نام مریم بدش
گرم شد و هفت جوز از میان انبیا که با خود داشت بیرون آورد
و با آنحضرت داد تا بخورد و قوت گرفته عیسی از او و ازین رو است
که مردم نصاری رستگارند و لادب آنحضرت آتش همی افروزند

بالجمله چون مریم عیسی را از نام او را چنانکه در خواب بدید
بود عیسی نهاد و لفظ عیسی معرب بشوع است و بشوع بلفظ
عبر بمعنی فرج باشد و نام دیگر آنحضرت مسیح است چنانکه
مذکور گشت و مسیح و مسیح بلفظ عبر معرب ما بشوع است
و لفظ ما بشوع در لغت عبر بمعنی مسیح کرده شده است و طرف
دیگر نیز در مسیح گفته اند برخی از علمای لغت مسیح را
بمعنی صدیق مطلق کرده یا اینکه چون اکثر انبیاء ابرو
زیت که در مسجد قدس موقوف بود پیغمبر دیگر مسیح میگرد
و عیسی را بحی علیهم السلام بار و عن قدس مسیح کرد و غسل تعجید
داد مسیحش نامیدند بعضی گویند که چون در زمین مسیح
فرمود مسیحش نامیدند یا اینکه مسیح بمعنی مسوح است

یعنی

یعنی مقلوع چه زمین را قطع هب فرمود و گفته اند چون
مرصع را مسیح فرمود مسیح نامیده شد و مردم نصفا آنحضرت را
اگر مطوس و کلمه الله گویند و لقب آنحضرت روح باشد
فمع الفصح چون مریم عیسی را بشع و در فاطمی به پیچید
و بفاد فانت به قومها تحمله قالوا یا مریم لقد جئت بشأنا
یعنی او را برداشته بمیان فریه معروف به بیت اللحم آورد
و در سرائی فرود شد مردم بروی جمع شدند و گفتند ای مریم
هنا ناچه غریب عجیب آورده بگو این فرزند را ای شهر
چگونه بدست کردی یا این نامشغول شد برخی از مؤرخین
گذاشته اند که چون بنی اسرائیل از دین مریم خبر یافتند
در عقب او شناختند و بعد از طی اندک مسافت بوی رسید
جامه هار اچاک زدند و خاک بر سر کرده گفتند این چه رشت

کرد ای بود که نمود یا اخ فرزند ما کان ابوالامر موه
 وما کان املک بغیا یعنی اخو اهر فرزند پدر تو مردی
 بد کرد او وفادارتن زین کار نبود و اینکه او را خواهر
 هارون خواندند ازین روی بود که هارون در آن عصر مرد
 زشت کار بود مخفی تحفیر آنحضرت او را بدو نسبت دادند
 یا اینکه مراد هارون پیغمبر است که پدر ایشان ضعیف بود که
 نامرسم سمیت برادر وی داشتند یا اینکه مریم از نسل هارون
 و اخ بمعنی بنت باشد و در بعضی از تفاسیر وارد است
 که هارون مردی صالح و نیکو کار بود و این سخن را از روی
 تکایت گفتند و هم نوشته اند که مریم را برادر هارون نام
 بوده لیکن روایت نخست بصواب نزدیکتر است پس مریم
 بمذلول ایه شریفه اشارت دلیر فالو کیف حکم من کان

فی المهد صبیبا اشارت یعنی علیه السلام کرد که صور
 واقع را از او پرسید ایشان در غضب فتنه گفتند ما را
 لشکر کنی ما چگونه با کودکی که در گهواره است سخن گوئیم پس
 عیسی بنیفاذ قال ای عیسی الله انما فی الکتاب جعلنی نبیا
 بقدرت خداوند بخشن آمده فرمود بدو رسته که من بند خدا
 و مرا پیغمبر نموده و اینجند از کتاب من فرار داده و در جای دیگر
 که خدا فرموده و بحکم الناس فی المهد یعنی در گاهواره
 با مردمان سخن گوید جامع بدین داستان است و نیز فرمود
 وجعلنی مبارکا ایما کنت و اوصانی بالصلوة و الزکوة متا
 حیا و بر ابوالدین و لم یجعلنی حیا را شفیقا و السلام علی
 یوم و لدت و یوم اموت و یوم ابعث حیا یعنی در وجود من
 برکت و منفعت فرار داده مرا که باشم و امر کرد مرا بکذا شریفی

مرثیه

۱۱۶ و دادین ز کوه مال و تزکیه نفس چندانکه زنده باشم و نیز مرا
 امر کرد به بنیکوکاری بدارم و مرا متکبر و شفی فرارنداد
 گفته اند که جبار یعنی مطلق و صاحب جبر و است این که
 جبار که را گویند که از شدت غضب بهلاکت رسد جبار
 صیغه مباهات است یعنی جبر که گشته و نیز جبار یعنی ضا
 فدت و عظمت و ملک و سلطنت است لیکن در اینجا یعنی
 غضوب است پس علیه فرمود سلام خدا مخصوص من است
 از روزی که منولد شدم و روزی که میمیرم و روزی که در قیامت
 زنده میشوم بعد از ادای این کلمات پیش از زبان رکام خاموش
 کشید و دیگر سخن نگفت تا آنوقت که میعاد سخن گفتن کودکان
 رسید چون هیود این معجزه بدیدند دستان طعن و شاعر
 مرثیه یکشیدند و ازین نمیت که بان گوهر عصمت زنده اندیشما

گشت

مرثیه

۱۱۷ گشته لیکن همان کفر را بی مانند انداخته و عقیدت بر آن بود
 که آنحضرت العیاذ بالله مرثیه را بنما آورد بلکه برخی از
 نصحا که طبعی مذهب است اکنون نیز هم این اعتقاد باقی انداخته
 تعالی در نص ائمه مبارکه نصیر می فرماید که حضرت مرثیه را از
 معاصی و هر گز او را آلوده نماند نماید کافراست چنانکه
 در سوره مبارکه نساء فرماید و یکفرهم و قو لهم علی مرثیه
 هئانا عظیما یعنی با کفر ایشان در این که مرثیه بزرگ
 زدند و در جای دیگر خدای تعالی بالصراحه فرماید که مرثیه
 از خدا خود را محفوظ داشت چنانکه در آخر سوره نجرم
 فرماید و مرثیه ابنت عمران الیه اخصت فرحها فتنخا فیه
 من روحنا و صدقت بکلمات ربها و کتبها و کانت من القای
 یعنی مرثیه دختر عمران که خود را از زنا محفوظ داشت پس

دیدیم

۱۱۸ دمییدیم در او بسبب روح القدس و تصدیق قول خدا اینعلی
و کتب اسمانی که بر پیمبران وارد شده بود گرد بود او یعنی مری
از پرهیزکاران هم در سوره انبیاء فرماید و الّٰه اَخَصَّنَا
فَرَحْمًا فَفَتَحْنَا فِيْهَا مِنْ رُحْمَا وَجَعَلْنَا هَا وَاَيْنَهَا اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ
یعنی و اینچنان که یکبار فرج خود را از زنا مضمون داشت و ما
از روح در او دمیدیم و او را و پسرش را آیه و محبت مردمان
قرار دادیم

فَاٰتٰىنَا مَحْلٰى عَلَيْهِ الرِّحْمَةُ اَزْ عَلٰى اَبْرٰهِيْمَ رَوَايَت كَرْدِه كِه چُون عَلٰى
يهود مَرِيْم رَا دَر مَحْرَاب نَدِيدَنَد بَطْلِبُو بِيْرِ فَرَن شُدَنَد زَكْرِيَّا يَز
بِيْرِ فَرَن شَدَنَا اَز مَرِيْم تَحْسَن فرمايد پس بديدند كه مَرِيْم هِي آيد
و كود كبر ادر پيش بيشه خود كوفته است زَنَان بجا اسرائيل جمع
شدند و او را سَر كوي پنهان نمودند و آيت هَا ن بَر مَرِيْم مَبَارَكَش

می افکنند

۱۱۹ می افکنند آنحضرت ابدایا ایشان سخن نمیگفت تا داخل محراب
گشت پس زکریا و علما نزد او آمدند و گفتند ای مریم کار به
تا بهینجا نمودی این چه عاریت است که در بنی اسرائیل ظاهر کردی
و او را خواهرها رو ن نامیدند

از حضرت باقر سلام الله علیه منقول است که هفتاد زن بودند
از بنی اسرائیل که افرایم را بستند و گفتند لقد جئنا فریقا
خداوند علیه السلام سخن آورد و باز زنان فرمود و ای بر شما افرایم
و یمنان بنام در من پنهانید منم بنده که خداوند مرا پیغمبر کرد پس
و کتاب بمن داده است سوگند میخورم که هر يك از شما را احد
خواهم زد بجهنم شام و هفت من که با ما در من زدید و چون بشو
به پیغمبر گشت آن زنان را احد فحش زد و در معجزه این آیه که
جَعَلْنٰی مُبَارَكًا اَز حضرت صادق علیه السلام منقول است که یعنی

موسم

۱۲۰ مراد صاحب نفع گردانیده است از حجه علم و کمال و شفای بیماران

و زنده کردن مردگان صور و معجون که جالباشم نفع من ببرد ما

میبرد

از امام محمد باقر علیه السلام فرمود چون مرده تولد

عینیه اخذ او ند تعالی بمریم داد روزی مریم در محراب نشسته

بود که جبرئیل بصورت مردی مثل گشت و بر او حضرت در آمد

و آب دهان در گریبان او انداخت و ساعت مریم این گشت

و بزودی عینیه را بر او فرمود که برو زمین هیچ درختی نبود

که سبزه نداشته باشد و درختی نبود که خار داشته باشد تا آنکه

فلج را بر فرزند آدم نسبت زن و فرزند بخدادادند بچیند

پدر علیه خداست پس زمین بر خود بلرزید و درختان از میوه

دادن بیفتادند و خار بر او زدند

گویند

موسم

۱۲۱ گویند در شب ولادت حضرت عیسی شیاطین بنزد ابلهین آمد

و گفتند که امشب فرزند مولد شر که از قدوم او تمام دنیا

سزگون و وازگون گردند ابلهین مضطرب و افسرده گشت و

برای نفع آن مولود بشارت و مغرب سیاحت کرد و چهره دنیا

نارسید بیکان تولد عیسی دید تمام فرشتگان رب انسانی

گرفته اندخواست بدرون سرای و رشود فرشتگان و رامی

داشتند و گفتند و در شوازی بن خانه ابلهین گفت پدر این فرزند

کیست گفتند مثل او مثل آدم است که خدا او را به پدر خلق

فرمود ابلهین گفت چهار خیم این مردم را بسبب این فرزند گمراه

سازم و غاصه نمایم

شیخ طوسی از حضرت شیخ الاسلام علیه روایت کرده که آن مکان

دور که خداوند فرموده است برای ولادت عیسی مریم بانجار و

کریمه

مرکب

۱۲۲ کربلای معلی است که مریم بطی الارض از دمشق بکربلا رفت
و حضرت علی بن ابی طالب و حضرت سید الشهدا علیه السلام
و در همان آن به دمشق مراجعت فرمود

پیچیدن عبد الله روايت کرده که در حیره در حضرت امام یحیی طوف
جعفر صادق سلام الله علیه بودم و روزی در کبابی آنحضرت
سوار شدم چون رسیدیم بقریه که نزدیک شطراف آن بود
آنحضرت فرمود که آن است پس از اسب پیرو آمد و دور کرد
نماز بگذاشت و بامن فرمود آیا میباید که حضرت علی بن
در کجا متولد شده است گفتم نه فرمود در همین موضع که من
نشستم متولد شده است پس فرمود آیا میباید که از اینجا
خروا که مریم حرکت داد و خواها از آن ریخت در کجا بود است
عرض کردم ندانم پس دست مبارک خود را بجانب عقب خویش

دواز

مرکب

۱۲۳ دراز کرد و فرمود آن درخت در همین مکان بود آنگاه فرمود
معنی این آیه مبارکه را که خدا فرماید وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَ
آلَهُ آيَةً وَأَوْفَنَاهُمُ الْبُيُوتَ ذَاتِ الْفُرُجِ وَمَعِينٍ بَيْنَهُمْ وَفَراد
دادیم علی بن مریم و مادرش را حجه و برهانه و منزل و
میکن دادیم مریم و عیسی ابی و موضع بلندی که محل اشرف
بود بسبب آبادی و وفور منوره ها و آب جاری که بر روی
زمین داشت چه باشد گفتم ندانم پس دست مبارک خود
اشاره بجانب آن نمود به نجف اشرف و فرمود آن مسکن
این کوه است و مقصود از معین قرآن مجید است و فرمود
که چون محل عیسی از مریم ظاهر شد مریم در وادی بود که
در آن وادی پانصد تن دُخیر بکعبه عبادت خدا می نمودند
و مدت چهل و نه ساعت بود و چون او را در دوزخ انداختند

آورد

۱۲۲ آورد از محراب پیرین آمد و رفت بخانه که در پیرایشان بود
و از آنجا بود که رخسار ما شد و محل خود را بر زمین نهاد
و عیسی باد بیدگشت پس عیسی را برداشته بنزد قوم خود آمد
چون قوم او آن حال را مشاهده کردند شگفتی گرفتند
و بنی اسرائیل در باب آن طفل سخن باختلاف نمودند بعضی گفتند
بنده و پیغمبر خداست و برخی در اعیان ابا الله فرزند زنا
دانستند و آن دختری را عجمه بود آنهمی

در احادیث معتبره وارد شده است که ربوکه در آیه شریفه
شهر کوفه است و سوادش نجف اشرف است یا کربلا معلی است
و مراد از ذاب فرار مسجد کوفه است و مقصود از معاین
نهر فرات است

حضرت موسی بر جعفر فرماید که جبرئیل خدای الهی است آورد

۱۲۵ برای مریم چون آن خرمای را بخورد حضرت عیسی حامل گشت
هم در حدیث وارد شده که یکی از علمای نصاری در حدیث
موسی کاظم علیه السلام حاضر بود آنحضرت با وی فرمود آیا میدانی
که آن نهر که عیسی در کنار آن متولد گشت کدام نهر است
عرض کردند که ما نمیدانیم فرمود آن نهر فرات است

در حدیث دیگر از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام مروی است که فرمود
بایکین از علمای نصاری در امور دین مباحثه میفرمودند
سخن با او فرمود نام مادر مریم مریا بود که در عربی بمعنی
و هیبه یعنی نجیبه شده است پس فرمود روزی که جبرئیل بر او
نازل شد و مریم بعینی استرگشت روز جمعه وقت زوال بود
و همیشه جمعه عید بوده است و روزی که عیسی متولد شد روز
سه شنبه چهار ساعت و نیم از روز گذشته بود و نهر که عیسی

مرکب

۱۲۶ بر کار او منوگشت نه فرات بود و در آن روز زبان او منوع
از سخن گفتن شد و در آن عصر قیدوس پادشاه آن ملک بود
چون بر آن حال مطلع گشت با فرزند آن و اتباع خود بقصد آزار
آنحضرت بفرس آمد و آل عمران را خبر کرد و ایشان را از خانه
بهرن آورد که مرکب را با آن حال مشاهده کنند تا آنکه گشت
میان ایشان و مرکب آنچه خدا در قرآن یاد فرموده است
حضرت علی بن موسی الرضا صلوات الله و سلامه علیه را بدید و در
عیدین رجب بیست و پنجم ماه ذیقعدة الحرام است و روز و این ماه محمد
فرمود و لای عیدین روز عاشورا بود

حضرت غیاث که از اصحاب جعفر صادق علیه السلام است گوید که روزی
آنحضرت داد بدم که در میان با آنها کوفه نقرج میفرمود من
در خدمتش بودم پس بدو رخ خرمای رسید و وضو بناخت

دو رکعت

مرکب

دو رکعت نماز بگذاشت و در کوع و سجود با نصد کردن تسبیح
انگاه بان دوخت نکیه نمود و بی غا کرد سپس بامن فرمود
که ای خص با خدا سوگند که این درخت خرمایست که خداوند
بامریم فرمود که آنرا حرکت دهی تا منو فرماید

هم از حضرت صادق روایت شده که جبرئیل در شب معراج بر او
خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد که فرود آی و نماز گذار آنحضرت
چون برآمد و نماز گذاشت از جبرئیل پرسید که این مکان کجاست
گفت که این مکان طور سینا است که خدا با موسی در اینجا سخن
گفت پس آنحضرت را سوار کرد و بالا برد چون کعبه راه به پیچید
جبرئیل گفت بفرای و نماز بگذار فرمود این مکان کجاست گفت
این بیت اللحم است و بیت اللحم موضعی است که عیدین را اینجا منو
گشت در ناحیه بیت المقدس

و در

مرکب

۱۲۸

و در چند حدیث دیگر از آنحضرت منقول است که بقیع همان مین بر
یکدیگر میافشادند و در تدبیر کعبه معظمه بکربلای معلی فخر کرد
خطاب نمیکند شد که ساکت باش و بر کربلا فخر کن چه کربلا آن
بقیعه مبارکه است که باموسی از درخت نذر کرد و آن ربوبه
و بخت است که مریم و عیسی را جاد آدم و آن دو لایحه که سر میافشاد
حضرت امام حسین را در آنجا آتش زدند و آنجا مریم علیه السلام بعد
تولدش و خود غسل نمود

از علی بن الحسین سلام الله علیه ما روایت که چون امیرالمؤمنین علیه السلام
از معانله خوارج نهروان مراجعت فرمود بمسجد براتنا که نزدیک
بغداد است فرود آمد در آن موضع دهری بود و داهی را آن بر
سنگی داشت چون آقا جلالت و بزرگواری که در کتب ما بینا
دریده بود در آن حضرت بدیدید از حضرت ایمن آورد و عرض کرد

من

مرکب

۱۲۹ من نفس نوراد را بجهل خوانده ام و در اینجا مذکور است که تو
در مسجد براتنا فرود آئی که خانه مریم و زمین عیسی است پس
امیرالمؤمنین علیه السلام موضوعی که نزدیک آن دهر بود و پای بر زمین
گرفت تا گاه چشمه صاف بر آب ظاهر گشت پس فرمود که این آن
چشمه است که از برای مریم از زمین بجوشید پس فرمود که هفت
ذراع از این چشمه گام زنید و زمین را بکار و همچون چنین کردید
سنگ سفید نمودار گشت پس فرمود که بر روی سنگ مریم علیه السلام
از دوش خود بر زمین نهاد و در اینجا نماز بگذاشت و فرمود
که این زمین براتنا خانه مریم است نثارنده گوید در کتب ما بین
اهل سنت و جماعت و تمام اهل ازوپ بلکه در نورینه و انجیل
مسطور و معتبر است که مکان زادین مریم حواله بیت المقدس
در بیت اللحم بوده آینه که در برخی از احادیث چنانکه مذکور گشت

در کوفه

مرکب

۱۳۰ در کوفه و کربلا و نجف نام برده شده است شاید با احادیث غیر از
خبر مؤثر لفظی باشد یا اینکه در بیت اللهم مرهم بآعجاز عیبی را
بزاد و باعجاز بکوفه شد و در آنجا چشمه ظاهر گشت
فاضل مجلسی علیه الرحمه در این مسئله تحقیقی و از فرموده گوید
که ممکن است که این چشمه که در کربلا مرهم عیبی را بشت غیر آن
چشمه است که در کوفه و لادک ظاهر شد و گوید ممکن است
که بیت اللهم مکالمی باشد که بعد از مراجعت آنجا فرار گرفته
یا اینکه ابتدا با آنجا رفته و ناپیدا شده و باعجاز از کوفه و کربلا
بهر فن آمده باشد فرمایند چون احادیث معتبره بسیار دلالت
میکند بر اینکه محل ولادت آنحضرت در حواله کوفه و فرار از کربلا
و بجز چند که میان مورخین اهل سنت مشهور شده و جمعی که
اعتقاد با احادیث اهل بیت ندارند بحدس عدم موافقت طبع خود
احادیث

مرکب

۱۳۱ احادیث مؤثره را انکار نمی کنند همانا در احادیث معتبره یا
نمی توان کرد و ممکن است که بعضی از اخبار که برخلاف این وارد
شده است محمول بر نفی باشد یا بنحوی که مشهور است میان
اهل کتاب مذکور شده باشد که بر ایشان حجت است و همچنین
احادیث مختلفه که در دوز و لادک و مدین محل وارد شد
بر یکی ازین وجوه محمول است و احتمالات دیگر نیز می رود
انتهی کلامه
در کتب تواریخ معتبره وارد است که در آن هنگام که مرهم عیبی را
بزاد از جانب اعظم قیصر روم هر دو شهر که در آنجیل به شهرش
نامیده شده پادشاه یحیی اسراشیل بود و مقرر حکومت او ببلتس
بود چون عیبی و لادک یافت جمعی از منجمین عجم و حکمای یونان
و مجوس که در علم کائنات و ریاضیه کامل بودند در زمین بابل
مکمل

۱۳۲ مسکن داشتند ستاره عیسی را دیده دانستند که آنحضرت
منویش شده پس هداای بسیار برای تقدیم آنحضرت فراهم کرد
به بیت المقدس آمدند و نزد هر دو پیشکش کردند و گفتند ما برای
دیدن عیسی بدین جانب شده ایم و بخشی از شما بل آنحضرت را
بر شمرند هر دو پیشکش کردند و رجوعی او را پیش چون او را یافتند
مرا نیز آنگهی هیدنا او را توفیر فرمایم و بزرگوارد ارم پس
حکامای عجم ستاره او را پیش رویش کرده به بیت المقدس آمدند
و در آنجا ستاره عیسی را دیدند که بر سر خانه مرکب بایستاد
پس بدانشان شد آنحضرت را یافتند لاجرم پیشانی بر خاک
نهادند و از سجده کردند و آن تحفه هداایا را با هر چه درین
که با خود همراه داشتند بر سر پیشکش در حضرت مریم تقدیم
داشتند و مراجعت کردند و از خانه جدا شدند و تمامه شدند

که این

۱۳۳ که این را از او هر دو پیشکش کردند و او را بر حال عیسی اطلاع
ندهند لاجرم پیشکش از هر دو پیش بر زمین بابل بگفت نمودند
هر دو پیش چون بشنیدند که آن حکما بر امر او و دفعی نهادند و او را
از حال مولود با خبر ساختند مراجعت کردند و غضب شده
فرمان داد تا هر کس که در بیت المقدس از دو سال کمتر روز گذرانده
بقتل رسانند درین هنگام یوسف و خوابید که فرشته
از درگاه احدی با او خطاب کرد که ای یوسف ما مرد خود
مرکب را با عیسی برداشته بگو مصرف را کن و چون یوسف
از خواب برآمد مرکب را با عیسی برداشته بجانب مصر گریخت
و او را در کار رود و بیل در مکانی بلند جا داد و چنانکه
مرقوم گشت خدا تعالی بدین داستان اشارت فرماید
و اَوْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ يَعْنِي مَرْيَمَ وَعَلِيَّ

در

مرکب

در مکان بلند برقرار ساختیم و از آن سو بجهت هر دو
 ۱۳۴ جمعی از اطفال را که خورد ترازد و سال بودند در بیت الله
 مقبول ساختند و توابع بیکم را نیز معاف نداشتند و
 همچنین ابوسف و مرکب در مصر سکونت داشتند و عیسی را
 تربیت همی کردند و درین داستان که مسطور گشت نیز بابا را
 از احادیث و جزئیاتش اختلاف باشد لیکن کلیاتش یکسان
 چنانکه از حضرت صادق و صلوات الله علیه مرویست که فرمود
 چون عیسی مژگشت خدا تعالی ملا دنیا و را مخفی نمود و
 شخص را از مردم غائب گردانید و بر آنکه چون مرگم به او
 استرگشت از خلق عزل نمود بمکان بسیار دور چنانکه
 حق تعالی فرموده است و ذکر تا و خاله اش از پی او آمدند
 تا مکنای که با و رسیدند که عیسی مژگشته بود و مرکب

مرکب

از جملات این حال از روی مرکب مینمود پس خدا را بان عیسی برگزید
 ۱۳۵ و اظهار محبت او نمود چون عیسی ظاهر شد بلبان و سخنهای
 دشمنان برین اسرائیل شد بدگشت و محبت ایشان مضاعف
 و پادشاهان در مقام آن را ایشان برآمدند تا آنکه مسیح
 آسمان رفت

این بابو به روایت کرده که چون عیسی مژگشت گروهی از بزرگان
 کبریا بدیدن مرگم و عیسی آمدند برای عظیم و توفیر ایشان و
 با مرگم گفتند ما گروهی هستیم که نظر در ستارگان و احکام
 نجومی کنیم و چون فرزندان مژگشت بدیدیم که ستاره طلوع کرد
 از ستاره ما پادشاهان و چون نظر کردیم یافتیم که این پادشاهی
 پیغمبر است که هرگز از او را نخواستند ما او را خدا به آسمان
 برد و نادانیا باشد او در آسمان خواهد بود و چون دنیا مشغول

مرکب

۱۳۶ گردا و متغزل شود بیاد شاه ای بک آخرت بر از طرفه شرف بیرون
شدیم و همه جا از پی آن سواره آمدیم تا بدینجا رسیدیم دیدیم
که آن سواره بر فراز سر پیر توانست و بر او متغزل گوید بداند
و باین سبب شناختم که صاحب آن سواره پیر توانست و از برای
او هدیه آورده ایم برای فرج او که برای هیچکس چنین
چیز نبوده اند زیرا که این هدیه شبیه و مناسب است و آن
هدیه ها زرد و سر و کند است زیرا که زرد بهترین مصالحها
دنیا است و فرزندان و نوازنده است بهترین مردم است و سر
جراحها را به اصلاح آورد و دیوانه ها را عافیت بخشد
و پیر تو مدد او ای این علما خواهد کرد و مناسب است
و کند و دوش به آسمان میرسد و هیچ دو جز او با آسمان
نمیرسد و چون فرزندان و نوازنده آسمان میرند کند

شاینه

مرکب

۱۳۷ شاینه اوانت
گروهی از مورخین گویند مرکب در صیغه حال باب و سغنی
و پسرش علی بن غریب دمشق بن شهر شام نمود و در آنجا
کشت و در منزل یکی از دولتمندان بسر میبردند و آن شخص
بنه خدمت ایشان میپرداخت و در ظل حمایت و رعایت
او جمعی از کوران و ضعیفان و بر جای ماندگان نیز زندگان
میگردیدند و این ایام روز منای غیبی از خانه آن دولتمند
بدزدیدند و هیچکس ندانست که آن سرقت از کجاست
عسیر فرمود که منافع خواجده افلان شکل و فلان کور با هم
دزدیده اند و مرگم گفت ای پسر بمجربان نباید مردمان را
الوده نامت ساخت حضرت عسیر فرمود که من در این مسئله
بیغیر دانم پسر علی صاحب خانه را خبر کرده آن شخص هر دو را

حاضر

موسیر

۱۳۸ حاضر نمود کور گفت من چشم ندارم که موضع رخت را ببینم
و شل گفت که من پای ندارم تا بخانه دراهم و مشاع را بیرون آورم
عیسی فرمود که این اعیر مرد شکر را برد و شکر هفت تا از روز
دست بطاق خانه در از کرده و مشاع را بیرون آورده است
و چون اعیر را بسای کرد و شکر او را محاذی و زن را یافتند
و بعد از شکجه آن دو شخص بدزدی اعتراف نمودند و آن
خواجه آن رخت سر و فردا از ایشان گرفت
نگارنده گوید و بعضی از کتب تفاسیر مرقوم است که مریم و
عیسی بشام رفتند و آن کس که در پیشتر کتب تواریخ عرب
اهل اروپا و انجیل مسطور و مصرح است که مریم عیسی را
از بیم قتل هر دو شکر بمصر رده و فرکره از شام ننموده اند
شاید مفسرین این اطلاق عیسی را بیچ و جعفر را بیچ و این شام

موسیر

۱۳۹ و مصر را فرقی نگذاشته شام و دمشق را نام برده اند یا اینکه
مقصودشان سفر ثانی باشد که ایشان بشام رفتند چنانکه مرقوم
گردد و در انجیل متی در باب دوم چنین فرماید
و عیسی چون در بیت لحم یهودیه در زمان هیرودیس شازا شد
شد ناگاه مجوسی چند از ناحیه مشرق به او و شلیم آمده گفتند
کجاست آن مولود که پادشاه یهود است زانکه ما ستاره او را
در طرف مشرق دیده ایم و از بهر آنکه او را بر ستم آمده ایم چونکه
هیرودیس شاه این سخن را شنید خود و همگی او را شلیم باو نزد
شدند پس همه گاهنان بزرگ و نویسندگان قوم را باهم خواند
و از آنها استفسار کرد مسیح در کجا زایشده شود گفتند که
در بیت لحم یهودیه از آنجا که از پیغمبر چنین نوشته شده است
و توای بیت لحم سر زمین یهوداه در میان بزرگان یهودا

۱۴۰ کوچک نیست ز پر اگر از میان تو پیشوای خواهد آمد که مرفوم من
اسرا بدار عایت خواهد نمود آنگاه هر فرد پس نهانی مجوس
نزد خویش خوانده زمان ظهور ستاره را از ایشان استفسار
نمود پس ایشان را بر بخت کم فرستاده گفت بروید مرا از حالا
آن طفل اطلاع تمام بهم رسانید و چون او را در بافته باشید
مرا مطلع سازید تا من نیز آمده او را بر سرش کنم ایشان گفته
پادشاه را شنیده و بر او نهاده اند و ناگاه ستاره که در نا
مشرق دیده بود ندر پیش رویشان میرفت تا آنکه آمده بر
جایی که طفل بود ایستاده شد پس چون ستاره را دیده بودند
در آنجا غایب خرسند گشتند و داخل خانه شده طفل را
با مادر روی مهریم یافتند پس بر زمین افتاده او را سجده
کردند و بخازن خود را آگشوده از طلا و کند و مژ باو

بیکر

۱۴۱ پیشکش گذارند و از آنجا که در خواب ملهم شده بودند
که نیز هر فرد پس باز گشت نکند پس از راه دیگر بوطن خود برگشتند
و چون که باز گشت نموده بودند ناگاه فرشته خداوند خود را
در خواب پوسف نمود و گفت برخیز و طفل و مادر را بگیر و
مصر فرار نما و در آنجا باش تا تو را خبر دهم زیرا که هر فرد پس
طفل را جستجو خواهم کرد تا او را بکشد پس برخاسته طفل و
مادر را شبانگاه برداشت و روانه مصر شد و تا وفات
هر فرد پس در آنجا میبود تا کامل شود آنچه از خداوند بواسطه
پیغمبر گفته شده بود که میبکفت فرزند خود را از مصر طلب کرده
و چون هر فرد پس ملاحظه کرد که مجوسها او را اسیر نموده
بشدت غضبناک شد پس فرستاده همه اطفال بخت کم و همه
توابع آنرا از دو ساله و کمتر از آن مقدارن زمانی که از مجوسها

بدقت

مرکب

۱۴۲ بدقت آگاه یافتن بود بقتل رسانیدن آنگاه کامل شد آنچه
از یومیه پیغمبر گفته شده بود که میگفت در زمانه شنبه شد
او از یازداری گوهر و فغان بسیار که را چیل بر فرزند آن خود
میگرفت و از نیل کاره میبخت چرا که پیدا نبودند پس چون
همه رفت پس وفات یافتن بود ناگاه فرشته خداوند در خواب خود
به یوسف رمضه نمود و گفت برخیز و طفل و مادرش را بگیر و بگریز
و بوم اسرائیل روانه شو زیرا آنا که که دشمن جان طفل بود
وفات یافتند پس برخاست طفل و مادرش را برداشت و بگریزید
اسرائیل آمد انهمی و در سال و کتب انجیل مرقس و لوقا
و انجیل یوحنا حلا لای مریم و وضع تولد او چنین را با الهیه
در انجیل متی مبطور است اندک بیرونه در جزئیات دارد لیکر
رومن مسائل و کلیاتش یک است

بالجمله

مرکب

۱۴۳ بالجملة چون مدتی مریم در مصر اقامت گردید و فرزند بزرگوارش را
زینب فرمود و باز ده سال از سن مبارک عیسی برکشید
چنانکه مذکور گشت فرشته خداوند در خواب با یوسف خطاب کرد
که ای یوسف برخیز و عیسی را با ما مریم برداشته با و از خیمه مقدس
یعنی بیت المقدس مراجعت نما چون یوسف از خواب انگیزید
گشت مریم را با عیسی برداشته از مصر بدر شده در کنار
رودخانه اردن بمحمدت یحیی نبی رسید و یحیی عیسی را غسل
تعمید که معمول انبیاء آن عهد بود داد و از آن روز
درهای آسمان بروی عیسی گشوده شد آنگاه مریم و یوسف
و عیسی بنواحی جلیل آمد در بلده ناصره که حوالی بیت المقدس
بود منزل کردند لیکن از بیم هردو شواشتند داخل بیت
المقدس بشوند و بجهت سکونت ایشان در بلده ناصره

ان

مرکب

آن حضرت را عیسیٰ ناصری نام نهادند و اعراب آنرا مرکب کردند
نصران و پیروان او را نصاری گفتند و جمیع آن نصاری باشند
و پس از ورود ناصری عیسیٰ او بپایان پیش گرفته بعبادت
و ستایش خداوند را پرداخت و چهل روز روزه بداشت
چهره برنگ داشت که هر دو شد در بیت المقدس بجای ایستاد
محبوس داشت چون عیسیٰ این خبر شنید برسرید و بام از ما
ببروند شده در جلیل عبور نموده در کار در بای شام دراز
فصلون و فغانا لهم سنا کن شد و در میان مردم شروع کردند
کردن نهاد و بر پرستش خداوند دعوت فرمود و اندک
اندک نبوت خود را ظاهر ساخت و معجزات بسیار و کرامات
بیشمار آشکار فرمود پس کوران و اسراران را شهادت و مصلحت
عاقبت بخشد بر خجانیان و یون و دیگران بدو ایمان آوردند

چنانکه

مرکب

چنانکه وقتی در سفر به از قریب ای شام میگذشت در خانه کرمی
از مردم آن نواحی نزول فرمود آن شخص در حق عیسی و مریم
احسان و اکرام مبدول داشت و از ایشان مستدعی شد
که مدتی در خانه اقامت شوند مسئولش با جایت مقرر گشت
اتفاقاً فردا صاحب خانه عیسی و پریشان خاطر بمنزل آمد مریم
علیها السلام سبب حزن او را پرسید گفت پادشاه این ناحیه
مرگ جائر و ستمکار است هر شب بخانه میکند از دعا یا املا و دعا
میگسارد و اشک نوبت من است و مرا آن قدر است و توانا
نیست که پادشاه را با این خدم و حشم ضیافت کنم مریم را دل
بسوخت و از حضرت عیسی درخواست فرمود تا دعائی در حق
آن شخص نموده مشکلش را آسان فرماید عیسی فرمود این امر
باعث قیامت عظیم است مریم گفت این مرد را با ما حجب نیست

نباید

موسیمر

۱۴۶ نباید ترسید و باید انجاء سؤال شود لا جرم عیسی محض
اطاعتی را در قبول فرمود ناد عا در حق او فرمود که هنگام
ضیافت صاحبخانه دیکها و خمر هارا مجتمع ساخت و پیر
نمود حضرت عیسی از باری تعالی درخواست کرد ناد دیکها
پر گوشت و خمرها پر شراب ناب سفره هارا پر نان گشت پادشا
بعد از اکل طعام ساغرهای از بادیه برد شرابی مشاهده
کرد که در عذوبت و خوشگوارگی و مدت عمرش شایسته
بود پس از صاحبخانه پرسش نمود که این شراب را از کجا بدست
کردی گفت از فلان قریه آورده ام ملک گفت من شراب
آن قریه را نوشیده ام این نسیئه بدان ندارد که میزبان
قریه دیگر را نام برد ملک در غضب افت و گفت با من
سخن بد روى گوئی اگر سخن راستی نگوئی تو را در زیر شکنجه

هلاک

موسیمر

۱۴۷ هلاک سازم لا علاج آن مرد گفت که جوابی است بے پدر در
جوار من که هر چه از خدا مسئلت کنی به اجابت رسد و این طفل
و شراب از دغای او فراهم شده و از غیب روی نموده ملک
الحال امر را بحضور عیسی نمود چون حاضر گشت از آنحضرت بخوا
ناد عا کند و آن پیر او که و لپعهد او بود و نانه بدو و دجها
گفته بود دیگر بار زنده کرد عیسی فرمود که اگر پیر تو جا
حیات پوشد صخره عظیم بملاک تو لا حق شود گفت بعد
دیدن او از هیچ صخره و آسیبی اندیش نندادم عیسی گفت
به ملک شرط من اودانند که بختم که بعد از حیات او مرا از
رفتن از بینم کان کی ممانعت ننماید ملک آن شرط را
بپذیرفت و بدغای آنحضرت زنده شد و مردمان که از
ظلم آن ملک بجان آمده بودند گفتند اکنون دوزخ شده اند

امید

مرکب

۱۴۸ امید داشتیم که اگر این ملک بمردمان بقتل برهم خالاکه
جانشین پیدا کرده و لا بد به اعمال سینه بد گرفتار کند
پس اجتماع کرده نادر شاه را با پسرش بقتل رسانیدند
و عیسی و مرکبم از آنقریه بقریه دیگر شدند همچنان در
حوالی نقاط و دهان شام سیاحت فرمودند و در هر
نقطه معجزه بزرگ از آن حضرت ظاهر میگشت و پیوسته
عبادت خدا بعالی مشغول و مردم را بر او راست و دین
سنوده خود دعوت میفرمود و مرکبم همه جا با او بود
در حدیث معتبر منقول است که آنحضرت صادق سلام الله
علیه پرسیدند که آیا بعینی می بینید آن در دهان که
بسیار مردمان وارد میگشت فرمود بلی او را در هنگام
گودایی در دهان مردم بزرگ غرض میگشت و در زمان

نزدکی

مرکب

۱۴۹ بزرگ بد مرد های اطفال مبتلا میشد و قتی در زمان طفولیت
او را در دهانگاه که از امراض پیران سالخورده است مبتلا
شد بهر هم گفت که عل و سیاه دانه و روغن بن بیاور
چون آنحضرت حاضر ساخت حضرت عیسی از خوردنش با
فرمود مرکبم گفت تو خود خواستی از چه روی چون
آمانده گشت انکار نمودی فرمود بعلم پیغمبر دانستم که
این دو اهاب را ای بنمراض مفید است اما چون شرط گودایی
این است که از آشامیدن دو انگاره گیر ازین روی
خوردن آن کراهت دارم پس آن دو را را بگرفت و تناول
فرمود

و در حدیث دیگر حضرت صادق علیه السلام فرمود که گاه بود
که عیسی کریم بسیار میگرد بقتل میبرد حضرت مریم عا جرت

پس

موسیر

۱۵۰ پس عیسی بناد و میگفت که بیکر پوست فالان درخت او نرم بشنا
و در آب کن و بمن بخوران تا و جمع من ساکن شود و گریه نکنم
چون مریم دواراد و گلوی مبارکش میریزد بسیار میگوشد
مریم فرمود تو خود گفتی که من این دوارای تو حاضر شدم
میفرمود علم نبوت من تا ضعیف و بیطافیه طفولیت پدر
بجاست

بالجمله چون عیسی مردم را بخدا ایغالی و نبوت خود دعوت
فرمود و در هر موضع معجزه اشکار ساخت و جمعی بسیار بدو
بگرویدند تا مشرد را طراف مشهور گشت رؤسای بنی اسرائیل
چنان انکاش شدند که او را دعوی سلطنت بنی اسرائیل است
لاجرم با او دشمن شدند آنهار فرست میبردند که او را
بقتل رسانند و بدو دست نهان شدند تا موقع برسد

موسیر

۱۵۱ و سی و یک سال در واپسی و سی و سه سال از عمر مبارکش
بگذشت پس با مر خدا بنعالی با مریم و حواریون بجانب اورشلیم
یعنی بیت المقدس روانه شد چون نزدیکی او در شلم آمد
و در بیت خاکی که در دامنه کوون بنون واقع بود مسکن
نمود آنگاه بحواریون فرمود که بدان قریه که در برابر
شماس عبور کنید و در آنجا نیمی ماده با کوه خری بپزند
خواهید یافت آنرا گشوده برای من حاضر سازید و آنرا آتش
آن حضرت بر سوز سوار نگشته بود پس حواریون چنانکه
آنحضرت فرموده خردا بیافشند و با خود بپاوردند و
جامه ها خود را بر دو آن جار بگسردند تا عیسی بر نشاند
و گوشتی جامه ها خود را در راه میگسردند تا آن خردا
بر جامه ایشان نهاده و ازین روی است که خر عیسی معروف گشت

مرکب

۱۵۲ پس عیسی با اینحال با حواریون راه در نور دید تا بر بیت
المقدس آمد از گرد راه بر اندرون هیکل در مسجد اقصی
در آمد جمعی را دید که بکوشه ای و دیگران را پندیده
مشغولند الاث و ادوات آنها را و از کون ساخت و اینها
ازین اعمال زشت منع فرمود چون خبر مردود عیسی و مریم
بر بیت المقدس شایع گشت هر یاران و کوران بخند متشنه
شفا می یافت چون از روز غروب گشت عیسی با حواریون
و مریم از شهر بیرون شده بر بیت عیسا آمد و انبیا در آنجا
بنمود و زرد بگراد شهر پیش گرفت در بین راه درخت
انجیر مشاهده فرمود که سبز و خرم است اما او را باز نشناخت
فرمود بعد ازین هیچ میوه در تو نمونکند و الحال آن
درخت بخشکند و از آنجا بشهر در آمده وارد هیکل گشت

و باری

مرکب

۱۵۳ و باری از بنی اسرائیل مکالمات فرمود و کلمات حکمت انگیز
و بیانات نبوت آهنگر برداشت و همه را بحاجت فرمود و
هنگام عصر بکوه زیتون رهسپار گشت و با حواریون و انبیا
قرار گرفت در آنوقت حواریون عرض کردند که ما را آگاه
ساز که نهایت این جهان کی باشد فرمود شمار اخبار هم
که بعد از من پیغمبر مبعوث شود که پیغمبران دیگر شتاب
او بندگان که خدا بیعالت فرماید و اذ قال عیسی بن مریم
یا بنی اسرائیل اِنِّی رَسُولُ اللَّهِ لَیْکُمْ مُصَدِّقًا لِّمَا بَیْنَ
یَدَیَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَ مَبِیَّتًا لِّرَسُولٍ یَّاتِی مِنْ بَعْدِی اِنِّی اُمِّیُّ خَدَّ
عَیْنِی حُزْنٌ کُنْتُ عَیْنِی بِرَکَمٍ کَمَنْ رَسُولُ خَدَّاهُمْ وَ تَصَدِّقُ
احکام تورات را میکنم و بشارت میدهم شمار انبیا و پیغمبر
که بعد از من می آید و نام او احمد است آنگاه عیسی فرمود

که

۱۵۴ که یکی از فرزندان او که محبت دین او است قیامت کند
خواهد ماند و ترتیب این جهان خواهد کرد و از میان مردم
غایب خواهد شد و آنگاه که قیامت نزدیک باشد وظایف
خواهد گشت و من نیز ظاهر خواهم شد و از آسمان فرود
آیم و ظهور من علامت است برای قیامت آنگاه شرحی در
مواعظ و حکم بفرمود و احکام خدا بر اظاهر هر چه ساخت
و بعضی احکام آنحضرت خلاف قانون توری بود چون در
دیگر هیچکدام آمد و مردم را همی سپید و اندرز بگفت بیه
اسرائیل در غضب شدند و در قتل آنحضرت رای
همی دهند پس خدا ام بپا الله و نویسنده گان توری و متکا
انقوم در دیوانخانه نزد قیافانام رئیس گاهان انجمن
شده و در قتل علیه سخن بشور می نمودند و در آخر امر

۱۵۵ فرار دادند که آنحضرت را شهید نمایند و چون آن ایام
هنگام عید فصیح بود و همه روزه مردم در گوی و بزن
اجماع می نمودند گفتند این امر را بعد از عید باید انجام داد
چند تامل کردند که مردم می که از آن حضرت معجزه بسیار دیده و
آنحضرت را پیغمبر اندک شورش کنند و فتنه حادث شود
بنیکوالت که بعد از عید او را شهید کنیم چون عید
بگذشت بر راهنما می هیودا که یکی از حواریون بود
علیه را بگرفتند و نزد قیافا که رئیس گاهان بودند
و آنحضرت را سخت بنواختند و آب دهان بر روی مبارکش
افکندند و شب آنحضرت را محبوس نموده سپیددم
اورا تسلیم ببطبوس که حاکم بنی اسرائیل و مردم ظالم بود
نمودند و او امر کرد تا دار می بر آوردند و خلفی کثیر

موسیم

۱۵۶ از موسویان و سایر طایفیان در پای دار مجتمع گشتند
و آنحضرت را بردار کردند و بعضی او را دشنام می گفتند
ازین اعمال آفتاب منکف شد و ظلمت شد و در روز داد
بقیمتی که مردم از دیدن یکدیگر عاجز گشتند پس خدا پند
ملائیکه را بفرستاد تا عیسی را از دار آسمان صعود دادند
و بودا نام یا شمعون نام که آنحضرت را مصلوب داشتند
بود بصورت آنحضرت نمودار گشت و مردم چنانکه انکاشند
که وی عیسی است او را بقتل رسانیدند و با اینکه آنحضرت
با آسمان بر شده بود چنانکه خدا بی تعالی در قرآن مجید فرماید
وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا
كَانُوا بِهِ قَاتِلِينَ إِلَّا فِي ظَنٍّ لَهُمْ يَتَّبِعُهُمْ الْيَهُودُ مُتَّبِعِينَ
ایشان که ما کشتیم مسیح عیسی بن مریم رسول خدا را

با اینکه

موسیم

۱۵۷ با اینکه نه او را کشتند و نه او را بدار زدند بلکه بنظرشان
چنین آمد چه دیگر ^{عج} او بود
در خبر است که چون آنحضرت با آسمان عروج فرمود در وسط
زمین و آسمان قبض روح شد و در آسمان خداوند او را
نقده نمود و در و ش فرشتگان داد و در آنوقت آنحضرت
پیراهنی از پشم در برداشت که مریم علیها السلام در شتر بافته بود
خطابی رسید که ای عیسی زینت دنیا را از خود دور نما
و آنحضرت بی جامه با آسمان صعود فرمود و در آنوقت که
عیسی را بدار زدند حضرت مریم نکران بود و از آزار همه
گریست و پس از دفع عیسی حواریون آنحضرت که دوازده تن
بودند اغلب بخدمت مریم رسیدند از وی درک افاضات
عیسی و کتب فیضها را بر کتب می نمودند و آنحضرت همواره

در

مرکب

۱۵۸ در فراق فرزند نالان و گریان بود و غالبه رگوشه عزت
منزوی و از محالست مردمان بر کار بود و پسوسته از خدا
تعالی درخواست می نمود که او را امر کند همدانا از پیش
ناپایدار بیدار شده فرزند عزیز گرامی او را آن جهان
دیدار نماید چون نوزده سال از دفع عین بگذشت
و بعد از عمر مرگم بنهایت رسید فرشته خدا نزدیک او
حاضر شده گفت ای مرگم نزدیک شده است انوقت
که طلب میکنی مرگم از مخنان او خرسند و بی اندازه
خوشدل گشت و پیر از چند روزی و داع جهان گفت
و پیر از نفس پیل بدن مبارکش در اوجی مفلس که
نزدیک بیک المقدس مدفون گشت
مدتی زندگانی و عمر مرگم در این جهان شصت و سه سال بود

برخی

مرکب

۱۵۹ برخی نگاشته اند که مرگم بعد از عین مدتی در ازبک
و عمر او را نیز با خلاف نوشته اند بعضی گویند آنحضرت
در زمان غلبه بدر و دجهاز گفته شیخ طریحی در مجمع البحرین
در لغت مسیح گوید اِنَّهُ مَمْلُوءٌ اَمَةً وَ هِيَ اَمَةٌ ثَلَاثَةٌ عَشْرَ
سَنَةً وَ عَاشَتْ بَعْدَ مَا رَفَعَ سِتًّا وَ سِتِّينَ سَنَةً وَ مَاتَتْ
وَلَهَا مِائَةٌ وَ اَثْنَعَشْرَ سَنَةً یعنی مرگم در سن سیزده
سالگی عین استرگشت و بعد از دفع عین شصت و شش
سال بزیست و در سن یکصد و دو سالگی بدر و دجها
گفت

نگارنده گوید این قول با اغلب اقوال مورخین اختلاف دارد
روایت صحیح است که مرگم در سیزده سالگی حامله گشت
و پیر از عینی نوزده سال زنده بود و عمر مبارکش

شصت

و فان مریم در سال پنجم از روشید و سی و پنج بعد
 هبوط آدم صبی پنجاه سال از تابنج میچی گذشت
 اقوال عیسویان و مورخین اروپ در حالات مریم با آنچه
 مرقوم گشت چندان تفاوت ندارد مگر در تعیین اشی
 شهر و بلده ها که در جمله اختلاف دارد آنها بواسطه
 لغات مختلفه است و تفسیر ادای کلمات که در هر زبان
 بقیه می تلفظ میشود چنانکه در کتاب لغت (دیکشنری) دیده
 که بزبان فرانسه است مریم چنان نگاشته
 مریم مقدس مادر حضرت مسیح از نژاد داود ملکی است
 و مادر اوحنای مقدسه است در سین پانزده سالگی
 بمنز او حبث یوسف درآمد و او مردی صالح و زود بود

باشوهر خود در ناصره اقامت کرد و آن شوهر فضا حافظ ۱۶۱
 بکارش او بود کمی بعد از منرا و حبث روح یعنی جبرئیل
 بر او ظاهر شد و اعلام کرد که وی از روح القدس
 آستان شود بدون اینکه از بیکارت خارج شود
 و باو گفت آن طفل را از زور (یسوع) نام هند یعنی
 نجات دهنده نه ماه بعد عیسی متولد گشت و مریم
 او را با خود بمصر برد که او را از شر هرز ملک
 بنی اسرائیل حفاظت فرماید چه او از اخبار غیبی در قیافه
 بود که عیسی دین یهود را بر اندازد لاجرم حکم بقتل
 مولودین جدید و لایث یهودیه نموده بود چون این
 خطر بگذشت مریم با یوسف و عیسی به ناصره
 مراجعت کرد و چند سال در آن محل زندگانی نمود

مرکب

۱۶۲

در خالنه که از مردم نگارده داشت هنگامی که حضرت عیسی
موعظه و دعوت می نمود مردم هسرا او بودند و هنگام
که عیسی مصلوب شد مردم حضور داشت و در افروز
و دایع جهان گفت و در لغت افز گویند شهر قدیم
آسیای صغیر است شهر آن بواسطه کلیکادیا است
و ارسطارث که یکی از مجانبین بود مخض این که نام او باقی
بماند آن شهر ابوخت ممکن است که این افز همان
اراضیه مقدسه باشد که در انجیل مسطور است
و العیون عند الله تعالی

دیگر مؤرخان فرنگ را در خالنه مردم سخنهای بسیار است
و کتاب مخصوص در خالات انحضرت نکاشته اند
که ترجمه آن باعث تطویل کلام میشود

شرح

خدا بجه

شرح خالات حضرت خدیج بن کبری سلام الله علیه
(در نسب حضرت خدیج)

خدیجه مکناه به ام هند دختر خویلد بن اسد بن عبد المطلب
فصیه بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن
مالک بن نصر بن کنانه بن خزیمه بن مدرکه بن مضر بن نزار بن
معد بن عدنان بن اد بن الیسع بن اهلیم بن سالم
بنث بن حل بن فدار بن اسمعیل بن ابراهیم بن قارح بن
ناحور بن شاروخ بن ارغون بن قارح بن عابر بن صالح بن
ارفخش بن سام بن نوح بن ملک بن منوش بن اخوخ بن
الیارد بن مهلائیل بن قینان بن افوش بن شیب بن ادریش
بعضه پدر خویلد اسعد بن عبد العزی نکاشته اند
و مادر خدیجه فاطمه بنت زائدة بن الاصح بن رواحه بن

حجر بن

خدا یحییٰ

۱۶۲ حمزه بن عبد بن معصن بن عامر بن لوی بن غالب بن فهر بن فہار
ابن فاطمہ مالہ قلابہ نام داشت و دختر سعد بن سہام بن
عمر بن حصین بن کعب بن غالب بن فهر است پدر از خدیج
در قصه بن کلاب بار رسول خدا پیوسته شود

(در روایت خدیجہ)

همانا چون خویلد بر اسد فاطمہ دختر امده را بحیالہ
نکاح خویش در آورد پس از چندی فاطمہ از خویلد بازور
گشت و پس از نوزده ماه خدیجہ را بزاد تولد خدیجہ
مقارن سال ششمار و یکصد و چهل و هشت بعد از
هبوط آدم و پانصد و شصت و سه سال پس از ولادت
مسیح و شصت و هشت سال قبل از هجرت نبوی بود

در همان خورد سالگی خدیجہ سلام الله علیہا و نیکو

و بجای

خدیجہ

۱۶۵ و بجای بکمال داشت پدر و مادرش از ولادت او خوشید
گشتند و مشر امبارک شمرند پس فاطمہ او را شیر میداد
تا مدتی رضاع سپری گشت و روزی روز خدیجہ بیالید
تا د خدیجہ غافلہ و کاملہ گشت و بیار سائے و عقیق و پاکدانه
و عصمت شهره و در گشت

(در فضایل خدیجہ)

فضایل حضرت خدیجہ بعقیدت شیعی و کتب بسیار
و اخبار وارد کرده در مناقب و پیما راست و چهارم زن
هستی و اسمائے است از احادیث مستفاد میشود که
حضرتش با مریم برابر بلکه مفاخر بالاتر و بالاتر
است

چنانکه از رسول خدا صلی الله علیہ و آلہ مرویست که

فرمود

فرمود خدای تعالی افضل از نهایی بیست است و از زمان اول که است
که بحضرت رسول صلی الله علیه و آله ایمان آورد

در تفسیر رضای نجاشی شیخ ناصر عبد الله که از علماء سنی
و جماعت است در سورة مبارکه انحریم از رسول خدا صلی الله
علیه و آله مرویست که فرمود کُلُّ مَنْ رَجُلٍ كَثِيرٌ وَلَوْ نَكَلُ
مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا اَزْجَعِ اَسِيْرَتُهُ مِزَاجِ امْرَاةٍ فُرْعَوْنَ وَ
مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَ خَدِجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ
یعنی از مردان بی کمال رسیدند و از زنان جز چهار تن
درجه کمال نیافتند و ایشان آسیه و مریم و خدیجه
و فاطمه باشند

وَنَبَرِ اَوْحُرَّتْ رَسُوْلُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ كَمَا فَرَمُوْا
بَطْنِیْنَ اَزْوَاجِیَّتِیْمَا اَوْتَقِیْتُ اَنْ یَّکُوْنَا مِنْ خَدِیْقَةِ دُخْرِ خَوْلِدٍ

وفاطه دختر محمد و مریم دختر عمران و آسیه دختر مزاحم
علما و سنت و جماعت گویند که از مردان اول کتب که ایمان
برسول خدا آورد علی بن ابی طالب و از زنان خدیجه و دختر
خویشاوند است

در خبر است که خداوند تعالی ده چیز را مخصوص کرده از زنان
فرمود و آنها را برگزید نخستین حوا و حوا آدم را قبول تو
و ساره زن ابراهیم را بکمال حسن و جمال نیکو و وجهه زوج
ابوبکر و الحافظ فطری و حجاب جلی و آسیه زوج فرعون
حشمت و حرمت داد و زینب عایشه یوسف داد انش و حکمت
عطا فرمود و بلقیس را بحضرت عقل برگزید و بوکید داد
موسى را صبر و شکیب کرامت کرد و مریم مادر عیسی را بر لال
صفاء صفوت بیورد و خدیجه صبیح محمد مصطفی را مفا

خدیجه

۱۶۸

رضا بقضا و نیکم بما اراد الله مؤهبت فرمود و فاطمه را
زوجیه علی مرتضیٰ ابیعلیم ما کان و مایکون خبر و رشت
و در تمام احادیث که ذکر می از زنان بهشت و آسمانی می رود
بروایت علماء شیعت و فقهاء سنت و جماعت نام خدیجه
در میان آنها مذکور و در برخی از مواضع مختصر بر
دیگران رجحان داده شده است

در حدیث معتبر از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است
که روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله میخانه در آمدند
که عایشه بفاطمه زهر اسحق درشت همی گوید و فریاد
بر می آورد که اید خیر خدیجه نور اکان این است که مادر
تو خدیجه را بر ما فضیلتی بوده است و آنچه زیاده
بر ما است همانا او نبود مگر مانند یکی از ماها در اینوف

خدیجه

۱۶۹

فاطمه و رسول خدا را انگریزیت و بگریزیت رسول خدا فرمود
تو را چه بگریز او زده است اید خیر محمد عز خدا غایثه نام
مادر من را بوده و از مقامش کاسته است رسول خدا در خم
شد و بیایست فرمود بس کن ای جبر خدا برک میهد
و نه را که شوهرش را بسیار دوست داشته باشد و بیایست
فرزند آرد خدا رحمت کند خدیجه را که از من طاهر
و مطهر و عبد الله و فاسم و فاطمه و زینب و ام کلثوم
بر آید و خداوند رحم نور اعظم کرده که هیچ فرزندی
از تو موجود نشود

امام محمد باقر علیه السلام روایت فرمود که رسول خدا فرمود
که چون جبرائیل مرا بمصر ارج برد و باز گردانید گفت ای محمد
آیا تو را هیچ حاجتی باشد گفت حاجت من آنست که خدیجه را

خدیجه

۱۷۰

از جانب من سلام برسان چون آنحضرت بزرآمد و سلام
جبرئیل را با خدیجه برسانید خدیجه گفت خدای تعالی سلام
باد که از او است سلام و بوی او است سلام و بکر
جبرئیل سلام باد

و در روایت دیگر وارد است که هرگاه جبرئیل نازل میگشت
و خدیجه در خدمت رسول خدا صلی الله علیه و اله حاضر
نبود او را سلام میرسانید

نیز در حدیث وارد شده که روزی جبرئیل بر آنحضرت نازل
و گفت اینک خدیجه می آید و بر آن زنان و طعام و آشامید
می آورد چون حاضر شود از جانب بار بعالی و از طرف
من او را سلام برسان و او را بشارت ده که خداوند او را
در بهشت خانه از قصبه های جواهرها خندانست که در آنجا

تعب

خدیجه

۱۷۱

تعب و از او نیست

و در صحیح بخاری و صحیح مسلم که از کتب معتبره اهل سنت و
جماعت است این روایت آیا اندک اختلافی رواین کرده
گوید انی جبرئیل البتہ صلی الله علیه و اله فقال یا
رسول الله هذه خدیجه قدانت و معها انا و فیہ ادام
او طعام او شراب فاذا هی اثنک فاقراء علیہما السلام
من ربہما و منی و بشرہما بسبب فی الجسد من قصص لا صحیح
فیہ و لا نصب یعنی این خدیجه است که با شراب و طعام
بسو تو آید چون باز آید او را از جانب خدا و طرف من
سلام برسان و او را مژده ده که در بهشت خانه زاده او
باشد که محفوظ به لؤلؤ است و در آن خانه خصوصت و
رضی نیست چون رسول خدا این سلام برسانید خدیجه گفت

ان الله

خدا بکبر

۱۷۲

إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ وَفِيهِ السَّلَامُ وَعَلَى جِبْرِئِيلَ السَّلَامُ وَ
عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَعَلَى مَنْ
سَمِعَ السَّلَامُ إِلَّا الشَّيْطَانُ يَعْنِي هَذَا خُذُوا نَبِيَّكُمْ
سَلَامًا وَازْأَوْ سَلَامًا اسْمُهُ جِبْرِئِيلُ وَبَرْنُوسَ السَّلَامِ بَادُ
هَرَكِسْ كَدَانِ سَخْنُ اشْوَالَتِ بِجَرِشْطَانِ سَلَامِ بَادُ
وَإِنْ كَلَامُكَ مِنْ كَلَامِ الْفَرَسِ خَدِيجَةُ بَدُو كَدَانِ وَكَفْتُ وَعَلَى اللَّهِ السَّلَامُ
چنانکه بعضی از صحابه در تَشَهُّد گفتند السَّلَامُ عَلَى
وپیغمبر هُجْرَی کرد

نیز روایت شده که روزی حضرت خاتم النبیین صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ
باز نازان خویش نشاند خَدِيجَةُ پیغمبر نمود و پیغمبر
غایت از آتش حُکْد و کافور سینه شعله ور گشت و گفت
ناچند بر پیرِ اَلِ از نازِ بِنِ اسد گر بکشی آنحضرت فرمود

که

خدا بکبر

که خَدِيجَةُ در کهنکامی مرا تصدیق کرد که شماها نیکو نیستید
و در موقعی بمن ایمان آورد که شماها کافر بودید و او فرمود
آورد و شما عقیقه بودید پس غایت گفت هرگاه میخواستم
نزد آنحضرت منزلی و تشریف حاصل کنم خَدِيجَةُ را به
نیکی باید میپرداختم

و در روایت دیگر از ائمه هدی سَلَامُ اَلَا عَلَیْهِمُ اَلْجَمْعُ اَلْیَوْمَ
که خَدِيجَةُ نیکو و زیاده و یارای حضرت رسول خدا بود
هرگاه آنحضرت مردم مکه از رده بی ساختن و یارای
دلدار نمی میداد و بحسن معاشرت و لطف مجالست آنحضرت را
از کدورت بیرون می آورد و چون اصحاب از آنحضرت دور
میگرددند خَدِيجَةُ مونس او بود و بمال خود آنحضرت را
معاونت میفرمود

در کتب

خدا بجه

۱۷۳ در کتب اهل سنت مذکور است که وقتی هاله خواهر خدا بجه
در بکوفت پیغمبر خدا بجه را یاد کرد و فرمود الهی گوینده در
هاله باشد غایب غریب برد و کف چند یاد از عجزی
از عجز از فرشت کینه که از پیری دندان در دهان نداشت
و خداوند بهر از او تورا عوض داد پیغمبر چنان در ختم شد
که سویی سر مبارکش جنبش کرد و فرمود سو کند با خدا
که خداوند هیچ زن بهر از او مرانداد با من ایمان آورد
و وقتی که همه مردم کافر بودند و مرا از استگویی داشت
و وقتی که مرا نکذیب کردند و با من با مال مواسات نمود
و وقتی که همه کس مرا محروم داشت و خداوند از او مرا
فرزدان بسیار عطا کرد غایب بر خود واجب کرد که
ازین پس خدا بجه را بسد یاد نکند

خدا بجه

۱۷۵ در روایت دیگر است که بکر و زام زفر که فاشطه خدا بجه بود
بر پیغمبر درآمد و او را عظیم محرم داشت و فرمود این زن
در عهد خدا بجه بخانه ما می آمد هاله فاشطه عهد
از ایمان است
ابو الحسن علی بن ابی الکرم معروف به ابن اثیر جزری که از
علماء بزرگ و مورخین نام آورده مورسنت و جماعت است
در حالات خدا بجه سلام الله علیها گوید کانت خدیجه
امراً حازمة عاقلة شریفه و ناجرة ذات شرف و اوسط
نسب قریش نسباً و اکثرهن ما لا و شرفاً یعنی خدا بجه
زین با حرم و شریفه بزرگوار و ناجر بود صاحب شرف و مقام
رفیع نسبش از مردمان میانه لیکن از حیث مال از ثامت
ذات قریش بزرگ بود

خدیجه

۱۷۶ در کتاب جهوه الحیوان در فضیلت خدیجه گوید که نا اوزنده
بود رسول خدا زنی دیگر از زوج نفکرمود

بالله چون خدیجه کبری سلام الله علیها بمکه بلوغ رسید
عتیق بن غانم المخزومی که از اکابر مکه بود او را بحاله نکاح خویش
در آورد و از وی دختر آورد که حاربه نام داشت چنانکه
که عتیق بدرود زندگانی گفت و ابو هاله بن منذر سدی که
مالک بازدارد باز مرد نام داشت خدیجه را از وی می کرد
و از وی هند و هاله بوجود آمد

گویند گاهی این هند بمفاخرت می گفت اَنَا اَكْرَمُ آبِ وَاِمْ
وَ اَحِبُّ وَاَحَبُّ اَبْنِ رَسُولِ اللَّهِ وَاَحَبُّ خَدِيجَةٍ وَاَحَبُّ الْفَاطِمَةِ
وَاَحَبُّ فَاطِمَةَ یَعْنِیْ مَنْ كَوْنِیْ مِنْ مَرْءِ مَنْ اَنْزَحَتْ بِدَرْمَادِ
وخواهر برادر باشم پدرم رسول خدا و مادرم خدیجه کبری

خدیجه

۱۷۷ و برادرم فاسم و خواهرم فاطمه زهرا باشد بعد از چندی
ابو هاله نیز بمکه

صاحبه مجمع البحرین گوید نخست خدیجه را ابو هاله بن زراره
کابین نمود و از وی دختر هاله نام آورد و از پس مرگ ابو هاله
عتیق بن عبد الله او را از وی می کرد او نیز بمکه پس از این
دو شوهر مال بسیار نصیب خدیجه گشت و او را اثر و کف
عظیم بدست شد پس خدیجه آن مال را سرمایه ساخته تجارت
نمود و اموال خود را بمکه داد و بی تجارت رفت و برگشت و هر سود
که حاصل میگشت میان ایشان تقسیم می نمود و فعلا این نوع
شرکت را شرکت مضاربه گویند نا از بزرگان توانگر از شد
گویند هشتاد هزار شتر حمل مال تجارت را و برادر مدینه
سال می نمود و روز بروز مال او بزرگتر شد و نامش

خدیجه

۱۷۸

مشترکست و بر نام خانۀ او فتنه از عرب بر سر باطنیها
 ابریشم برافراشته بودند با نمشای چند ناخانه اش نمایان
 نباشد و این امر علامت جلالت و شوکت او بود
 ابن ابی نجر در کامل التواریخ گوید که منزل خدیجه در مکه
 در مکانی مشهور بود که اکنون نیز بدو منسوب بنام
 او شهر و راست و معاویه در ایام سلطنتش آنجا را
 بخرید و مسجدی ساخت علی الجمله چون خدیجه بکثرت نماز
 و زینت جمال و علو کمال و طهارت ذبل و پاکدامن شهو
 و نامدار شد بزرگان مکه از قبیل عقبه بن ابی معیط و
 صلت بن ابی شهاب که هر یک را چهار صد تن غلام و کنیز
 و خدمتکار بود و ابو جهم و ابوسفیان که از صنادید
 مکه بشمار میرفتند با جمعی دیگر از اعیان و اشراف

مواصلت

خدیجه

۱۷۹ مواصلت او را خواستار شدند و هر چند رسول و رسل
 فرستادند تا خدیجه را بنکاح خویش در آورند آنحضرت
 نپذیرفت و سر بیکر در نمی آورد مردم از وصل خدیجه
 مأیوس گشتند چون مدتی بگذشت روزی که در میان
 عرب عید بود زنان فریشت در مسجد الحرام انجمن شده
 خدیجه نیز با آنها بود ناگاه یهودی از پیش ایشان گذشت
 و گفت بروید میان شما پیغمبر مبعوث خواهد شد
 هر یک توانستند سعی کنند تا خود را بحاله نکاح او در آورند
 زنان سنک دیزه را و افکندند و او را از نزد خود برانند
 لیکن این سخن در خاطر خدیجه جایگزین نشد و غایبانه مهر
 آن پیغمبر در دلش رسوخ کرد
 دیگر چنان افتاد که وقتی خدیجه با جمعی از خدمتکاران

خویش

خدا کبر

۱۸۰ خوش در منظره سرای خود جای داشت و یکی از علماء
واجبار یهود نیز در خدمتش بود در این هنگام حضرت
ختمی مرتبت محمد بن عبد الله که هنوز مبعوث نشده و فربه
بیست سال از عمرش بزرگتر شده و روی مبارکش چون
ماه تابان و مهر رخشان در رخشان بود از بر آن غرقه
عبور میفرمود عالم یهود با خدا بجه گفت اگر توانی این
جوان را با من منظره دعوت فرمای خدا بجه محض اسعاف
مسئول او کنیز بفرستاد و از آنحضرت درخواست کرد
تا بغرفه در آید رسول خدا حاجت او را اجابت فرموده در
انجمن ایشان درآمد و نشست خدا بجه از دینداران و احباب
دیگر گوز گشت پس آن یهود با آنحضرت گفت گفت خود
بکشای نامم در روی نظر کنم رسول خدا ملایم او را بر آورد

خدا کبر

۱۸۱ و بازوی مبارک را هویدا ساخت چون یهود نظرش بر
مهر نبوت افتاد گفت سو کند با خدای که این مهر پیغمبر است
خدا بجه گفت اگر عیش ابو طالب حاضر بود تو نتوانستی بر بدن او
نکیران شوی چه اعمام او و از اجبار یهود بر حد ز
میدارند عالم یهود گفت هیچکس را آن قدر نیست
که او را اسب رساند سو کند با موسی کلیم که او پیغمبر
آخر الزمان است پس رسول خدا از غرقه برآمد و چنان
مهرش در دل خدا بجه جای گرفته که مهر نبوت مانده بود
خدا بجه با تندر گفت که تو چه دانستی که محمد پیغمبر است
گفت در تو ریزه خوانده ام که او خانم انبیا است و هنوز
خورد سال باشد که پدر و مادرش از دنیا پیرون شده
وجد و تم او کفالت و حفاظتش نمایند پس بدست خود

خدا بجه

۱۸۲

اشارت بگو خدا بجه نمود و گفت زود باشد که زنی از
فرکش بنکاح در آورد که بزرگ قوم و عشیره اش باشد
این سخن را محفوظ دارد پس برخاست تا بیرون شود
گفت اینچه بجه محمد را از دست مده که منرا و جنت با او
کار دو جهان را از است نماید و شعر چندی در فضیلت
رسول خدا برود و از نزد خدا بجه بپوشد و محبت
خدا بجه نسبت با آنحضرت مضاعف شد لیکن محبت
خود را از گمان و دوستان خویش مکنور میداشت
و این خدا بجه را پس عیبی بود که در فتنه بنی نوفل بر آید
داشت برخی گویند و رفته عم خدا بجه بود روزی خدا بجه
با و رفته گفت میخواهم شوهر اختیار کنم و این مردم که در طلب
من در تعب باشند هیچیک را نپسندم و این و رفته

از

خدا بجه

۱۸۳

از بزرگان قوم و پسر و شریف علی بنی بود و از علوم سینا
خبر داشت و از کتب اسماء دانسته بود که پیغمبر در
از فریش برای آورد که آن زن سیده قوم خویش باشد
و در عقیده اش واضح گشته که آن زن خدا بجه خواهد بود
و مکرر بخدا بجه میگفت که تو باشی و صلت کنی که از
جیم اهل زمین و آسمان اشرف باشد پس در اینوقت
در جواب خدا بجه گفت اگر خواهی تو را حدیثی شنکت گویم
و امری عجیب مکتوف دارم و مقداری آب حاضر کرده
و غنیمت بر آن بخواند و فرمود تا خدا بجه بر آن آب غسل کرد
و از انجیل و زبور چیزی بنوشت و گفت این نوشته را در
زیر سر خود بگذارد و بخواب که شوهر خود را در خواب
بخواهی بد چون خدا بجه چنان کرد که خواب چنان دید

که مردم

خدا کجبر

۱۸۴

که مرگ نیز بیک او فرزند باشد با فاشی باندازه و چشمی سیاه
و کشاده با ابرو این نازک و لبهای لعل کون و گونه ها
گلزنک در نهایت صباحت و غایت ملاحت و ابر بر او نشا
افکنده و در میان دو کفش علامتی بود و بر آیه از نور
سوار بود و لحام آن اسب از زرقا لیس و زینش از جواهر گرانها
مرصع بود روی آن اسب چون روی آدمیان و پاهایش چون
گا و گام آن اسب بدان امتداد که نور بر سر است استوار
از خانه ابوطالب بیرون آمد و بسو خدا کجبر شد خدا کجبر
چون او را بدید در اغوش گرفت و در دامن نشاند
چون از خواب بنگخته گشت نیمی از شب گذشته دیگر او را
خواب نرود سپیده دم نبرد و در شفاف و صورت
خواب خوشتر از آنکه گفت و رفته گفت اگر این خواب تو مقرر

بمرد

خدا کجبر

۱۸۵

بمرد است دست کار و سعادت مند خواهد شد آنکه که
در خواب دیده حامل نایج کرامت و شفیع روز قیامت سید
عرب و محکم باشد و او محمد بن عبد الله بن عبد المطلب است
چون خدا کجبر این سخنان بشنید آنش محبت آنحضرت در
سینه اش مشتعل گردید و بخانه خود مراجعت نمود اما
از آنسوی ابوطالب علیه السلام روزی نایرادر زاده بزرگوار
محمد بن عبد الله سخن نمیکفت و در اینوقت ابوطالب پیر و ضعیف
شده و از محبت محافظ برادر زاده ترک سفر کرد
و مهموم و مضروب بود رسول خدا فرمود ای عم سبب هم و غم
تو چیست گفت پیر شده ام و خواهم که برای تو زنی کا بن
نمایم و مرا آن مکتب نیست آنحضرت فرمود پس چه ندی
نورا یا حاضر سپیده گفت همانا خدا کجبر در خیر خواهد بود یا اما

قرابت

خدا بجز

۱۸۶

فرا بابت او را مالی بسیار باشد و اکثر اهل ملک از مال
او مستغف می‌شوند آیا رضاد بقی که از خدا بجز برای تو سر نماند
ستائیم تا بدان تجارت کنی باشد که خدای تو را سود بخشد
و نفعی کرامت فرماید که مطالب از دوزخ‌های آن می‌گذرد
آنحضرت فرمود نیکو باشد پس ابو طالب عیسا و دیگر
برادران آنکه خانه خدیجه کردند و در این هنگام
خدیجه بیاد آنحضرت و هوای عشق او این اشعار
انشاد می‌نمود

كَرَّ اسْتِرَ الْوَجْدَ وَالْأَجْفَانِ هَتَّكَ
وَأَطْلُقُ الشَّوْقَ وَالْأَعْضَانِ مَكَّةُ
جَفَاءَ الْقَلْبِ لَمَّا أَنْ تَمَلَّكَ
غَيْرِي قَوَّا اسْفًا لَوْ كُنْتُ أَمْلِكُ

ماضی

خدا بجز

۱۸۷

ماضی من لم یَدْعِ مِنِّي سِوَى رَمَقِي
لَوْ كَانَ يَسْمَعُ بِالْبَاءِ فَيَنْزِعُ

یعنی تا چند عشق را در پرده دارم و چگونه سکون سازم
آنرا با اینکه بلکه‌های چشم آنرا هویدا سازد و چون رها کنم
شود آنرا با اینکه اعضا و جوارح آنرا مضبوط نماید دل من
با من جفا کند چون دیگر می‌آورد اما لک شود پس بدین آنگ
او را خوشتن مالک شوم و اگر صاحب کند آنکر که و آنکند
از من جز از رفیق من بد دیگر اعضا من ضرر نبیند چون نین
خدیجه بدینجا رسید ناگاه بانک سندان در بلند گشت
از آوازی در فرجی بسیار در دل وی پدیدار گشت پس با
کثیر خود فرمود بدربار سرافنده آگاهی بدست کن که
کیست آنکه این اشعار برود

ایا

خدا بجز

۱۸۸

أَيُّهَا رَجَّحَ الْجَنُوبَ لَعَلَّ عِلْمُ
مِنَ الْأَحْبَابِ يُظْفِقُ بَعْضَ حَرَمِي
فَلَا تَحْجِلُوكَ إِلَى مَنَّهُمْ
سَلَامًا أَشْرَبَ بِهِ وَلَوْ يُعْمَرُ بِي
وَحَقِّ رِدَائِهِمْ إِنِّي كُنُومٌ
وَأَيُّ لَا أَبُوحُ لَهُمْ بِرَبِّي
أَرَأَيْتَ اللَّهُ وَصَلَهُمْ قَرِيبًا
وَكَمْ تُبِيرُ أَلِيَّ مِنْ بَعْدِ عَيْرِ
وَبَوْمٍ مِنْ فَرَاؤِكُمْ كَثِيرِ
وَشَهْرٍ مِنْ مَصَالِكُمْ كَدِيرِ

یعنی ای باد جنوب کاش مرا آگاه می از طرف احباب بدست
میشد و سوزش قلب مرا منطفی مینماید و چرا نمیشد بسوی

من

خدا بجز

۱۸۹

مَنْ أَزَايِثَانِ سَلَامِي أَكْ بَعَثَ رُجَانِ أَنْزَاخِرِ دَارِمْ بِمَرَاتِبِ
دُوسْتِي أَثَانِ سَوَكُنْدَ كِه اسرار عشق و محبت خود را آشکارا
نشانم خداوند بزرودی وصال ایشان را باز نماید بسا راحت
و آسایش که از پس سخنی و دشواری را بدید همانا روز با وفا
شما ما همی است و ما همی با مواصلت شما ما نمیکند
روزگار پست

بِالْجَمَلِ أَنْ كُنْتُ بِكَ بِدَرَسِ شَرِيفِ شَائِفٍ وَبِوَحْدِهِمْ بَارَكْتُ
وَكُنْتُ بِكَ سُرُورِ أَنْ عَرَبِي بَزُرْكَانِ فَرِشِ أَنْزَاوِ عِبَادِ الْمَطْلَبِ
أَزِيدُ رَأْيَ سَادَةٍ وَاجَازِ بَدْخُولِ مَطْلَبِ كَدَاكَ فَرِشِ أَنْزَاوِ
دَرِ بَكِشَاهِمِ خَدِيجَةٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَزِينِ سَخِي سَخِي خُرْسَدِ كَدَاكَ
وَبِالْكَتِيرِ كَفَرُودِ كَرِ بَارَكْنِ وَبِأَمِيرِ بَكُونِ مَفَاحِي مَبْنَعِ بَرَا
أَيُّثَانِ سَارِدِ مَدِ وَفَرِشِ نِيكُو كَسْرَةٍ دَارِدِ وَاطْمَ وَاشْرَبِ

و فواکه

خدا بجه

۱۹۰ و فواله کونا کون حاضر نماید و ایشان را در آرد این گفت و این

اشعار شورانگیزان را در کرد

الذُّحَىٰ فِي صَلَاتِكُمْ وَلِقَائِكُمْ

وَلَتِ الذُّعُشُ حَتَّىٰ أَرَاكُمْ

وَمَا اسْتَحَنَّتْ عَيْنِي مِنَ النَّاسِ غَيْرُكُمْ

وَلَا لَدَفِي قَلْبِي حَبِيبٌ سِوَاكُمْ

عَلَىٰ الرَّائِدِ الْعَيْنِ جَلَّةٌ سَعِيرُكُمْ

وَمَنْ ذَا الَّذِي فِي صَلَاتِكُمْ فِدَعُكُمْ

فَهَا أَنَا مَجْنُونٌ عَلَيْكُمْ بِأَجْعِي

وَرَوْحِي وَمَا لِي بِأَجْبِي فِدَاكُمْ

وَمَا غَيْرُكُمْ فِي الْحَبِيبِ كُنْ مَجْنُونِي

وَلَا نِشْتُمْ تَعْنِي قَلْبِي فَهَا كُرْ

یعنی

خدا بجه

۱۹۱ یعنی کوارا ترین زندگی من وصال و دیدار شما است و جز

نابیدین شما عیش من بکمال رسد و چشم من جز شما جلو نکند

و در دل من دوستی جز شما نباشد شما را بر سر و چشم منزل

دهم و در باره شما دوانه و بی اختیار باشم و تمام روح

و مال خود را در راه شما فدا سازم و بجز شما در دل و جانم

مقیمی سراغ ندارم اگر خواهی بد دل را ببرد و بباد دهد

هان در کف شما است پس میر و کار اینجن را است کرد

و ایشان را در آرد و خورش و خوردنی حاضر ساخت

و خدا بجه در پس پرده حجاب بنشست چون ایشان از کار

اکل سپرد انبند با خدا بجه آغاز مکالمه نمودند و از پس

پرده بکلام پیرین با ایشان سخن گفت و گفت ای بزرگان

عرب و اشراف حرم کلبه مرا شرم دارم و از قدوم خود خانه

مل

خدا بکبر

۱۹۲ مرا از دم گلستان و بهشت جاودان ساختند و هر حاجتی که
دارند برآورده است ابوطالب فرمود برای حاجتی آمده ایم
که سودش فوراً باشد و نفعتش بنوعیاید کرد و همانا بر این
پسر بزراد خود محمد بدین آستان شده ایم خدا بجه چون
این نام غمزدایشند دل از دست بداد و این شعرها
انشاد کرد

بَدِّكَ كَرَّمْتَ طِفْلي الْفَوَّادِ مِنْ الْوَفْدِ
وَرَوَيْكَ كَرَّمْتَ فِيهَا شَفَا عَيْنِ الرَّمْدِ
وَمَنْ قَالَ إِلَهِي أَشْفِيْ مِنْ هَوَاكُمُ
فَعَدَّ كَذْبًا الْوَمْتُ فِيهِ مِنَ الْوَحْدِ
وَمَا لِي لَا أَهْلِي سُرُودًا بِقُرْبِكُمْ
وَقَدْ كُنْتُ مُتَّئِفًا إِلَيْكُمْ عَلَى الْبُعْدِ

تشابه

خدا بکبر

تشابه سیم در هوا که و غایب
قابدنی الذی اخفی و اخفی الذی ابدی

یعنی بیاد شمول را از افروختنی مطلق سازم و بدیدار شما
چشم رمد سبیل را شفا بخشم و آنکس که گفت که شفا من
در هوای شما است سخنی بدروغ را نداده عشق من برز
از اینها است و چون شمار آنکرا بشوم از خرسندگی
سپارم و چگونه مشغوف نباشم بنزدیکی شما با اینکه مشتاق
شما در دور بودم و آشکارا گشت آنچه را مخفی میداشتم
و مسرورمانند آنچه را ظاهر میکردم پس خدا بجه با اینها
گفت محمد کجا است که من حاجت او را از لپهای مبارکش
اصغافا بهم عینا سرگفت من میفرم و او را حاضر میداشتم
این بگفت و بجانب بطع شفاف و آنحضرت را انباف

لازمه

خدا کیجی

۱۹۴

لَا جَرَمَ دَر طَلَبِ اَزِیْن سَوَیَانِ شُوشْدَنَا آنکه بگو
 حُرّ ابرامد دید که آن برگزیده خدا در خوابگاه ابراهیم
 خفته و ردای مبارک بر زبیر انداخته و ماری عظیم
 بر بالینش حلقه زده و برگ گل در دهان دارد و
 آنحضرت ابدان بادیه فی ند عبّاس چون آن از در
 بدید بر محمد بید و شمشیر از نیام بکشید و بر مار
 حمله کرد از دهان برهنه و شد عبّاس بهم کرد و فرمای
 بر آورد که ای برادر زاده مراد ریاب آنحضرت از خواب
 انگیز گشت و از دهان آمدید شد با عبّاس فرمود
 ایتم از چهر روی شمشیر بکشید گفت ماری بزرگ دید
 و اهنک او کردم او نیز بر من حمله کرد چون مقابله
 فوت نداشتم فریاد بر آوردم و بنواستغاث نمودم

رسول

خدا کیجی

۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله نبیتم فرمود و گفت هانا
 او فرشته خدا اینعالی است که مأمور بخر است من است و من
 مکر ترا وارد بده و با او سخن گفته ام عبّاس گفت ای پسر را
 کس انکار فصل تو نمواند نمود اکنون منوجه منزل خدا
 شو که میخواهد تو را بر مال خود امین فرماید که بهر
 ناحیت خواهی تجارت روی فرمود میخواهم بجانب شام
 روم عبّاس گفت اخبار با تو است و بخانه خدا میروند
 نور آنحضرت خیمه خدیجه دار و گشت ساخت خدیجه با
 میسر گفت ای میسر چون است که اطراف خیمه را مسدود
 ساخت که تابش آفتاب بدین قبه نافتد میسر چون
 نیک نظر کرد دانست که این نور محمدی است و بنجد
 گفت روزنه ها تمام مسدود است و این نور جمال

ان

خدا یحیی

۱۹۶

آن حضرت است که آن فربه را روشن کرده و اینک را بخت
 هستی آید پس اعمام آنحضرت بایستقبال بیرون شدند
 و رسول خدا را در آورده در صدد مجلس بنشاندند
 و خدیجه طعم بفرستاد و آنحضرت بخورد و خدیجه در
 پس پرده نگران جمال حضرت را دید و آنحضرت بود و با آنحضرت
 عرض کرد که ای سید من کلبه ناریک مرا بنور جمال خود
 منور و روشن بفرمای تا من بمثل ساخته آیدم
 که امین باشم بر اموال من و بر هر جانب که خواهم بیجا
 سفر کنی فرمود بلی را چه هستم و میجو اهم بجانب
 سفر تمام خدیجه گفت حکم تو را است و از بهر تو در
 این سفر صد و یک ذره صد و یک سیم و دو و شش
 با حمل آن مقرر کرد ایندم آیا را چه هست ابوطالب فرمود

خدا یحیی

۱۹۷

بلی او را چه است و ما نیز رضا دهیم و ایندیجه تو مخا
 بوجود چنین امینی که جمیع اعراب بر صیانت و تقو و دین
 او معتمد و متقوانند انکاء ابوطالب با رسول خدا صلوات
 علیه و اله گفت ان هذا الرزق ساقه الله الیک یعنی
 این روزی است که خدا اینغالی بنوا رزانی داشته پر خدیجه
 با آنحضرت گفت ای سید من آیا میبخواهی شتر را بار ببرد
 فرمود تو انم خدیجه گفت ای میره شتری حاضر ساز که زن
 مشاهده کنم که آیا این بزرگوار تواند بر آن حمل بار نمود
 میره در حال بیرون شد و شتری شمر و سرکش که هیچیک
 از جلالان را تاب مقاومت او نبود اختیار نمود چون پیاد و رفت
 دهانش کف کرده با چشمهای سرخ شده و هیئت هولناک
 بانیکی مهیب از او ظاهر میگشت عباس در خشم شد و گفت

خدا بجز

۱۹۸

ای پسر شری زین نرم و نیافتی که پسر زارم را افتخار
 نای رسول خدا فرمود ایتم بکذا را و زاریا و رد چون
 آن شری پیش شد آنحضرت دست مبارک بپشت او بید
 در حال زانو زد و روی خود را بپای مبارکش بمالید
 و بعضی آمده بزبان فصیح گفت کینست مانند من و کید را
 افتخار من است که سید پیغمبران دست بر پشت من کشد
 زنا که نزد یک خدا بچه بود ندشگفتی گرفتند و با خدا
 گفتند این نیست مگر سحر عظیمی که ازین طفل بقیه صادر
 گشت خدا بچه فرمود خاشا و کلا که این امر از آیات بتی است
 و معجزان و اضمحان است و در دم این اشعار در مدح آنحضرت

نَقُولُ الْبَعِيرُ بِفَضْلِ أَحَدٍ مُخِيرًا
 هَذَا الَّذِي شَرَفَتْ بِهِ أُمَّ الْقُرَى

هَذَا

خدا بجز

۱۹۹

هَذَا مُحَمَّدٌ خَيْرٌ مَبْعُوثٍ لَنَا
 فَهَوَّ الشَّيْعُ وَخَيْرٌ مِنْ وَطْأِ الثَّرَى
 يَا حَاسِدُ بِهِ تَمَرَّقُوا مِنْ غَيْظِكُمْ
 فَهَوَّ الْحَبِيبُ وَلَا سِوَاهُ فِي الْوَرَى

یعنی بفضیلت احمد شریک کشود و اخبار داد هانا این
 کیه است که خانه مکه معظمه بوجود او شرافت یافت این
 محمد و برترین پیغمبران است و شفیع روز قیامت و بهترین
 تمامی جهانیان است ای کسان که با وی حسد برید از در
 غضب جامه برتن چاک زنید او حبیب خدا است و جز او
 کیه نیست انگاه بگور سو ل خدا نگر نیست و گفت ای مکه
 من این جامه که در برداری شایسته سفر نباشد آنحضرت
 فرمود مرا جز این جامه نباشد آب در چشم خدا بجز بگرد

در شاک

خدا یکر

وَسِرِّشْكَ بَرِّخُشَارِ بَارِید و حُکْمِ دَا د نَاد و جَا مَه کَان
مَصْرُود و جَبَّه عَدَج و د و بُر د بَمَان و یَک عَمَامَه عَرَا فِ
و د و مَوْزَه از پُوسْت و عَصَا خِز رَا نِی حَاضِر کَر د و عَرَض
کَر د اِیْن جَانَه هَا بِرِی کَمَر تَو بَلَن دَاسْت مَرَا مَهْلَت کَر د نَا
اَنَد کِی کَوْنَاه کَمَر سُول خُدا فَر مَوْ د هَر جَانَه بِر قَامَت مَن
رَا سَتَا یَد و یَکِی از مَعْجَرَاتِ اَلْخَضِرَ بُو د کِه هَر جَانَه کِه
کِه مِی پُوشِید خَوَاه بِلَن د خَوَاه کَوْنَاه بَا فَا مَتَر نِزِی مَد
بِس جَانَه هَا رَا بِی پُوشِید کَوْنَا بَرَا یِ حَضَرَت دُخَن بُو رِنَد
و اَز مِیَا نِ جَانَه چُون مَاه دَه چَمَان نَمُود اَر کَشْت چُون
خُدا یَکِی اَن جَمَال زِیْبَا و قَامَت عِنَا بَد بَد اِیْن شَعْر هَا بَکَشْت
اَو تَبَّت مَن شَرَفِ الْجَمَال فُتُونَا
وَلَقَدْ قَلَّبْتُهَا الْقُلُوبَ فُتُونَا

خدا یکر

قَدْ کُوتَتْ لِلْحُسْنِ فَبِکَ جَوَاهِر
فَبِهَادُ عِبَتِ الْجَوْهَرِ الْکُنُونَا
يَا مَنْ اَعَارَ الطَّبِیَّ فِی فَلَسَاتِیْهِ
لِلْحُسْنِ جَبَدًا سَامِیًّا وَجَفُونَا
اَنْظُرْ اِلَی جِیْمِی التَّجْمِیْلَ وَکَيْفَ قَدْ
اَجْرَبْتُ مِنْ دَمِغِ الْعِیُونِ عُبُونَا
اَسْمَرْتُ عَبْنِی فِی هَوَا الْکَصْبَانَه
وَمَلَّتْ قَلْبِی لَوَعَه وَجَفُونَا
بَعْنِی مَدَارِجَ جَمَالٍ وَزِیْبَاءَ رَا بِنَمَاتِ مَحْمُودِی مَعَارِجِ
حُسْنٍ وَنِی کَوْنِی رَا بِلْجَلَّتْ مَرْنِی کَشْتِی و دِلْهَارَا اِیْدَانِ
مَفْشُونِ و کَر فَتَارِ سَاخِی خُدا دَر تَو جَوهر حُسْنِ نَامُکُونِ
و کَوهر مَکُونِ رَا بُو د بَعْت نَهَاد اَهْوَا نِ کَر دِیْنِ زِیْبَا

خدیجه

۲۰۲

وچشمان شهادت را گویا از تو بعاریت خواسته اند نیک
نظر کن بدین بدن لاغر و جسم نحیل من که چگونه از فرط
عشق از اشک چشم چشمه ها جاری ساختند و همواره
در هوا خود چشمان مرا بیدار و دل مرا از سوز عشق
مالا مال نموده که نزد یک عالم بچون برسد
آنگاه خدیجه سلام الله علیها نایقه صهبای خود را که در
مکه بحسین سیر مشهور و معروف بود امر کرد تا حاضر باشد
تا مخصوص سواری سول خدا باشد و ناصح و مفسر و دو
غلام خویش را طلب نمود و ملازم رکاب آنحضرت نمود
و بروایه خنیمه بن حکیم را که از اقوام خدیجه بود نیز با آن
حضرت همراه کرد و با ایشان گفت دانسته باشید که من
اینم در ابرامو را خود امین کرده ام پادشاه فرستد و سید

اهل

خدیجه

۲۰۳

اهل حرم است و دست کیم بر زبردست او نباشد هر چه
در مال من کشد مختار است و شمار آن رسد که با او چون چرا
کنید و معارضه نماید از روی لطف و ادب با او سخن
گوئید و بپای عطف او بدارید و او از خود را بر او از
او بکشد تر نکشد میسر گفت با خدای سوگند که ساطع است
که محبت محمد در دل من جای کرده و اکنون که تو او را دوست
داری مضاعف گردید پس سول خدای خدیجه را وداع
کرده متوجه سفر شام گردید و میسر و ناصح در رکاب
هما بودند و بداند و خدیجه این اشعار را نشاند نمود

قَلْبُ الْحَبِيبِ إِلَى الْأَخْبَابِ مَجْذُوبٌ

وَجِسْمُهُ بِيَدِ الْأَسْفَامِ مَهْزُوبٌ

وَقَائِلُ كَيْفَ ظَمُّ الْحَبِيبِ قَلْبُ لَهُ

الحب

خدا بجزا

۲۰۴

أَحَبُّ عَذْبٍ وَلَوْ كُنْ فِيهِ تَعْنِي
أَقْدَى الذِّينَ عَلَى خَدِّي لِبُعْدِهِمْ
دَمِي وَدَمِي مَسْجُوعٌ وَمَسْكُوبٌ
مَا فِي الْحَيَامِ وَقَدْ سَارَتْ رَكَطُهُمْ
إِلَّا مَحَبَّتُكَ لِي فِي الْقَلْبِ مَحْبُوبٌ
كَأَنَّمَا يَوْسُفُ فِي كُلِّ نَاحِيَةٍ
وَالْحَيُّ فِي كُلِّ بَيْتٍ فِيهِ يَعْقُوبُ

یعنی دل عاشق مجدوب و سنان و معشوقان و بدنش
در چنگ امراض و اسقام بغارت رفته گویند گفت طعم
محبت چیت گفتیم بیه کو او است لیکن بیه شخص امعد
دارد جان من بر خنجانان باد که از مفارقت دور ایشان
اشک و خونم بر چهره ام ریزنده است افوس و درنج که در

خبر

خدا بجزا

۲۰۵ خیمه ما جز عاشق گرفتار که بجای نمائند کویا او در هر بلد
که باشد یوسف است و قبیلہ بمنزلہ یعقوب اند که در بیت
الآخر از خویش باشند بالجمله در این هنگام که آنحضرت
غایب سفر شام بودند مردم مکه در ابطح انجوش شدند تا آنحضرت را
وداع نمایند و چنان نوز جمال مبارکش بر کوه و دشت
نابیده بود که جمیع مردان و زنان از آن حسن و نبوت
خبر نمائند بودند و سنان خرسند و دشمنان از حسد
افسوده بودند و عباس و عمو آنحضرت این شعرها بگفت

يَا مُجَلَّ الثَّقَرِ الْبَدْرُ الْمُبِيرُ إِذَا
نَبَسَ الثَّقَرُ لَمَعَ الْبَرْقُ مِنْهُ أَضَاءُ
كَمْ مُعْجَزَاتٍ رَأَيْتُ مِنْكَ قَدْ ظَهَرَتْ
يَا سَيِّدَ الْكَوْنِ يُشْفِي بِهِ الْمَرَضَا

در این

خلیجبر

۲۰۶

در این وقت پیغمبر صلی الله علیه و آله در اموال خدیجه نگرین
که هنوز حمل بر شتران نشده با غلامان خطاب فرمود که
چرا بارها را بر شتران نیکه ایند گفتند ایستید عدد ما
کم و بارها بسیار است آن معدن رحم الهی بر ایشان
رحم فرموده از راحله فرود شده دامن بر میان سوار
کرد و بیک شتران را بار برکت و در یک طرفه العین
بار هر شتر را محکم می بست و هر اشاره که شتران را میکرد
بامر الهی قبول می نمودند و روی بر پای مبارک می نمودند
ناچاشنگاه شد و سورت گرمی آفتاب از کرد و عرف
رجبین مبین آنحضرت بچکید عباس از مشاهده آفتاب
در تاب شد و خواست بسیار و چیزی برای آنجناب تعبیه
نمایند تا کان صوامع ملکوت بخروش آمدند و در بجا

غیرت

خلیجبر

۲۰۷

و دریای غیرت سبحانی بخوش آمدند و رسید بخیبر و این
که بسو گنجور بهشت شود و آن ابر را که د و هزار سال
قبل از خلق آدم برای جنب خود محمد خلق کرده ام
بگیرم و بر سر آنحضرت کمرده دارد تا حارث اقباب
بد و ضرر رساند و حال آن ابر بر سر آنحضرت سایه
افکند مردمان از مشاهده این ابر شگفته گرفتند عباس
گفت این بنده نزد پروردگار خود از آن گواهی تراست که
احتیاج بسایبان من داشته باشد و این شعر بگفت
وَقَفَّ الْهُوْمُ فِي حَيْثُ أَنْتَ وَلَيْسَ لِي
مُنْقَذٌ مِنْهُ وَلَا مَنَاجِرُ

بالجمله کاروانیان از آنجا کوچ دادند و چون بحجفه الوداع
که در شش منزل مکه و میان اهل مضر شام است و از آنجا

نا

خدايکبر

۲۰۸ ناغیر رحم دو قبل صاف است بر سید کد مطم بن عد گفت ای
گروه شما را سفری را از در پیش است و از اینجا تا شام در
مخوف و بیغوله هزار سناکت ازین فافله کسب را که هر بدو
اعتماد دارند بر خود امیر و پسر سازید و صلاح و سود
اورفتار نماید همه سخن او را محسین گوید و این را ای
استوار داشتند قبیل بنی مخرفم گفتند ما ابو جمل را
بر خود مقدم میدانیم بنوعی گفتند ما مطم را پیشوالی
خود سازیم بنوا نصر بن نصر خارش را برگزیدند و بنی
اجحه بن جلاح را امیر دانستند و بنی لوی گفتند ما ابونقیار
و پسر اینم میسر گفت ما هیچکس را بغیر از محمد بن عبد الله
مقدم نداریم بنو هاشم نیز او را در این سخن هم آواز گشتند
ابو جمل چون این بشنید چنان آتش خدود در سینه اش

شعله

خدايکبر

۲۰۹ شعله در گشت کرد و گشت بر آفر و خضر شد و گفت اگر خضر بکشد
این شمشیر را بر کشم خود نهاد که از بستم بیرون شود حمزه
عم رسول خدا از سخن او بر آشف و بیخ از بنام بکشید و گفت
ای زشت کردار! ناسوده هنجار مرا از کشتن خود بیم ده
سو کند با خدای که من بخواهم مکر این که خدا دستانها و پاها
تو را قطع کند و بدنه های تو را ناپیدا سازد پیغمبر فرمود
اغْدِ سَيْفَكَ يَا عَمَاءُ وَلَا تَسْفَحُوا سَفَرَكُمْ بَالِشْرٍ دَعْوَهُمْ
يَسِيرُونَ أَوَّلَ النَّهَارِ وَخَنُ نَسِيرِ آخِرَهُ فَإِنَّ النَّفْدَ لِيُمْسِرَ
يَعْنِي اَيْتَمَ شمشیر خود را در غلاف کن و آغان سفر را به شو
دماز مفرمای بگذار اول نهار ایشان کوچ دهند و ما
آخر روز بسیار شویم بهر حال قریش را انقذم باشد پس
ابو جمل با مردم خود از بنی هاشم بیکسوی شد و این

شعله

خدا بجز

۲۱۰ شعرها بخواند

لَقَدْ ضَلَّتْ حَلِيفُ بَنِي قُصَيٍّ
وَعَنْدَ عَمَوَاتٍ يَبِيدُ إِلَيْهِمْ
وَدَامُوا لِنَخْلَةٍ غَيْرَ كُفُوٍ
فَكَيْفَ يَكُونُ فِي الْأَمْرِ الْعَظِيمِ
وَإِنَّ فِيهِمْ لَشَيْءٌ حَقٌّ
بِمِصْقُولٍ وَلِيٍّ جَدٍّ كَرِيمٍ
فَلَوْ مَضَدُوا عَبِيدَةً أَوْ ظَلَمُوا
وَصَحَّحُوا الْحَرْبَ ذَا الشَّرَفِ الْغَدِيمِ
لَكُنَّا ذَا أَيْمَنَ لَهْمٍ وَكُنَّا
لَهُمْ تَبَعًا عَلَى خَلْفٍ ذَمِيمٍ

چون ازین اشعار حضارت رسول خدا و شجاعت و بزرگی خود را

مهربانند

خدا بجز

۲۱۱ مهربانند عباد و ختم شد و بدین اشعار که مثالب ابو جهم

و مناقب خود و آنحضرت را واضح می ساخت باسخ گفت

إِلَّا أَنْهَا الْوَعْدُ الَّذِي دَامَ ثَلْبِنَا
أَشْكِبُ فَرْنَا فِي الرِّجَالِ كَرِيمٍ
وَلَوْ لَا رِجَالٌ قَدْ عَرَفْنَا مَحَلَّهُمْ
وَهُمْ عِنْدَنَا فِي مَحْذَبٍ وَمَقِيمٍ
لَدَارَتِ سَيُوفٌ يُلْقُونَ الْهَامَ حَرَّهَا
بِأَيْدِي رِجَالٍ كَاللِّيُوثِ نَفِيمٍ

بالجمله چون فو ا فل چند منزل طی طریق نمودند و در ادب رسیدند
که آنرا وادی الاکواہ مینامیدند از مر اکب و پیر آمدند
ناگاه رسول خدا ابری مشاهده فرمود که ظاهر گشت و چون
آن وادی محل تقاطع سیلها بود آنحضرت فرمود من بدین

نمود

خدا کجبر

۳۱۲ قوم از سبیل فرستادیم صواب است که ازین مکان بدان
کوه کوچ دهیم عباس عرض کرد ای پسر برادر فرمان ترا است
پس آنحضرت امر کرد تا در میان قافله ندا کردند که اهل قافله
بارها خود را بجانب کوه کشند و همگی طاعت کردند
مگر یک نفر از بنی جمح که او را مصعب می گفتند و مال بسیار
بودش بدین حکومت رساند و گفت خیلی دلهای شمارا
ضعیف می بینم که از چیزی می واهی ترسید و در همتا می یابید
ناگاه باران به شدت باریدن گرفت و سبیل عظیم
جنبش کرد و او را با تمام بار و اموالش غرق ساخت
و بنا بر قافله بنام سلامت زیستند و سر روز در
دلمان جبل بودند و آن سبیل هر روز بر زبان می گشت
میسره یا آنحضرت عرض کرد ای سید من این سبیل ناچار دیگر

قطع

خدا کجبر

۳۱۳ قطع نشود و کبر ازین آب عبور ننواند کرد و در این مکان
بیش ازین توقف روا نباشد بگو آن است که بسوی مکه
مراجعت کنیم آنحضرت او را جوابی نفرمود و بخت در خوا
دید ملک بدو گفت ای محمد محزون مباش و چون فرمود
امر کن قوم خود را که بار برینند و در کار وادی بایست
تا مرغی سفید نمودار شود و بسال خود خیلی بر روی آب کشد
پس بر اثر باران او روان شو و بگو یم الله و بالله و مردمان
خود را بگوی این کلمه بگویند و به آب در آیند هر کس این
کلمه بگوید ساله ماند و هر که نکوید هلاک شود چون
رسوئند از خواب بنگین گشت در حاله که بسوی سرود
پس بسوی فرمود که امر کن تا بارها برینند و مردم سنگین
گرفتند و گفتند ما چگونه ازین آب عبور کنیم چه بنا کنیم

ازان

خلیجبر

۲۱۴ از آن سواران گذشت مبره گفت من تا فرما در محمد نکت
و بارها را بیکت پس آنحضرت بر کار و ادبی با پسند ناگاه مرغ
سفید نمایان گشت و از فله کوه پرواز کرد و بیال خرو خط
سفید بر روی آب بکشد که نشان بر روی آب بماند پس
رسول خدا فرمود بسم الله و بالله و بر روی آب و ارگشت
و امر کرد تا دیگران نیز چنان کردند آب به نیم ساق آن
حضرت رسید و همگی اهل فافله این کلمه بگفتند و روان
شدند و بنیامت سلامت از آب بدر شدند بجز دین
یکی از قبیله بنی جمح که بنیم اللان و المرزیه گفت در آب
غرق گشت و اموالش هدر شد آن دیگر از بنی عبد بود
چون دید که رفیقش چنان گشت و غرق گشت بنیم الله گفت
و برست قوم با او گفتند یا رسول الله چه شد گفت او

زبان

خلیجبر

۲۱۵ زبان بگردانید و آن کلمه که محمد گفت دیگر گوی کرد و غرقه
گشت از بنی معجم مردمان آنحضرت را بچشم دیگر نگراشتند
ابو جهمل که مسواره گرفتار جهمل بود و انعام را با حق سپرد
و با آنحضرت از در خصمی حد بود گفت ما هذا الا
نحر عظیم یعنی این جز سهری نباشد مردمان گفتند ای
ابو جهمل این چه سخن است که میگوید این سحر نیست و الله ما
أظلم الخضراء و لا أظلم الغبراء افضل من محمد یعنی
سو کند با خدای که افضل از محمد بوجود نیامده است
و محمد گواهی برین خلق است نزد پروردگار خود حد ابو جهمل
بر زیادت گشت و از آنجا با قوم خویش کوچ داده روست
چاهی فرو شدند در اینوقت ابو جهمل با مردم خود گفت
اگر محمد از بنی سحر سلامت باز شود بر ما ریاست کند و مرا

ناب

خدا بجز

۲۱۶

ثابت بن کار نیست کون مشکهای خوش را از آب این چاه
مملو سازید و پنهان بدارید تا چاه را با خاک انباشتیم
از بهر آنکه چون بنیم هاشم بر کنند آب نیابند و از تشنگی
جان سپارند و قلب من از شر محمد بیاید و یکمن از
غلامان خود را امر کرد تا در پس کوچه مخفی شود تا محمد
برسد و از تشنگی هلاک رسد چون این فرموده را بدو رسانیدند
آزاد شدند و مال فراوان عطا نمایند پس ابو جهمل کوچ
داد و غلام از پس نعل نگران بود تا رسول خدا با کائنات
برسیدند و آن چاه را انباشته دیدند و فخر را بان
حضرت معرفت داشتند آنحضرت دست بسوی آسمان
بدعا برداشت تا گاه از زیر قدمهای مبارکش چشمه
ظاهر گشت و آب عذب و صاف جاری شد که بنامش نیابند

و جهمل

خدا بجز

۲۱۷

و چهار پادشاه را سپرد کرد و مشکها را مملو ساختند
و کوچ دادند تا غلام از ایشان سبقت نموده بنزد ابو جهمل
و او را ازین قصه آگاهی داد و گفت ای مولای من سوگوید با خدا
هر کس با محمد خصومت کند رستگار نشود ابو جهمل در خشم
شد و او را دشنام داد و از آنجا راه سپر شده بود ای زوالها
شام رسیدند که آنرا از بیان مناسبتند و اشتیاق و بشمارایی
در آن وادی بود تا گاه از در پی بزرگ بهیمنان در رخسار
از میان درختان ظاهر گشت و فانیگی همناک بر آورد و از
دیدگان آتش همه جستان شکر ابو جهمل بر آن سوار بود
چون این ماریدند بر میزد و ابو جهمل را بیدار داشت و اشخو
پلویش بشک و مدموش مانند چون او را بهوش آوردند
گفت از اینجا حرکت نکنید و این را از اینجایی آرید تا محمد

بیاید

خلیجبر

۲۱۸

بیاید شاید شورش رزم کرده اینجا بر اهل لک رساند
چون فافله رسول خدا صلی الله علیه و اله برسد آنحضرت
فرمود ای پسر هاشم این نه جای فرود شدن است از چه
رگ باز ایستادند ابو جهم گفت نویسد عرب باشد من شرم
دارم که از تو مقدم کوچ دهم ازین بر از دنیا نروم
شوم عباس سر فرود گشت و خواست که بگذرد آنحضرت
فرمود ای نعم نویسنده شاید او حیل بکار برده باشد پس خود
از پیش روی کاروان روان شد چون بدان پیش رسید
و بدیده داخل گشت آن مار نمودار شد شریح حضرت خواست
دم کند آنحضرت بانگ برآورد که از چه بیم کفها ناخاستم
پس کبریا بر پشت تو سوار است آنگاه با آن مار خطاب
فرمود که از راهی که آمده باز گرد و معرض مردمان شو

اژدها

خلیجبر

۲۱۹

از دها بنحی آمده عرض کرد السلام علیک یا محمد السلام علیه
یا احمد آنحضرت او را پاسخ داد و فرمود السلام علی من اتبع
الهدی ما رکعت آنمحمد من از جانوران نیستم بلکه پادشاه
از پادشاهان حق باشم و نام من هاشم بن ابراهیم است و بر سر
جد تو ابراهیم خلیل ایمان آورده ام و خواستار شدم تا
مراد در فیما شفاعت کند گفت شفاعت مخصوص یکی از
فرزندان من است که او را محمد نامند و مرا خبر داد که در این
مکان بخدمت تو خواهی رسید و بسم انتظار بر دم تا علی را
در پافتم و آنشب که به آسمان عروج میفرمود با حواریان و وصیت
کرد که تو را متابعت کنند و شهرت تو اختیار نمایند و
اکنون بجهت خرم بخدمت تو میروم از حضرت سئالت میکنم
که مرا از شفاعت خود محروم نفرمای پس رسول خدا فرمود

بپذیرم

خلجيد

بپندرفتم و تورا شيع شوم اينك از بن قافله بركار باش و
از نظر اهل اين قافله مخفي شود و حال آن ارد ماه تابيد گشت
بروز اين مظهر بر شگفته مرده مان بپنزد و عباس اين
اشعار در مدح آنحضرت و اخبار از بن داستان انشاء کرد

يا قاصدا نحو الخطيم و زمزم
بلغ قضايل احمد المذكرم
واشرح لهم ما عاين عيناك من
فضيل احمد و التحاب لا ركم
فل و انب بالاياب في السيل الله
ملا الفجاج بسيله المرامكم
ونها الذبي لم يخط قول محمد
وهوى الذي اخطا بوسط جهنم

والبر

خلجيد

۲۳۱

و البر ثمان ان اقربنا الطما
قد عى الحبيب الى الا له المنعم
فاصت عيوننا ثم سالت انهدا
و قد انحود بحسره و نغم
والهام بن الهيم لثا ان راى
خير البرية جاء كالسلم
ناداه احمد فاستجاب ملسيا
وسكا المحبة كالجيب المغرم
من عهد ابراهيم ظل مكانه
برجوا الشفاعة خوف جرحهم
من ذا يماير احمد في الفضل من
كل البرية من فصيح وانجم

و

خَلِّجْكَ

٢٢٢

وَبِهِ تَوَسَّلَ فِي الْخَلْقَةِ اَدَمُ

فَلْيَعْلَمْ الْاَخْبَارُ مَنْ لَمْ يَعْلَمْ

چون عباس ابن اشعار بسوید زبیر فد می پیش نهاد و این

شعرها در منافق رسول خدا صلی الله علیه و اله انشاد کرد

يَا لِكُلِّ رَجَالٍ ذَوِي الْبَصَائِرِ وَالنَّظَرِ

قَوْمُوا انْظُرُوا امْرَأَةً مَحْمُولًا فَدَظَرُوا

هَذَا بَيَانٌ صَادِقٌ فِي عَصَرِنَا

مِنْ سَيِّدِ عَلَيِّ الْمُرَاتِبِ مُفْتَحِرِ

اَيَاتِهِ قَدْ اَعْجَزَتْ كُلُّ الْوَرَى

مَنْ ذَا اِيْقَانٍ عَدَّهَا وَبِخَصَرِ

مِنْهَا الْغَمَامُ نَظْلُهُ مَهْمَا مَشَى

اَتَى يَسِيرُ نَظْلُهُ وَاِذَا احْضَرَ

وَالَّذِي

خَلِّجْكَ

٢٢٣

وَكَذَلِكَ اَتُوا دُمِي اِلَى مَرَادِهَا

بِالسَّيْلِ يَنْحَبُ لِلْمِجَارِ وَالشَّجَرِ

وَنَجَا الَّذِي قَدْ طَاعَ قَوْلَ مُحَمَّدٍ

وَهُوَ الْمُخَالِفُ مُنْفَرِّقٌ فِي سَقَرِ

وَإِذَا لَعَنَّا الصَّيْمَ مِنْ حَرِّ الظَّمَا

مِنْ بَعْدِ مَا يَأْتِي الثَّقَلَيْنِ وَالضُّجُرِ

وَالْبَيْتُ فَاضَتْ بِالْمِيَاءِ وَأَقْبَلَتْ

تَجَرِّي عَلَى الْأَرْضِ أَشْيَاءُ النَّهْرِ

وَالْهَامُ فِيهِ عِبَارَةٌ وَدَلَالَةٌ

لِذَوِي الْعُقُولِ ذَوِي الْبَصَائِرِ وَالْفِكَرِ

كَأَنَّ الْحَسَّودَ يَذُوبُ بِمَا غَايَبَتْ

عَيْنَاهُ مِنْ فَضْلِ إِبْرَاهِيمَ قَدْ ظَهَرَ

يَا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَءُوا الْقُرْآنَ أَكْثَرَ مِنْ مَرَّةٍ فِي يَوْمٍ إِلَّا تَرَدَّدْتُمْ عَلَى الْأَعْقَابِ

تَقُولُ عَلَى نُورٍ الْفَزَّاءُ وَالْقَمَرُ

اللَّهُ فَصَّلَ أَحْمَدًا وَأَخْبَارَهُ

وَلَقَدْ آذَلَّ عَدُوَّكُمْ أَخْفَرُ

پس حضرت عم دیکر آنحضرت ساز سخن کرده در سناش

آن برگزیده جهانیان برود

مَا نَأْتِي الْحُسَّادُ فَيْكَ مُرَادَهُمْ

طَلَبُوا انْفُوصَ الْحَالِ مِنْكَ فَرَادَا

كَادُوا وَمَا خَافُوا عَوَاقِبَ كَيْدِهِمْ

وَالْكَيْدَ مَرْجِيئُهُ عَلَى مَنْ كَادَا

مَا كُلُّ مَنْ طَلَبَ السَّعَادَةَ نَالَهَا

بِمَكِيدَةٍ أَوْ أَنْ يَرْوِعَ عِبَادًا

مايكل بن

يا حاسد بن محمد ايا ويليكم

حَدَّثَنَا مَرْزُوقٌ مِنْكُمْ الْأَكْبَادُ

اللَّهُ فَضَّلَ أَحْمَدًا وَأَخْتَارَهُ

وَلَسَوْفَ مِمَّا لَكَ الْوَرَىٰ وَيَلَدًا

وَلَمَّا لَانَ الْأَرْضَ مِنْ إِبْمَانِهِ

وَلِيْمَهْدِيْنَ عَنِ الْغَوَىٰ مِنْ حَادَا

انکاء رسول خدا با اصحاب سایر قوافل روان شدند

بواد بی رسیدند که گمان آید باشند در اینوقت آب منیا

هېکې مضطرب شدند و گفتند لاشک که ما هلاک شویم

يَا رَسُولَ خُدَّادِ كُنْ هَآيْ مُبَارَكٌ وَأَنَا مَرْفُوعٌ بِرَهْنَةِ سَاخَتْ

و در میان ریکیها فرو برد و دومی بجانب آسمان برافراشت

و خدا بر اینخواند ناگاه از میان انگشترهای چشم مجوسید

خلیجگر

۲۲۶ و نه هجادی گنبد بدان میزان که عباس هر اسبند و گفت
ای برادر زاده بس است میسریم ما لهای صاعقه شود
پس از آن آب بیاشامیدند و چارپایان را بسزای مشکها
پُر آب ساختند پس رسول خدا صلی الله علیه و اله بمبصر
فرمود اندک خرمای حاضر ساز چون بیاوردان آن بخورد
و خستوی آنرا در زمین هب کاشت عباس معروف شد
که چرا چنین کنی فرمود خواهی نخلستان را بر او رم عباس گفت
کی ثمر دهد فرمود در همین ساعت پس چون مقدار به
از آن وادی کوچ دادند آنحضرت به عباس فرمود باز گرد
و نخلها را مشاهده نمای و اندک برای ما بیاورد لاجرم
عباس باز گشت و نخلستان را نبوه یافت که سر بر آسمان
برافراشته و خوشه های دُلباز از آنها او پنجه است پس

يك

خلیجگر

۲۲۷ يك شتر از آن خرما حمل کرد و میان قافله آورد همگان از آن
بخوردند و خدای اسپاس گفتند ابو جهمل در میان مردم ما
بانك همبگرد که ازین خرما بخور بلکه اینمرد جادوگر آورده
انگاه از آنجا طی طریق نموده بکنشند تا عقیه ایل نمودار
شد و در آنجا دیری بود که راهی چند در آنجا افتاد
داشتند و مهتر ایشان راهی بود از همدانان که او را
فلق بن یونان بن عبد الصلیب گفتند و گفتند او
ابو خیبر بود و خبر رسول خدا را از کتب ایشان دریافت
و هرگاه کتاب انجیل را فرات می نمود چون بصفای انجیل
میرسید بسیار میگریست و میگفت ای فرزندان من که باشد
که مرا بشارت دهید به آمدن پسر و ندیری الذی یبعث الله
مِنْ تَهَامَةِ مَوْجَابِشَاجِ الْكِرَامَةِ نُظْلَةُ الثَّغَامَةِ تَشْفَعُ فِي

خلیجبر

۲۲۸ الضاء یوم القیمه یعنی در آنکه مبعوث شود و نوح کریم
بر سر دارد و ابر او را سایبان باشد و گاه کاران را
در روز سناخیز شفاعت فرماید و برودی مرا مرده دهد
که بدینجا آمده است و همواره یاد آنحضرت میبرد
و میگوید تا آنکه دیده اش ضعیف گشت در این هنگام
رهبانان کاروانی از دور بدیدند با ابوخیبر گفتند اینک
فافله از حجاز نمودار است او آهی کشید و گفت ای پادشاه
بگذرشتند و مقصود و محبوب من نبود گفتند نوری ازین
فافله ساطع است گفت شاید موقع آن رسیده که فراتر به
وصال مبتدا کردد پسر باستان بر آفراشت و گفت یا خدا یا
تورایجاه و فرات محبوب خود که در ضمیر پنهانم بعضی محبت
سوکند هم که بدینا میسر آید من دهنی او را پذیرم

خلیجبر

۲۲۹ در حال چشمش روشن گشت و راهبان گفت منزلت او را
در نزد خدادانست و این دو شعر بگفت
بدی الثور من وجه البیت فاشرفا
واحیه محبتا بالصبا به محرفا
وابرء عیونا فادعنا من البکا
واصبح من سوء المکاره مطلقا
آنگاه گفت ای فرزندان من اگر این پیغمبر در میان این گروه باشد
در زیر این درخت فرود خواهد شد چه بسیار از پیغمبران
در اینجا برآمده و این درخت از عهد علی تا کنون خشک
مانده و برکت بدن او سبز و بارور شود و این چاه که تپش
آتش خشکیه جاری گردد زمانی نگذشت که کاروانها
بر رسیدند و به اطراف آنچاه فرود شدند و چون آنحضرت

خدا بجز

۲۳۰ از سردگان آنها حرکت میفرمود و میگوشتها را در زیر درخت فرو
آمد در حال درخت برگ کرد و میوه را آورد پس از پیرانند
بنای شد و بر سر چاه آمد و چون چاه را خشک دید آب
دهان مبارک در آن افکند و فوراً از اطراف چاه چشمه ها
جوشید و مملو گشت ای شایسته و گوارا چون اینحال را
راهب مشاهده کرد گفت این فرزندان مطلوب من همراست
باشند و نیکوترین طعامها آماده سازید تا بنده متش
تشف جویم چه اوستیدانام است و از او برای تمام رزقها
امان گیریم و گفت نذر ایشان شوند و بایستد و رئیس
این طایفه بگوید که پدر ما سلام میبرساند و میگوید
که ولیم برای شما میثاق کرده ام خواستارم که بطعام من حاضر
شوید چون رسول راهب بان قافله آمد ابو جهم را دیدید

خدا بجز

۲۳۱ پیغام راهب ابگذاشت ابو جهم بانگ برداشت که ای مردم
این راهب برای من ولیم حاضر کرده بنامت بر سر مانده او
حاضر شوند گفتند محافظ اموال و منزل با چه کن خواهند
گفت این کار بر عهد محمد امین است پس آنحضرت را بگذاشتند
و بدین راهب را آمدند ابو جهم آنها را کی امی است چون
دست بطعام برداشتند راهب نگران شد و بیکبار
نفرین نمود و در هیچ یک از صف پیغمبر آخر الزمان را
نیافت لاجرم کلاه از سر بر زمین زد و فریاد برآورد که
و احببایه دیدید که چگونه نومید شدم و بطلوب خود رسید
پس گفت ای زندگان قریش آیا کسی از شما مانده است که در اینجا
حاضر نشده باشد ابو جهم گفت بلی جوان خورد سله که اجبر
زنی شاه و برای او بنجارت آمده هنوز سخن اتمام نکرده بود

خلیجہ

۲۳۲ کہ حمزہ ختم کین گشت و از جای مجست و مشن بر دها نش
 بکوفت و گفت چرا نگویے بشیر و نذر و سراج منبر و ازین رو
 او را در قافله بجهت نگاهبانے اسباب خویش بجا گذاشتم
 از کمال دانت و امانت پر حسن و موجه را هب شد فرمود
 آن کتاب که در دست داری بمن ده تا عقیقه تو را بکشا
 و ماموک را اسعاف فرمایم و آنکس که در طلبش هست
 بتو نمایم را هب گفت ای سید من این کتاب است که در آن
 صفت پیغمبر آخر زمان کرده اند و وصف او چنان است که
 نه بسیار بلند و نه کوتاه اندام معتدل القامه است و
 در میان دو کفش علامت هست و او بر اوسایه می افکند
 و از زمین نهامه مبعوث خواهد گردید و در قیامت
 شفیع غاصیان خواهد بود من او را طالب هستم و در اینجا

خلیجہ

۲۳۳ او را نمینگریم عباس گفت اگر او را دیدار کنی توانی شننا
 پس عباس او را برداشتند بخدمت رسول خدا آورد چون
 بنزدیک آنحضرت رسید رسول خدا او را تعظیم و تکریم
 فرمود را هب بر آنحضرت سلام کرد رسول خدا فرمود عليك
 السلام ای فلق بن یوفان بن عبد الصلیب ا هب گفت نام من
 و پدر و جدّم را که با تو خبر داد فرمود آنکس که نور آگاه
 ساخت که من پیغمبر آخر زمانم را هب چون اینکلام شنید
 خود را بر قدم مبارکش افکند و چهره پایش بود و بپای
 بیوسید و گفت ای سید من از حضرت امید دارم که کلمه را
 رشک هست و بولیم ام حاضر شو فرمود این گروه اموال و
 ائفال خود را به امانت من سپرده اند عرض کرد من بر تمامیت
 مال ضامنم اگر خردی مفقود شود ده بر ابر عود هم

خلجکبر

۲۳۲
پس رسول خدا با او بجانب بر روان شدند و آن دبر را زد
بود یکی بزرگ و دیگری بنایت پست و در برابر آن نفوس چند
بر آورده بودند و ازین رو آن در را پست کرده بودند که
هر کس خواست داخل گردد عظمت آن نمائید و ناگن بر خمیده
شود و راهب محض امتحان آنحضرت را از در کوچک خواست
بدر آورد و خود از پیش خم گشته داخل شد اما چون آنحضرت
بر رسید بقدرت الهی آن در گاه بلند گشت چنانکه آنحضرت
به اینکه خمیده شود داخل شد مردم انجمن تعظیم او را اینجا
خاسته و از ابر صدر مجلس خای دادند و آن راهب و دیگر
راهبان در حضرتش ایستاده میوه ها کو تا گون بنهادند
این هنگام راهب سربو آسمان بر افراشت و عرض کرد یا
مرا آرد و چنان است که مهر نبوت را دیدار کنم در حال

دعایش

خلجکبر

۲۳۵
دعایش مقرون با جانب گشته جبرئیل جامه ازد و پیش آن بزرگوار
دور کرد و خانم نبوت نمودار شد و نورهای از آن ساطع گردید
بدان سان که تمام پیر و شن گشت راهبان و هشت و سرور
بسیار افتاد و گفت تو آنکس باشی که همواره من در طلبش گشتم
میسردم پس قوم مقرب شده ابو جمل غائب خامس بیرون رفت
و چون انجمن خلوت گشت راهب گفت ای سید من ترا مرده دهم
که خدا بیعاسرگشان عرب اذلیل تو گرداند و بر تمام بلدان
مالک شو و قرآن بر تو نازل گردد و دین تو اسلام و سیدان
باشی و بنهارا در هم شکنی و آشکده ها را خاموش ساز
و صلیبها را بر هم زنی و نام تو را آخر الزمان بانی بنماید
اینها از نو در خواست میبکنم که در زمان حکومت خود ما
راهبان را امان دهی و از ایشان جزئی ستان پس راهب

میسرد

خلج کجیر

۲۳۶ بمیکه گفت خوانون خود خدایکجا از من سلام برسان و بستان
هستی و او را که برستید نام ظفر یافته خداوند نیکو این
پیغمبر را از فرزندان او بانی گذارد و نام خیر و نایب
روزگار بنیاد و همه بر او خد برندا و آگاهی که کس
داخل بهشت نشود مگر اینک بدو ایمان آورد و رسالت را
تصدیق کند همانا او اشراف پیغمبران و افضل ایشانست
و توای مبره بر خد زناش از یهود که سخت با وی دشمن اند
مباد او را در شام گزند به رسانند تا بمکه مراجعت کند
پس رسول خدا را هب او داع کرده بسوق فله آمده بجانب
رهپار گردیدند

صاحب روضه الصفا نویسد که در این سفر خدیجه خرمه نام
از اقوام خود را ملازم رکاب آنحضرت نموده بود چون بحد

خلج کجیر

۲۳۷ بصره شام رسیدند قریب بمومعه منظور داشتند قول کردند
درخت از برکت رسول خدا سبزه گشت بطور چون این حال را
مشاهده کردند طاف شدند و از بام صومعه برآمد و گفت
بجولات و غریبه نامت چیست رسول خدا را ابد آمد و فرمود
این سخن مگو و در دست بطور چرب پاره سفید بود و گاهی
در آن نظر میکرد و گاهی در رسول خدا نظر می نمود چون بینه
احیاء کرده گفت بحق آنکه انجیل را بعیض فرستاد که این است
خرمیه که محبت رسول خدا را در دل داشتیم کرد که مباد
از راه گزند بی آنحضرت رسد شمشیر کشید و بر راه
حمله کرد راهب بدرون دیر بگریخت و در بخت و گفت تا من
ستیزه مکنید من از نمانم مردم جهان این فافله را دوست
دارم من در این جزیره می بینم که آنکه در زیر درخت نشسته

خالد کجبر

۲۳۸ پیغمبر خدا و خانم انبیا است هر که فرمان او برد رستگار شود
و هر که نافرمانی کند هلاک گردد آنگاه از خیمه رسید را
با او چه نسبت است گفت من خدمتکار او باشم و دستان
برخی از معجزات او را که در راه دیده بود بیان کرد
نسور گفت میدانم که این شخص بر جمیع بلاد غلبه کند و بر
مردمان ظفر جوید و هیچکس با وی مقاومت نتواند نمود
و بدانکه پیش از دشمنان او بود باشند از ایشان او را
محفوظ بد از خیمه چون این دشمنان شنیدند بزدان شدند
و گفت من صیفی از تو شاهه میگویم که در هیچکس نیافته
گان من آنست که آن پیغمبر که باید در راه مبعوث شود
تو بی همه مردمان شیفته توانی نمود و من نیز دستان تو را
دوست دارم و دشمنان تو را میبغضم شمارم

نگارنده

خالد کجبر

۲۳۹ نگارنده گوید آن روایت تحت گو یا بصواب مقرر شد
چند روز پیشتر کتب بدان قسم مرقوم شده و همه جامه کرده
نام برده اند و از خیمه نایمی نیست
بالجمله چون فافله ها بشام رسیدند اهل شام از حاتم
نموده و مال التجاره ایشان را بهای گران بخریدند و
برفتند و رسول خدا صلی الله علیه و آله از مناع خود چیزی
نفرخت ابو جهمل خرسند شده گفت خدایچه هرگز ازین
مشوم تر بازو گاهی بتجارت نفرستاده مناع دیگران
بنامت بفروش رفت و مناع او همچون بجای است چون
روز دیگر رسید آمد مردم عرب که در خواجی شام منزل
داشتند از آمدن فوافل خبر شدند همگان بشهر درآمدند
و چون بخرمال التجاره خدایچه چیزی بجا نبود اموال

انصرفت

خدا کجاست

۲۴۰

آنحضرت را به اضعاف آنچه دیگران فریخته بودند میبردند
و بحریک باز پوشت بیکر چیر بافته نمائند ابو جیل دلیکرو
پیش از حال شد در بنوف مردی از اخبار یهود که او را
سعی در بقطوری گفتند برسد و از کتب استادانش
بود که او است که دین یهود را بر اندازد و زنان ایشان را
به شوهر کند پس جیلتی اندیشید و بنزد آنحضرت آمد
و گفت این بار پوشت آنچه فروخته فرموده با نصد هم
سیم گفت میخرم بشرط آنکه بامن بخانه بیایی و از مقام
بخور تا برکت در خانه من بادی شود پیغمبر مرد چنین گفت
پس آن یهود با آنحضرت بخانه روان شدند و هونخت
بماری در شد و باز وجه خود گفت مرد مرا بخانه در می آورد
که دین من را باطل خواهد ساخت باید بامن مساعد کنی

در کتب

خدا کجاست

۲۴۱

در کتب او چون در آید تو این سنگ دست اسرار گیر
و از راه بام بر فراز در خانه نباش آنگاه که این مرد به
منابع خود را بیکر چون خواهد بیرون شود سنگ را
بر سر او بیند از نا هلاک شود آن زن سنگ را بام برد و
مشط را بستاد چون رسول خدا را بگرفت و بیرون شد
زن و عترت در دستش پدید گشت تا آنحضرت بگذشت
و سنگ بگردید و بر سر او پیسره بود فرو آمد و مرد را
تا بود ساخت مرد یهود چون اینحال مشاهده نمود از خانه
بیرون دوید و در میان قوم خود فریاد کرد که ای قوم من
این مردیست که دینهای شما را معطل سازد اکنون برای من
در شد و طعام مرا بخورد و فرزندان مرا بکشت و بیرون
رفت لاجرم یهودیان شمشیرها برداشته بر اسبان سوار شد

از دنبال

خداکبر

۲۴۲

از دنیا را آنحضرت بنا خنند و این هنگام آنحضرت از شما
بفرود شده بود پس یهودیان بر میپایند و شمشیرهای کشیدند
حرم چون این بدید ما نرسید شرافت اسب برانگشت و با ایشان
در او پنج و جمعی امقول ساختن ایشان نایب مقاومت
نیا ورده اسلحه بر میخند و گفتند ای مردم عرب این کرا
که شما حمایت کنید چون مبعوث شود نخست دیار شما را
خواب مردان شما را مقول سازد و بنان شما را در هم
سنگند به بوده از او حمایت نکنید و او را با ما گذارید تا
خود و شما را از شر او دفع دهیم دیگر بار حرم بر ایشان
حمله کرد و گفت محمد چراغ نار بکتهای ضلالت است اگر
جانهای ما برود او را از دست نگذاریم یهودیان بگریختند
و بسیاری از اموال ایشان نصیب قریش گشت پس راه مکه

پیش

خداکبر

پیش گرفتند چون چند منزل رفتند میسر با مردمان گفتند
شما بسیار سفر کردید هرگز نماند این سود و غنیمت که
در این سفر بردید برای شما حاصل شده بود اینهم از بزرگی
وجود محمد است بگوئید که هر کدام بر رسم پیشکش چهر
نقدیم او نمائید همه بپذیرفتند و هر کس هدیه بیاورد
تمامت آن بر ذریه هم نهاده در حضرتش پیش گذارند
حضرت رسول در رد و قبول سخنی نفرمود و میسر تمامت را
بر گرفت چون به حجة الوداع که نزدیک شهر مکه است رسیدند
هر یک از اهل فافله رسولی بسوا اهل خود فرستادند تا ایشان
از و رو خود خبر دهند میسر نیز در سوختن آمد و عرض کرد
که ایستید من اگر برای مرد کاف تو خود بمکه شو و نیز خدا
در آیه و او را از سود این سفر با خبر سازی بگو تراست

لا بجرم

خَلِيجِر

۲۴۴

لَا جَرَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِرَأْفَةٍ بِرَأْمَدٍ وَبِحَاثِبِ
شَهْرٍ وَانْ شَدَّ زِمِينَ دَرِزِ بِرِگَامِ شَرْدِ رَنُورِ دِهْدِه كُودِ
وَدَرِزْمَانِ بَكُوهِ سَنَانِ مَكَّةِ سِیّدِ وَخَوَابِ بِرِ انْخَصَرِ سِیّدِ
شَدَّ بِسَ خَدَائِعِ عَلَی وَحیِ نَمُودِ بِسُجُورِ سِیّدِ کِه بِسُجُورِ جَانِ عَلَی
شُدِه وَفِیّه دَا کِه دُورِ سَالِ قَبْلِ از خَلْفِ آدَمِ بِرِ انْجَلِ
خَلْقِ کُودِه اَمِ بِرِ گِیَرِ بِرِ زِمِینِ بِرِ وِ بِرِ سِرِ او گِشَرْدِه دَارِ وَا نِ
قَبْرِ از بَا قُوتِ سُرُخِ بُوْدِ وَا وَنَجْمِه بُوْدِ بِعِلَافِه کُها مَرُ وَا رِیْدِ
وَا زِ بِرِ وُنِ دَرِ وُنِشِ دِهْدِه مِیْشَدِ وِچْهَادِ رِکْنِ وِچْهَادِ رِکْنِ
وَعُودِ هَائِشِ از زِکُورِ مَرُ وَا رِیْدِ وَا قُوتِ وِزِ بِرِ جَدِ بَیْشِ بُوْدِ
وِچُونِ جَبْرِ سِیّدِ اَن قَبْرِ زَا بِرِ وُنِ او رِ دُورِ بَا نِ بَیْشِ
شَا دَا نِ سَرِ از فِصْرِ هِدِ رِکْرِکِ نَدِ وِکَفْتِ خَدَا وَا نَدَا اَن رَا سِیَا
کِه نَزْدِ بِکِ شُدِه اَسْتِ کِه صَاحِبِ اِیْنِ قَبْرِ مِیْبُودِ کَرْدِ وِشِمْ

رحمت

خَلِيجِر

۲۴۵

رَحْمَتِ از جَانِبِ بَیْشِ بُو_Nِیْدِ وِ دَرِ کُها بَیْشِ مَنَحِ کُتِ جَبْرِ سِیّدِ
اَن قَبْرِ زَا بِرِ وُنِ کُفْتِ زِمِینِ او رِ دِ وِ بِرِ سِرِ انْخَصَرِ گِشَرْدِه دَا شَتِ
وِ فِیْشِ تَگَانِ اطْرَافِ اَن رَا کُفْتِ تَهْلِیْلِ وِ تَهْلِیْلِ نَدَا بِرِ وَا رِیْدِ
وِ جَبْرِ سِیّدِ سَهْ عَلَمِ دَرِ پِشِ انْخَصَرِ گِشُوْدِ وِ کُوهِ هَائِ مَكَّةِ
شَا دِیِ نَمُودِ نَدِ وَا زِ جَا یِ خُودِ بِلَنْدِ شُدِه بِیَا لِیْدِ نَدِ وِ
دَرِ خَنَانِ وِ مَرُغَانِ وِ فِیْشِ تَگَانِ هَمِ او از شُدِه کَفْتِ نَدِ
لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ کُوارِ اَبَا دُتُورِ اِیْ مَبْدِه
چِه بَیْشِ اَرِکُو اِیْ هِکْتِ نَزْدِ بِرِ وِ دَرِ گَارِ خُودِ دَرِ اِیْ نَوفِ
خَدِیْجِه دَرِ غُرْفِه مَرِیْفِیِ دَرِ سَرِ اِیِ خُودِ نَشْتِه وِ جَمْعِیِ زِ نَا
دَرِ نَزْدِ او حَاضِرِ بُوْدِ نَدِ نَا گَا هِ نَظَرِشِ بِرِ شَعَابِ مَكَّةِ افْتَادِ
وِ حَقِیْقَتِ لَیِ پَرْدِه از دِیْدِه اَشِ گِشُوْدِ نَوَزِیِ لَامَعِ وِ شَعَاعِ
سَا طَعِ دِیْدِ از جَانِبِ عَلَی کِه هَمِیِ نَمَایَا نِ اَسْتِ چُونِ نِیَا نَظَرِ کُودِ

قبره

خدیجه

۲۴۶ فیه دید که هشی آید و گویید که در رهوا غیور گشتند
 و اطراف آن فیه را احاطه کرده اند و شخصی را دید که در آن
 فیه خوابانده است و نور چهره اش با آسمان منضاء شد
 از مشاهده این امر شگفت در حیرت شدند و حالش دیگرگون
 گشت زنان با او گفتند تو را چه شود گفت نمخت مرا که
 دهید که من در خواب باشم یا بیدارم گفتند همانا بیدار
 گفت نظر کنید بسوخته و بگویند چه می بینید چون نظر کردند
 گفتند نور هشی بینیم که بر آسمان ساطع است پرسید آن
 فیه نورانی و شخصی که در میان فیه است شما نگران نیستید
 گفتند نه فرمود در میان فیه سیر سوارهای از آفتاب
 درخشانده نمی بینم و آن فیه بر سر نافع رهوار است گمان
 من این است که آن سر نافع صهای من و آن سوار محمد است

گفتند

خدیجه

۲۴۷ گفتند آنچه تو وصف کردی ناپد شاهان عجم و روم را بدست
 نشود او از کجا آورده خدیجه گفت محمد را مقام برتر از این
 است و همچنان خدیجه نظر میکرد تا آنکه آنحضرت از طرف
 مغلی داخل شهر گشت و فرشتگان با آن فیه با آسمان بر شد
 و آنحضرت بجانب خانه خدیجه روان شد خدیجه کثیر کان را
 بقدرم آنحضرت بشارت داد و خود با پای برهنه با استقبال
 رسول خدا از غره بصری سر ادر آمد چون در گشوده گشت
 رسول خدای فرمود السلام علیکم یا اهل البیت خدیجه
 گفت گوارا باد تو را سلامتی بنور دیده من آنحضرت فرمود
 بشارت دهم تو را که اموال تو بی کسر و نقص با سود بسیار
 و منافع برسد خدیجه گفت سلامتی تو مرا کافی است و احتیاج
 بمال ندارم همانا تو در نزد من از دنیا و آنچه در او است

گرای

خدا بجز

۲۴۸ گواهی می‌باشد و این شعر برود

جاء الحبيب الذي هو اه من سفر
والشمس قد اثرت في وجهه اشرا
تحبب للشمس من تقبل وجنته
والشمس لا ينبغي ان تدرك الفجر

یعنی آن دوست که از صمیم قلب او را محبوب شمارم از سفر می‌آید
و از مهر در چهره اش اثری نهفته مرا از خورشید شگفتی آید
که چگونه او را ببوسد با اینکه مسلم است که افتاب ماه را
نمی‌تواند بدار کند کایت از آنکه روی مبارک آنحضرت
نمونه ماه تابان است

آنکه عرصه کرد که فافله را در کجا بجای گذاشته فرمود
در حلقه الوداع گفت در چه ساعت فرمود بدش از عطا

نیلند

خدا بجز

۲۴۹ نباشد چه خداوند زمین را در زیر گام‌های من در هم
نوردید و راه را از دیک کرد این نیز بر نجیب خدا بجز
و سترش زیادت گشت و گفت اینور دیده از نور الناس
میکنم که باز گردی با فافله بشهر اخل شوی تا من بید رفعت
و شوکت تو شادی و سرور من گردد و مقصودش از این
سخن این بود که بدانند آن فتیه دیگر نایب و خواهد نمود
با مقطوع شده است پس توشه از خوردنی و آب و زعفران
بدا آنحضرت سپرد و جنابش راه برگرفت و خدا بجز نگران بود
پس آن فتیه فرود شد و ملائک بر پر آمدند و همچنان بر سر
آنحضرت افرایشند بود و بر در راه اش می‌رفتند
رسول خدا دیگر نایب کاروان رسید مبصره گفت ای
مولا من مگر از رفتن بیکه فتح غنیمت فرمود گفت رفتم

و باز

خدا بجز

۲۵۰ و باز آمدیم میسر بخندید و گفت سخن از درمناح هبه
فرمائی شاید نایبای کوه رفقه باشد فرمود بلکه رفقه بخا
کعبه و طواف کردم و خدا بجز را ملاقات نمودم و اگر دوست
بیش بر نکند شکر است برای این است که خدای زمین را
در هم پیچید و من بطی الارض رفقه و باز آمدیم اگر
باز ندادند اینک آب زمزم روان خدا بجز است چون
میسر این بدیدیم مشکفی گرفت و در میان قافله ندا
کرد که ای گروه قریش نگران شوید که محمد در دو ساعت
از اینجا بکوه رفقه و باز آمده و نوشته خدا بجز همراه او
ایشان تعجب نمودند و ابو جهم گفت از سحر محمد عجب است
و روز دیگر کاروانیان بسوخته کوچ دادند و مردم
مکه با استقبال کاروانیان بیرون شدند و خدا بجز

نیز

خدا بجز

۲۵۱ نیز غلامان و اقوام خود را با استقبال آنحضرت فرستاد
و فرمود که در عرض راه بکله ها بسیار آید و قرآن را پیش
کشید و از قدویش شادی کنید و خدا بجز چشم براه همی آید
مردم مکه از بسیاری اموال خدا بجز و منافعی که در این سفر
برده در حیرت بودند پس آنحضرت بخانه خدا بجز دو آمد
و خدا بجز در پس پرده بنشست و از وفور و کثرت سود این
تجارت تعجب نمود و در حسن و جمال آن بزرگوار خیره
ماند پس کس بفرستاد و پدر خود خوبلد را بخواست
و بدو گفت که تمام این منافع و فواید که از این سفر مرا
حاصل گشته از برکت وجود محمد است چه در ثامن زندگ
چنین سودی از مال التجارة مراد زنی نشده است که خدا بجز
میسر را بخواست و از دامنان سفر او صادر شود

پیش

خَلِيجِر

۲۵۲ بر سر گرفت میسر گفت مرا بازی آن نیست که هزار بار
 اوصاف حمیده و اخلاف سوده انحضرت امیر مومنان
 لاجرم بمحضری از معجزات و کرامات او که در بین راه
 مشاهده کردم اکتفا می نمایم پس قصه سبیل و چاه آن را
 که در راه دیده بود ندیشان کرد و آنچه راهب رحیق او
 گفته بود بآپایمی که بخدیجه فرستاده بود معروض داشت
 و گفت هر وقت اندکی از طعام نریز او حاضر کردم دست
 مبارک بدان نهاد و گروهی بسیار از آن بخوردند و
 سیر شدند و طعام اندک نشد و هرگاه که هوا گرم شد
 و مملکت او را سبیل نمودند و بر هر درخت و سنگ
 که بگذشتند بر او سلام نمودند خدیجه گفت ای میسر
 بر است شوق مرا بخدمت زیاد کردی نور اباز وجه است
 و کوه کا

خَلِيجِر

۲۵۳ و کوه کا که تمام آن را از کردم و دوست زهم بادش
 بدو عطا کرد و خلعتی فاخرید و بخشید و رسول خدا را نور
 و نگریم بسیار نمود و برای اطیبینان طبقاتی از خرمات خود انحضرت
 حاضر ساخت و گروهی از مردم مان را بدانجا دعوت نمود
 و چنانکه میسر گفته بود همه از آن خرمات بخوردند و
 چیزی کاستن نگرفت و همچنان بجای بود پس خدیجه
 در حق آن حضرت این دو شعر انشاد کرد
 فَلَوَاقِنِيْ اَمِيْتُ فِيْ كُلِّ نَعْمَةٍ
 وَ دَامَتْ لِيْ الدُّنْيَا وَ مَلِكُ الْاَلَاَمَةِ
 فَمَا سَوَيْتُ عِنْدِيْ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ
 اِذَا الْمَلِكُ عَيْنِيْ لَعَيْنِكَ نَاطِقَةٍ
 یعنی هرگاه من در تمام نعمت شب روز دانه و مملکت
 خدیجه

خدا کجی

۲۵۴ خروان عجم داد ارا باشم بمنز ان بال پشته در نزد من آید
 نداد اگر چشم من چشم تو را نکران نباشد یعنی دیدار
 تو را بر تمامت اینها رجحان دهم آنگاه گفت ایست من
 تو را در نزد من حق باشد است اگر خواهی حاضر نی
 فرمود من عجم خود ابو طالب آید اکر ده نبرد توان
 آیم پس از خانه خدا کجی برفتن شده برای ابو طالب آید
 وفصلی که از پیش بگفت و گفت هر چه ازین سفر را ببرد
 گشته مخصوص است ابو طالب او را در اغوش کشید
 و چنین میبشاید و بگوید و گفت مرا آرد و چنانست
 که آرد و در مان شرف و اصالت بر او زنی نروم کم
 هر چه خدا کجی با تو دهد و شتر از بهر تو بخرد کم
 و از آن در و پسیم که بدست شده و زنی از بر او نروم

نمایم

خدا کجی

۲۵۵ نمایم فرمود هر چه تو بپسند روا باشد چون روز دیگر
 شد آنحضرت بگفت ای در شد و سر و تن را بپوش و
 لباس فاخر بپوشید و خود را بپوش و عطر آید و بخانه
 خدا کجی چون ماه تابان و سر و رخ امان بخراشد خدا کجی
 چون آن چهار آردی و خرام کجی در ی دید شادمان
 کردید و این اشعار آید و بگفت

دنی فرخی من قوس حاجیه سما
 فصا دقنی خننه فیلک بی ظلم
 و انتقر عن وجهه و اسبل شعره
 قبات بیاهی البد ز فی لیکه ظلم
 و لم آدر حظه زار من غیر موعید
 علی غیم و اشر ما احاط به علی

و علی

خدا بجز

۲۵۶

وَعَلَيْهِ مِنْ طَبِّ حُسَيْنَ حَدِيثُهُ
مُسَادَمَةٌ تَسْنِطُ الْفَخْرَةَ الْقَمَاتَا

یعنی نزدیک شد و از کان اروان خدنگی افکند که ناپار
در دلم جای گرفت و بجور مرا بکشت و ظاهر کرد روی
در میان آشفته موئی که ماه چهارده راد شب تار خجل
و شرم دارد آورد و مرا از لطف سخنان شیرین دانائی بخشید
همانا اگر با این بیان با سنج سخت سخن گوید آورد

بزبان آرد آنگاه گفت ایستید من هر حاجت که داری از
من بخواه که با جانت دسد و بگو که اموالی که از من بماند
میداری بجز کارخواهی اش فرمود عم من ابو طالب
بر آن سر است که از آن مال برای من زنی نزدیج فرماید
خدا بجز نه بستم فرمود و گفت آیا رضادهی که من از برایتی

زنی

خدا بجز

زنی خواستاری کنم که پسند تو باشد فرمود راضی باشم ۲۵۷
عرض کرد زنی از بهر تو میدانم از قوم تو که در مال و
جمال و عفت و کمال و طهارت و سخاوت و تمام صفات
از جمله زنان مکه بهتر و برتر است و در جمیع امور از تو
بفیلد راضی شود و نسب او با تو نزدیک است و در کارها
با تو یار و یاور باشد اگر او را بخوای جمله عرب بکلی
سلاطین و کوزمین رشک تو را خواهند برد لیکن او را
دو عیب باشد نخست اینکه دو شوهر پیش از خود پیدا
د دیگر اینکه سالتش از تو اخرون است و در این هنگام
از سن خدا بجز چهل سال برگزیده و رسول خدا است
پنج سال داشت چون خدا بجز این سخنان بگفت رسول
خدا فرمود نام او را بر گو فرمود او کبیر تو خدا بجز است

رسول

خدا بجز

۲۵۸ رسول خدا از اصفای این سخن از شدن چهار خدا میباید
عرق کرد و ساکت گردید خدا بجز گفت چرا پاسخ ندی گوید
یا خدای که تو محبوب منی و در هیچ کار مخالف تو نکم
و این شعرها در این معنی بسرود

يَا سَعْدُ اِنْ جُزْتَ بِيَادِي اَلَا رَاكَ
بَلَغَ فَلَسْبَاضَاعٍ مِّنِّي هُنَاكَ
وَاَسْتَفْتِ غَيْرَ اَنَ الْفَلَا سَاثِلًا
هَلْ لَا سِرَ الْحُبِّ مِنْهُمْ فَكَأَنَّكَ
وَاِنْ نَزَى رَكْبًا بِيَادِي الْحَا
سَا ثَلُفُهُمْ عَنِّي وَمَنْ لِي بِذَاكَ
نَعَمْ سِرُوا وَاسْتَصْبَحُوا اَنَا ظَرِيْمُ
وَالْاَنَ عَيْنِي تَشْهَدُ اَنْ تَرَاكَ

ما تَقِي

خدا بجز

مَا تَقِي مِنْ عَضْوٍ وَلَا مَفْضَلٍ
اِلَّا وَقَدْ رَكِبَ مِنْهُ هَوَاكَ
عَدَّتْ بَنِي بِالْهَجْرِ بَعْدَ الْجَفَا
يَا سَيِّدِي مَاذَا اجْزَا اَيْدَاكَ
فَاَحْكُمْ بِنَاثِتٍ وَمَا رَضِيَتْ
فَالْقَلْبُ لَا يَرْضِيهِ اِلَّا رِضَاكَ

و عشق و اطاعت خود را در این اشعار با مختصر بنمود
پیغمبر صلی الله علیه و اله در جواب او فرمود ای دختر عم
تو را مال و مکتب فراوان است و من مردی بی هیچ دسند
و بی سامانم سزاوار من چنان است که زبانی چون خود
کاپین کنم و تو امر فرما ز مملکت عربی و جز سلاطین را نشناختی
خدا بجز گفت سو کند یا خدای ای محمد که من خود را کبیر می

از تو

خدا مجرب

۲۶۰ از نو دانم و اگر تو را مال اندک است مرا مال بسیار است
تمامند را با نو دهم کیم که جان از نو در بیع نذارد چگونه
از بدل مال مضایقه نماید تو را با خدای سوگند دهم و
بکعبه و اسرارش که دست و بر سپینه من نکذارم و
ملاقم را پذیرفتار شو این بگفت و به اختیار اشک
از دیدگان برینچ و این اشعار در شوق و عشق خود
بآن حضرت برورد

وَاللّٰهُ مَا هَبْتَ نَبِيَّ السَّمَاءِ
اِلَّا لَذِكْرُكَ لِيَا اِلٰهِي الْوَسَّالِ
وَلَا اَصْنَانٍ مِنْ نَحْوِكَ بَارِقًا
اِلَّا نَوَهَمَتْ لَطِيفَ الْخَيَالِ
اَحْبَابَنَا مَا خَطَرُ خَطَرَةٍ

منم

خدا مجرب

۲۶۱ مِنْكُمْ غَدَاةُ الْوَصْلِ مَجْبِيَالِ
جَوْرًا لِّلْيَا لِي خُسْتِي بِالْجَفَا
مِنْكُمْ وَمَنْ يَأْمَنْ جَوْرًا لِّلْيَا
رِقْوًا وَجُودًا وَارْحَمًا وَاعْطَفُوْ
لَا بَدَلِي مِنْكُمْ عَلَى كُلِّ حَالِ

یعنی سوگند با خدای که هیچگاه نبینم شمال نوزید جز اینکه
زمان وصال را با خاطر آوردم و هیچگاه برقی مودتی از
از طرف شما ندرخسید جز اینکه من در فکر اندیشه شما
بودم ایدوستان من در صبح و صلح مجرب شما چهره دردم
خطور نکرد هماناستم روزگار مرا بچو که از طرف شما بمن
رسیده مخصوص است و کینست که از جفای و زنگار غدا
ایمن ماند با من رحمت و عطوفت کشید چه در هر حال من

از شما

خدا کجبر

۲۶۲ از شما تا اگر بر با شما چه عطف و کفایت و چه نکند من خاص
شما هم آنگاه عرض کرد از خود رخواست می کند که در همین
ساعت بیای خیر و خویشان خود را خبر ده تا بنزد پدر
من شوند و مرا از بر این خواستاری کنند و از کابین
بزرگ و صد او بسیار بیم مکن که من از اموال خویش بدم
برخی نوبتند که چون خدا کجبر مایل مرا و جنت با آنحضرت
گشت با نفیسه بنت نسیه خواهر پسر علی بن منیه که بکن
از مخصوصان او و در پی جمیل و عاقله بود اظهار طافی الصبر
کرد نفیسه منعقد این وصلت شد و بنزد پیغمبر خدا
صلی الله علیه و آله رفت آنحضرت با اقدام در این امر برنگشت
این اشیر گوید چون رسول خدا صلی الله علیه و آله مکه را
فتح کرد نفیسه اسلام آورد و آنحضرت نفیسه را چون

واسطه

خدا کجبر

۲۶۳ واسطه امر خدا کجبر بود چه گرامی داشت
با الحمله رسول خدا بمنزل ابوطالب آمد دیگر اعمامش نیز حاضر
بودند با ایشان فرمود هم اکنون برخیزید و بخانه خود
شده خدا کجبر را از بهر من خواستاری نماید ایشان
چون از حقیقت حال با خبر نبودند گنجی ساکت ماندند
آنگاه ابوطالب گفت این چگونه تواند شد خدا کجبر عاقل
جهان رضا ندهد چگونه با تو نرسد همد که مردی بیکن
باشد اگر سخنی از در آشنائی گفته از روی طبع و مزاج
ابوطالب عم دیگر آنحضرت که همواره با آن بزرگوار
از در حد خصوصت داشت گفت ای برادر زاده
خود را در دهان عرب میفکنی و در خود خدا کجبر نباشی
عباس بر اشفت و با ابوطالب عتاب کرد و گفت جمال

و جلال

خدیجه

۲۶۴

وَجَلَّالِ مُحَمَّدٍ زَهْمَةً كُنْ أَفْرُونِ اسْتَ اَوْ خَدِيجَةَ زَاوَمَالِ
بِخَوَاهِدِ سَوَارِ مَبِثُومِ وَبِرْمُلُوكِ جِهَانِ دَرآمَدِ هَرَجِو
بِخَوَاهِدِ بَرایِ وَفَرَاهِمِ مَبِکَمِ دَرِ اَبْنُوقِ هِمِکِ سَخِیْ رِابِنِ
نَهَادَنْدِ کَنْحِ صَفِیَّةَ عَمَّهَ اَمَحْضُوتِ دُخْرِ عِبْدِ الْمُطَلَبِ
بِخَانَةِ خَدِيجَةِ فَرَسَادِهِ اَزْ حَقِیْقَتِ اَمْرِ بَاخْبَرِ شَوْنَدِ پَرِ صَفِیَّةِ
بِخَانَةِ خَدِيجَةِ شَدِ خَدِيجَةِ اَوْ اَزْ اَسْتِغْبَالِ نَمُودِ وَبِیْ نَوْبِ
وَاحْتِرَامِ فَرْمُودِ وَاَمْرِ کَرْدِ نَابِرِایِ اَوْ خُورْدِ فِیْ خَاضِرِ کُنْدِ
کَفْتُ مَنِ اَزْ بَهِرِ طَعَامِ نِیَا مَدِهَ اَمِ سَخِیْ شَبِیْدِهَ اَمِ بِبِخَوَاهِدِ اَمِ بَدَانِ
مَنُوطِ بَصْدِ وَاسْتِ یَا اَصْلِ نَدَارْدِ خَدِيجَةَ کَفْتُ اَنِجِهَ شَبِیْدِ
اَزْدِ وِرِ اَسْتِ بَدَانِ هَا نَا مَنِ اَزْ اَنَارِ جَانِ اَنَسْتِ اَمِ کِهَ مُحَمَّدِ
اَزْ جَانِبِ خُدَا مُوَبَّدِ اسْتِ وَ مَنِ مَرَاوِجِبِ اَوْ دَا مُوَرِثِ عَرَبِ
دُنْیَاوِ شَرَفِ عَفِیَّةِ مِیْدَانِ اَمِ وَاَزْ اَوْ هِمِچِ تَوْجِیْ نَدَارْمِ وَ خَلِیْقِ

گران

خدیجه

۲۶۵
کَرَانِیْهَا بَرایِ صَفِیَّةَ خَاضِرِ کَرْدِ صَفِیَّةَ کَفْتُ اَنِجِهَ سَوِکَنْدِ
بَا خُدَا یِ کِهَ تُو دَرِ حُبِّ مُحَمَّدِ مَعْدُودِ یِ نَا کُنُونِ چِشْمِ نَا مَنَدِ مَحَبُّو
تُو نَدِ بَدِ وَا کُوشِ گُوارِ اَزْ اَزْ کَلَامِ اَوْ نَشِیْدِهِ وَ خَدِيجَةَ اَبِنِ
شَعْرِ بِخَوَانْدِ

اَللّٰهُ اَكْبَرُ کُلِّ الْحَسَنِ فِي الْعَرَبِ

کَمَنْ تَحْتَ عَرْشِ هَذَا الْبَدْرِ مِنْ عَجَبِ

قَوَامُهُ تَمَّ اِنْ مَالَتْ ذَوَا شَبَةِ

مِنْ خَلِيفَةٍ فَمَا نَى نَعْنِبَهُ عَنِ الْاَدَبِ

نَبَتْ يَدِ الْاُمِّیِّ فَبِهِ وَحَاسِدِهِ

وَلَيْسَ لِيْ فِيْ سِوَاهُ قُطْمٌ مِنْ اَرْبِ

پَرِ صَفِیَّةِ نَا غَايِبِ سُرُودِ شَادِیْ بَرِ کَرْدِ بَرَادَرِ اَنِ اَمْدِ وَا کَفْتُ
خَدِيجَةَ مَنَزَلِ مُحَمَّدِ اَزْدِ خُدَا یَعْلَا دَا نَسْ وِ بَرِ اَوْ شِیْفَةِ

شده

خلیجبر

۲۶۶ شده است بر خیر بدو برای خواستار به بخانه خوبلد روید
بر ابوطالب سونجدار انجامه ها فامبار است شمشیرند
بر کمرش است و بر اسب ناز به سوار کرد و نماند عام بخیر ابوطالب
کرد او را فر اگر کنند و چون سارگان بد و رماه پرامون او
همی کنند نا بخانه خوبلد بد و خدیجه شدند خوبلد ایشانرا
تعظیم و تکریم نمود ابوطالب فرمود ای خوبلد ما از یک نزد
و فرزندان یک پدریم اینک برای حاجت بدین در شد ایم
میخواهیم میان مردی زنی را پیوند کنیم گفت آن مرد کدامست
و آن زن کیست فرمود آن مرد بزرگ ما محمد و آن زن دخیل
خلیجبر است خوبلد چون این سخن بشنید شکفته گرفت و رخسارش
بر افروخت و گفت شما از بزرگان و اشراف عربید اما خدیجه
در عقل و کفایت از مردان فروتر دارد و مختار نفس

خوبلد

خلیجبر

۲۶۷ خویش است بسیار شده است که ملوک در طلب او شدند
و به نیکل مقصود تعب بدند چگونگی که مردی فقیر و مستمند
ن در دهر هجره چون این بشنید و غضب شده شعله وار
از جای بخت و گفت لا تشاکل الیوم بالامس ولا تشاکل
القمر بالشمس یعنی امروز را با دیروز و اینا زمان کن و ماه را
با خورشید مساوی نماید ای ها نامردی جا هلد و پیچید باشد
مکنند آنکه که اگر محمد قصد مال کند ما را ابهر چه دستانست
خاص او است این بگفت و بیای خاست بنی هاشم نیز بیای شدند
و از آنجا بیرون شده هر کس بخانه خویش رفت از آنسو چون
خلیجبر این قصه بشنید غمگین گشت و در قریب نوفل را طلب
کرد چون حاضر شد خدیجه را محزون یافت گفت ای خدیجه
نور اچه شود که بدین فتم اند و همگین باشد چه ملاک خیرت

خبر

خلیجبر

خبر دهد از سوزش صابر که بی اندازه با کلال و ملال است
گفت چگونه غمگین نباشم زیرا که پرسنار و غمخوار و مونس و یار و
ندارم گفت مکرر آده شوهر داری همانا جمیع پادشاهان
عرب صنایع بدیع تو را خواستند تو نپذیرفتی گفت غمخوارم
از مکه بیرون شوم گفت بزندگان مکه ابو حبل و شبیه و عسبه
و دیگران نیز در طلب تو بودند اینها ترانین را پیش برانند
فرمود اینان نیز از در ضلالت و جهالت اندر ضایع اندم دیگر
که اگان بری گفت شنیده ام محمد بن عبد الله بن خواتان نو
باشد گفت چنین است اگر در او هیچ عیب آبی بگو
ورقه ساعتی سر بریز افکند آنگاه سر برداشت و گفت
فرار دادی که عیب و در ابر شمارم قال اصله اصیل
و فرغه طوبی و طرقة کجیل و خلفه جیل و فضله عیم و جوده

عظیم

خلیجبر

۲۶۹ عظیم یعنی اصل نجابت و کرامت شاخ عزت و مکرمت است
در رحمت خلق و لطف خلق عدیل و نظیر ندارد و در کرم و فضل
و علم و جود مشهور آفا و است خدیجه گفت تو از مدال بخش
شمری عیال و از ابکو ورقه گفت و جبهه آفر و جبهه از فقر
و طرقة خور و ریخته از کی من المسک الا ذفر و لفظه احلی من
التکر و از امته کانه البذر و از ابد و الوبل و از امطر یعنی
چهره اش تابنده و از ماه و رخساره از مهر چاشنگاه بنا
جینه روشن و چینی اهو و مش و پیش مطر و از مشک از فر
و کلامش شیرین و از شهد و شکر چون بیای خیزد ماه و ده چها
و دسش برنده و از ابر و بار است خدیجه گفت نکتم محالین
او را باز گوئی اگر از مشال بر چهره دانی مرا الهی ده گفت مخلوق
من الحزن الشایخ و التالیف و الخ و هو احسن العالم بشره

واصفانها

خلیجبر

۲۷۰ وَاصْفَاهُمْ سَهْرَهُمْ اِذَا امْسَتْ نَجْمُهُمْ مِنْ صَدَبِ شَعْرَةٍ كَالْفَهْبِ يَعْنِي
عیب و آنست که در حسن بلند و نسب ارجمند و در حسن ظاهر
و متکا باطن از تمام جهان برتر است و از موعید این و زلف
عزیزین حال عالمی است و نباه فرماید خلیجبر گفت نو همچنان
از صفات حمیده و اخلاف پسندیده اش سخن کنی اگر در روی
نقصانی دانی بمرخصی شان و دفعه گفت من کیسم که بنوانم
فضایل و مکام او که بی احصا و شمار است یکی از هزاران
از عهد بر ابرام و این دو شعر در منقبت آنحضرت برود

لَقَدْ عَلِمْتُ كُلَّ الْفَبَائِلِ وَالْمَلَا

بِأَنَّ حَبِيبَ اللَّهِ أَظْهَرُهُمْ قَلْبًا

وَاصْدَقُهُمْ فِي الْأَرْضِ فَوْكَ وَوَعْدًا

وَافْضَلُ خَلْقِ اللَّهِ كَلِمَةً فَرَبًّا

خلیجبر

خلیجبر

۲۷۱ خلیجبر فرمود من اورا دیده و جلالت و نبالت را دانسته
و برای خود پسندیده ام و بغیر از او دیگر نمی رغبت نخواهم کرد
و دفعه گفت هرگاه چنین است بشارت باد نور که عارفان
بدرجه نبوت رسد و پادشاه مشرق و مغرب گردد اکنون
مرا چه عطا کنی که امشب تو را اینکاج او در آورم خلیجبر گفت
اموال من همه نزد تو حاضر است هر چه خواهی بردار گفت من
از اموال اینجهان نخواهم میخواهم که در آنسرای محمد از من شفاعت
کنند چه بجان و دستکاری اینجهان جز بصدق و رسالت و شفاعت
او بدست نشود پس فرای هر کسی که در آن روز دشتش از امان
محمد کوناه باشد چه بروی در آنرا افتد خلیجبر رضی الله عنها
فرمود من ضامن شدم که محمد نور اشفاعت کند در حال و دفعه
از نزد خلیجبر بیرون شده بنزد خود آمد و گفت چه در حق

نخواه

خدا کبر

۲۷۲ خود اندیشید که خویش را بدست خود بهلاکت افکند
گفت چه کرده ام گفت رد مسؤل بنی عبدالمطلب نمود و ایشان
سخت یانوازد در خصوص آنند و درینست که نور ابقل رسانند
مگر از شمشیر حمزه بهم نداشتی که ناگاه بر نو فرود آورد و تو را در
سازد گفت من تمام بزرگان را از وصل خدا بجا گرفته
و تهمید امکنه نباشد شاید چون بدین امر اقدام کنم همگان
بامن خصوصت آغازند گفت محمد را باد بگران توان انباز نمود
هیچکس در جلالتش و مناعت حب باوی همسر ندارد
خوبلد گفت دیگر اینست که شاید خدا بیدین موصل رضا
ندهد و رقه از محبت و رضا خدا بجا نرود و ناگاه
ساخت ناگاه باوی گفت زود بیای خبر و غمزل بنی هاشم
رفته معذرت بخواه لایستما الا سدا لهما و خمره القضا

المحقق

خدا کبر

۲۷۳ المحنوم لا یصد عنه صائد ولا یزده عنك رائد یعنی
بوژه از حمزه پیشتر در هر اسن باش چه شمشیر خشمناک را مانند
که چون مرل جبهتی در آید و هیچ تن نماند و او را دفع داد و خولید
گفت از آن ترسم که چون بنی هاشم مرایه بینند در من آورند
و خونم بریزند و رقه گفت من ضامنم که در این هنگام از ایشان
بتوزیای نزد پس خولید را برداشته بدست سرائی عبدالمطلب
آورد و از پس سر او فرار داشتند دیدند که او را عبدالمطلب
بیک جای مجتمع شده از جمله حمزه بار سوختن ای می گفت این را در
اگر اجازت دهی همین دم بخانه خولید رفته میان سر و تنش
جدا می افکند خولید ازین سخن بر خود بلرزید و گفت ای و رقه
بیانا امر اجست کنیم و رقه گفت بایک مدار که ایشان از بزرگان
و انجابه عزت باند و چون کبر بدیشان را بد از جرم او در گذارد

واقعا

خداکبر

۲۷۴ واورا نیاز از آمدن گران باشد که من چکنم و در بکوفت سول
خدا یا اعماش فرمود اینک ورقه با خوبیلد بنجادر شود
جزه بپاشد و در بکشد ایشان در آمدند و هر دو تن
ندارد باشند و گفت نفعم صیاحا و صاء و کفیتم شر
الاعداء یا اولاد زمزم و الصفا یعنی صباح شما بخیر و روح
شما بخیر باد و از کنند دشمنان محفوظ باشید بفرزندان
زمزم و صفا و این کلام جاهلیت بود که در بعثت سول
خدا صلی الله علیه و آله سلام علیکم شد بل یافت
بالحمله ابوطالب سلام الله علیه خوبیلد و ورقه را اگر احمداشت
لیکن جزه گفت آنکس که از خوبیشا و نیک ما اگر اتماید ما و را
بخیر جواب نگوئیم خوبیلد عرض کرد که شما خود را گهی آرید که
دختر من خدیجه بعقل و دانش ممتاز است و من از دل و آگاه

خداکبر

۲۷۵ نبودم اکنون دانستم که او پیوند شمار از جان خریدار است
ازین روی بدین در شدم تا از شما معذرت بخوام و شرط انصاف
است که انابت و توسل من بپدید و از آنچه رفت دیگر سخن
نکوید و این اشعار در معذرت و اجرای صلوات میرود

عَوْدُ وَ فِي الْوَصَالِ وَالْوَصْلُ عَذَابُ

وَارْحَمُوا فَا لِفِرَاقِ وَالْهَجْرُ صَعَبُ

زَعَمُوا جَهَنَّمَ عَايَنُوا اَنْ جَرُّهُ

فَرَطُ حُبِّهِمْ وَمَا ذَاكَ ذَنْبُ

لَا وَحَقَّ الْخُضُوعُ عِنْدَ التَّلَافِي

مَا جَرَّ مِنْ مَحَبَّةٍ لَا يَحْتَبُ

جزه گفت انجوبلد ما تورا دوست داریم و نزد ما اگر ایمی هستی

لیکن روان نیست که چون خواهیم با تو نزدیک شویم تو ما را

خلیجہ

۲۷۶

برائے و دود سازی و رفہ گفت محمد نزد ما از ہر کس محبوب تر است
و پیوندا و راضا دہیم اما نیکو انت کہ فردا در نزد بزرگان
عرب بن خطبہ شود تا ہر کس بداند حمزہ فرمود روا باشد
ہر حمزہ فرمود روا باشد پس و رفہ گفت ابن مخنف در نزد
کعبہ افرار کن انجا کہ صنادید عرب مجتمع باشند نام وکیل
او شوم پس ہکی بیای غاسنہ بدر کعبہ آمد و صنادید
عرب بوجہ وصل بن ابی ہباب ہشام بن مغیرہ و ابوسفیان
و امیہ بن خلف جماعتی دیگر در انجا حاضر بودند پس ورقہ
باناک برداشت کہ نعت صبا حایا سگان حرہ اللہ ایشان
در یاسنج گفتند اہلا و سہلا یا ابا البیان پس گفت ای
بزرگان فریش آیا خدیجہ را چگونہ شناختہ اید گفتند در
قبایل عرب عدیل و نظیر ندارد گفت من او را نیست کہ بی شنی

زندگانی

خلیجہ

زندگانی کنند گفتند بزرگان در طلب او شدند و او خود
رضانہ داد گفت حالا بدان سراست کہ با یکی از اشراف قریش
مواصلت نماید و خوبلد مرا وکیل کردہ کہ او را خطبہ کنم اکنون
افرار او را گوئید و فردا در خانہ خدیجہ حاضر شوید
و خوبلد افرار کرد کہ من حق و در اورد اشم و با و رفہ دادم
پس ہر کس بیرون شدند و ورقہ بخانہ خدیجہ آمد گفت تورا
مژدہ دہم کہ کار از دست خوبلد برون شدہ و مرا و کالاف
اینک برای خود را آراستہ و پیراستہ فرمای کہ فردا انجا
مکہ برای ہر ای عقیقہ و نکاح بمنزل تو در آیند خدیجہ بی اندازہ
مسرودگشت و خلعتی کہ پانصد دینار زر قیمت داشت بورفہ
عطا کرد و ورقہ گفت مرا بمناع ابن دینار غنی نیست سقا
النراعی از محمد پیجو اہم گفت آن ہر بر عہدہ من است پس غلبہ

فرمان

خلیج

۲۷۸ فرمازد تا غلامان و کنیزان فروش و وسایلی بگردانند تا آنکه
مترین ساختند و مرغ و بزه و شر بکشند و انواع حلوت و نان و
وسایل طعمه لذیذ فراهم و آماده گردند و هشتاد تن غلام و کنیز
از بهر خدمت مجلس آماده شدند پس در آن روز از آنجا بستر ابو طالب
آمد و صورت حال را امر فرمود داشت رسول خدا آفرمود خدا
نور ای در آن جزای خیر ممد و او را نوید شفاعت و گرفتار داد
ابو طالب فرمود اینک مرا ببین شد که کار برادر زاده من بسیار
و یارادران بکار و ولیمه زفاف پرداخت
در حدیث معتبر وارد شده که در این وقت عرش و کرسی با هم از آمد
و فرشتگان بیخده شکر خدا این عالم پرده افتاد و از پیشگاه
قدیر الهی تاجیر شیل خطاب در رسید تا عالم حد را بر بام کعبه نصب
کردند و کوههای مکه از مضاعف سرب فلک رفعت کشیدند

خلیج

۲۷۹ و زبان بتبسیح خفقت کتودند و زمین از مستر بر خوبا اید
و مکه بر عرش اعلی مباهات نمود پس دوزد بیکر سپیده دم
فریش گردیده بخانه خلیج در آمدند در صد مجلس که در آنجا
بودند ابو جهمل آمد که مرا آن بنشیند میسر گفت آنرا
صاحب دیگر است هنوز نیامده است تو بجای دیگر جلوس فرما
درین هنگام خبر دوزدینی هاشم رسید اهل مجلس بر استیفا
بیرون شدند و اولاد عبد المطلب آنکریستند که در اطراف رسول
خدا صلی الله علیه و آله عبور کنند و حمزه یا شمشیر کشید از پیش
روی ایشان همه آید و میگفت یا اهل مکه الزموا لآدم
و قلوا الکلام و اخصوا علی الأقدام و دعوا الکبر فانه
قد جاءکم صاحب الزمان محمد المختار من الملک الجبار المنج
بالانوار صاحب الهیبه و الوفا یعین امرم مکه از طریق

خدا کجبر

از کبیرین مشهور و سخن اندک گویند و بایستقبال بیرون شوند
و تکبیر را فرو گذارند چه صاحب روزگار محمد مختار از کردگار
منوج بنای انوار دارای عظم و وفار بسوئنا آید ناگایند
انحضرت چون خود بشید رخشان و ماه درخشان بافاست
سرو و خرام نذر و نما یاز شد ستاری سیاه بر سر و پیراهن
عبد المطلب برداشت بود الیاس بر دوش او کف کند
و نعلین عبد المطلب بر پا و عصا بر اینیم در کف گرفته و انگشت
از عقب سرخ در انگشت دارد و در میان اعمام خرامانست
نورجالش تابیده و مردمان جوان دیدار شده از هر سوی
بنامشای آن چهره مبارک میتاختند بدین روش رسول خدا
به انجمن درآمد اکابر و اشراف بنامت بیای شده انحضرت را
بر صدر مجلس بر آن کرسی بنشاندند مگر ابو جهم که تبرکینم

خدا کجبر

انحضرت بیای نشد حمزه در خشم شده کمر او را بکرفت و گفت ۲۸۱
بر خیز که خدایت سلامت ندهد و بوجل در غصبت فک و شمیر
بکشید و بر حمزه حمله کرد حمزه علیه السلام او را بجای داد و کشت
بکرفت و چنان بفرست که خون از سر ناخنش روان گشت اشراف
قریش پیش شده از حمزه درخواست کردند که از جرم او در گذرد
و اثر فتنه را خوار بیاپندند پس حضرت ابوطالب آغاز سخن نمود
و چنین طبعه فرات کرد

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَذُرِّيَّةِ
إِسْمَاعِيلَ وَأَنْزَلَنا أَرْحَمَ أَمْنًا وَجَعَلَنَا الْحُكَّامَ عَلَى النَّاسِ وَ
بَارَكَ لَنَا فِي بَلَدِنَا الَّذِي نَحْنُ فِيهِ ثُمَّ إِنَّ ابْنِي هَذَا الْأَبُو ذَرٍّ
بِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ لَا رَحْمَ بِهِ وَلَا يَنْقَاسُ بِهِ الْأَعْظَمُ عَنْهُ وَلَا عَدْلَ
لَهُ فِي الْخَلْقِ وَإِنْ كَانَ مُقْلًا فِي الْمَالِ فَإِنَّ الْمَالَ رَفْدٌ عَائِلٌ وَظِلٌّ

خدا بجه

۲۸۲ زائل و له في خديجة رغبة و لها فيه رغبة و لقد جئناك
لنخطبها اليك برضاها و امرها و المنفعة في مال الله المأمور
عاجلة و اجلة و له و رب هذا البيت خط عظيم و دين شافع
و ذاك كامل يعني سياتر خدائي را که صاحب تکه است که مبادا
از فرزندان ابراهيم و نسل اسمعيل گزراينده و ما را محافظان
بيست و پيشوايان حرم جويش ساخت خانه را که مطاف و قبله
خلقت و هر که بداند انجاد رايد در امان باشد بما ارزاني
فرمود و مباد که گزرايند پس بدانيند که برادر زاده من محمد
مرد بيست که او را با هر کس از فرزندان موازنه کنيد فروي گيرد
و با هيچ مردی قياس نميشود چراينکه از او بزرگتر و بالاتر است
و هيچکس با او هم راز و پيشت اگر مال و اندك است زياني
نيست چه مال ساير و اما ند در شريف ذوال و اعظم دو صد و

خدا بجه

۲۸۳ انفال او را با خدا بجه رغبته و خديجه را با او فسيل فراوانست
و ما از اين روي بدنيا شديم ابو و رفه که خدا بجه را از نو بر ايه
او خواستاري كنيم و ميان ايشان بپوند دهم و هر مهر
که خواهيد من از مال خود سپيدم آنچه حال بخواهيد
و آنچه از اين پس طلب كنيد و سوگند بخداي اين بيت که
محمد را بهرگز بزرگ و را به کامل و ديني شوده حاصل شود
و در اين وقت عمر و بر اسد هم خديجه با و رفه بن نوفل دان
الجن حاضر بود و چون كلام ابو طالب بخاتم رفت و رفه
با اينکه از علمای بزرگ نصاري و مردی فصیح و بلیغ بود
چون در پاسخ ابو طالب خواست سخن آغاز کند در زبانش
لکنته پدید شد و از جواب ابو طالب عاجز گشت لا جرم خدا
خود بسخن آمد و گفت ای پسر عم هر چند در این مورد نیکو

خلیجہ

۲۸۳ آن بود که نوسن گوئی اما نود در کار من پیش از من مختار نشا
پس بانك برداشت و گفت ایگرفه گواه باشید که من زویج
نمودم نفع خود را با تو انجند و صدق بر عهده من است بفرما
نا ابوطالب از بهر ولیمه نافع بخشد و هر وقت خواهی نزد
زین خود درای ابوطالب گفت شاهد باشید که او خود را
بمحمد تزویج کرد و مهر را خود حاضر گشت یکی از مردم قریش
گفت خیلی سنگین است که ز نهاد در راه مردها حاضر میماند
خویش شوند ابوطالب فرمود ساکت باش اگر مردان مانند
تو باشند و چندان باید مطالبه مهر نمود اما اگر چون
برادر زاده من باشند زنان باید بالا نرا زین با ایشان
رفتار نمایند

نگاشته اند که و رفه گفت من چهار صد شقال زده ام را

خلیجہ

۲۸۵ لامحمد تزویج نمودم برخی گویند که حضرت ابوطالب پیشتر
در صدق خلیجہ نام برد

صاحب روضه القفا و ابن اثیر صاحب کامل التواریخ نویسند
که در این هنگام خو بلند پدر خدیجه بدرود جهان گفته لیکن
این خبر نابیشتر احادیث و تواریخ مخالف است و الله اعلم

مجلسی علیه الرحمه از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که در این
خطبه ابوطالب عمر بن اسد خواست سخن گوید و رقر او را
مجال نداد و گفت ای ابوطالب این فضایل چنان است که تو
گفته غایت داریم که رشته عزت خود را بحبل شرف و
رفعت شما پیوند کنیم پس گواه باشید ایگرفه قریش که من
تزویج کردم خدیجه دختر خو بلند را بمحمد بن عبد الله چهار
صد عدد وجه زبر مسکوک ابوطالب گفت باید عیش نیز

خلیجہ

۲۸۶ سخن گوید پیر عمر بن اسد صیغه را اغادت نمود و عقد

مخبر گشت

بالجمله خلیجہ زاد رسال شہر اور و یکصد و ہشتاد و ہشت
بعد از ہبوط آدم کہ بیت و مت سال قبل از ہجرت نبویست
با حضرت خاتم انبیاء صلی اللہ علیہ و آلہ پیہار صد دینار
و زیناب کاہن نمودند عبد اللہ بن غنم کہ یکی از بزرگان قریش
بود در ہفتین این وصلت این اشعار انشاد نمود

هَيْبَتًا مَرِيئًا يَا خَدِيجَةُ قَدْ جَرَتْ
لَكَ الطَّيْرِ فِيمَا كَانَ مِنْكَ بِاسْعَدِ
زَوْجَتٍ مِنْ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ كُلِّهَا
وَمَنْ ذَا الَّذِي فِي النَّاسِ مِثْلُ مُحَمَّدٍ
بِهِ بَشَرُ الْبَرِّانِ عِيْسَى بْنُ مَرْيَمَ

و ہو

خلیجہ

۲۸۷

و موسی بن عمران قیاقرب موعید
افترت بہ الکتاب قد ما بآتہ
رسول من البطا و ہادی و مہند

یعنی گوارا باد ثورا ای خلیجہ کہ قہای سعادت تو بآسمان
عزت پرواز نمود باہتر و نورمان تزویج شد و در جہان
مثل محمد کینست او است کہ بشارت داده اند موسی و عیسی بہ
پیغمبر او و زود باشد کہ اثر مرشدہ ایشان ظاہر شود و ہذا
کہ نویسندگان کتبہای آسمانی افترار کردہ اند کہ او رسول
بطحا و ہادی اہل ارض و سما است

در این وقت مردمان شنیدند کہ از آسمان ندائی در رسید کہ
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ ذَوَّجَ الطَّاهِرَةَ بِالطَّاهِرِ وَالصَّادِقَةَ
بِالصَّادِقِ يَعْنِي خَدَايْنِ عَلَی زَيْنِ بَاکِ وَابْنِ مَرْيَمَ بَاکِ وَابْنِ مَرْيَمَ

خلیجہ

۲۸۸ ہذا سنگوی زویج نمود انگاہ پرده و حجاب کہ مانع دیدار است
 مرفع شد و فرشتگان آسمان و خوریان بشت بدست
 خود مشک و عنبر و گل و قمر فلبران مجلس نثار کردند
 و بھی گفتند ہذا من طیب محمد با الجملہ چون خطبہ و صیغہ
 جاری گشت اہل مجلس بپا شدند و بمنزل خویش رفتند و پیغمبر
 بخانہ ابوطالب را آمد و زنان فریش و خانوادہ عبدالمطلب
 بنہ ہاشم و خانہ خدیجہ انجمن شدند و شاد گمان و دھن
 کوفند و ستر نمودند در این هنگام خدیجہ چھا صدف
 زر برای رسول خدا بفرستاد و برای ابوطالب عباس و خلیفہ
 نقد ہم داشت و پیغام کرد ما این چھا صدف دینار را برای مہر
 نذر خوبلد بدش فرستد ابوطالب و عباس آنجا آمدہ بیویند
 و انبیلغ را بنزد خوبلد آوردند خوبلد نیز خدیجہ شد و

ندھا

خلیجہ

۲۸۹ ندھا را در پیش او نهاد و گفت این مبلغ صد اوقیست کہ
 نیز من فرستادہ اند و در جہیز خود را آمادہ ساز ابو جہل
 چون اینکالم بشنید در میان مردمان بیای شد و گفتا
 باشید کہ در کابین را خدیجہ خود دادہ و محمد نفرستاد
 اینجرا ابوطالب بشنید و سخت خشمگین شد و از خشم او
 تمام بنہ ہاشم در غضب شدند کہ جرم ابوطالب بشنید
 بر کمر بست و بہ ابطح آمد و گفت ای مردم عرب شنیدم کہ بنہ
 فاکر عیب ما بگفت ہانا اگر زنان مہر مہ را بخواد اکتند
 عیب نباشد زیرا کہ برای محمد فطیر عدلی نیست و او سوار
 این کار است از آنکو خدیجہ شنید کہ بر خج از زنان عرب
 اوراد و مواصلت رسول خدا ملامت و شغف نمایند
 پس انجمنہ بیاراست و آن زنان را دعوت فرمود و گفت مرا

اصفا

خدیجه

۲۹۰
اضغاکت که شوهر آن شاد را بر مزار و جنت بخنان نکوهید
گویند و مزار سر کوی تو بیج نمایند که چرا در حباله نکاح محمد
در آمده ام اینک از شما سوال میکنم که اگر مانند محمد بن عبد الله
در حسن و جمال و صدق و کمال و اخلاق و سواد و اوصاف
پسندیده در میان عرب بلکه در تمام جهان سراغ دارید
با من بنمایید ایشان خاموش ماندند چه اودا عذیل و مانند
و نظیر و همانند نداشتند پس در حضور آن جماعت باور فر
فرمود که با محمد بگوی که اموال و اطفال و کثیران و غلامان
و آنچه مراد دست است بنمایانم بنویسیدم همه را مالک
طلبی خود بدان و هر صفتی که خواهی بنمای که مختار باشی
پس در رفقه بخدمت آنحضرت شد و پیام خدیجه را مقرر فرمود
و شب و قوم چنانکه در آن عهد رسم بود عمو و مادر و خدایان

خدیجه

خدیجه

۲۹۱
خدیجه در آمدند و عباس این اشعار بر فرود
ابشر و ابوالواهب یا ال فخر و غالب
افخر و یا ال قومنا بالثنا و الثغاب
شاع فی الناس فضلکم و علا فی المراتب
قد فخرتم باحمد ذین کل الا طائب
فهو کالبدر نوره شرق غیر غائب
قد ظفرت خدیجه بحلیل المواهب
یعنی هاشم الذی ماله من مناسیب
جمع الله شملکم فهو رب المطالب
احمد سید الوری خیر ما ش و ذاکب
فعلیه الصلوه ما سار عین سائب
و در این اشعار فضائل و مناقب رسول خدا و سعادت و شرافت

خدیجه

خلیجہ

۲۹۲

خلیجہ را باز نمود پس خدیجہ زبان برگشود و اندک از محمد
و مکرمت و جلال فدا کرد و نبات شان و سونخ را ایشان کرد
از ان پس کو سفندان بسیار بنام ابوطالب فرستاد تا دنج
نماید و بر او لیمه آماده سازد ابوطالب علی السلام نیز شریفر
فرمود و تمامت اعیان و اشراف و غنی و در پیش هر که بود
از اهل مکه بولیمه دعوت نموده اطعام کرد و عباس و حمزه
و دیگر عموها را سونخ خدا صلی الله علیه و آله در این روز
همگی مشغول خدمت و دامن بر کمر زده بھر کار خود اقدام
داشتند از ان سونخ خدیجہ کن بطائف فرستاد و اهل حرفه
و صنعت از زرگر و شماع و دیگران بیکه حاضر ساخت و
هر قسم زینت زیاده و خلخال و گوشواره و غیره از جواهر
و گوهرهای گران بها ساخت و امر کرد تا ستمها بزرگ بر ایشان

درختان

خلیجہ

۲۹۳

درختان از عنبر بر آوردند و مثالها از مشک و عنبر خشت
و از بهر پیغمبر خدا آنچه از انوس گسوده داشتند که مطر نبود
بصفایح ذهب و فرش آن به خرد بسیار آراسته و پیراسته بود
بالجمله مدتی ششماه در کار مجلس زفاف بجه بردند تا نیکو و پر
شد تا شب عروسی فرا رسید پس خدیجہ کنیزان خود را جامه
حریر و زر کار و در و فلان و دین در گردن او نخت و در
گیوهها ایشان دشنه بخار و آرید و مرجان برکت و خدام را
فرمان کرد تا طبعها طیب عنبر بر گرفتند و گرو و جود و بر کف
نهادند و بسیار ستمها بزرگ همانند نخل دروشتن کردند
بالجمله خدیجہ اینچنین در سرای خود بسیار آراسته و هیچگاه در
مکه دیده نشده بود پس زنان مکه را از خورد و بزرگ و صغیر
و کبیر دعوت نمود و در بیرون سر مجلس بزرگ احرام پیغمبر اماد

فرمود

خلیجہ

فرمود پس کن بگو ابوطالب فرستاد و اورا بیا کافانید لا بجر
رسول خدا صلی الله علیه و آله دستاری بگو بر تنک منج برگر
بکت و جامه مسکین بر تن بپار است و فلان ما زینج هاشم هر یک
چراغی ردست گرفت پیشاپیش روان شدند و مردمان بپا
نماشای جمال نور انحضرت ایستاده نور جمال مبارک چین
دیدند هار اخیره میبود که هر یک انگشت بر دهان داشتند
گفتند ما اینجا فامید سر و کاشعمر و خورشید با مو عیسی روان
خرامان است فرزندان عبدالمطلب پرامون و چون کواکب
بد و فرقه همی آمدند رسول خدا بدین شکوه و قریبای خلیج
در آمد و در مجلسی که خلیجی برای او آماده کرده بودند نشست
این گاه خلیجی علیهم السلام بجا آمد که آنها در برو ناجی اند که تسبیح
بد و گوهر داشت بر سر است و فلان لاله که از زر نایب

خلیجہ

بافروزند و ما کرا اینها موضع کرده بودند بر پا و فلان بسیار از
یا فوٹ و زمزم بر گردن بپا و بخت و خود را امر هفت نمود که
تا اینکه خود خجسته بجا داشت و زینج سفید روی بلند قامت
و فرقی بود اینوقت بر محاسن او افزوده چنانکه هاشم و او
دعرب نیافتند بدینسان چون بپشت خرم از نزد رسول خدا
برگشتند و زنان دخیل بگفتند و هاشم و شادی نمودند
دیگر کرت خدیجه بپشتی دیگر خود را جلوه داد و جامه زن
با جواهرها گوناگون هر دنک در بر کرد و بحضور رسول اکرم
در آمد و صفیه دختر عبدالمطلب عمه رسول خدا در جلو خدیجه
همی آمد و این شعرها همی خواند

جاء الشرور مع الفرح ومضى الخوم مع الشرح
اتوا لها قد اقبلت والحال فبينا قد نزع

خلیجہ

۲۹۶ بِحَمْدِ الْمَذْكُورِ فِي الْمَافِيزِ وَالْبَحْرِ
لَوْ أَنَّ بَوَازِنَ أَحْمَدَ بِالْخَلْقِ كَلَامُ رَجَحٍ
وَلَتَذَبَدَّ مِنْ فَضْلِهِ لِقَدِيرٍ أَمْرٌ قَدْ وَضَحَ
نَشَمَ السُّعُودِ لَا أَحْمَدَ وَالْتَعَدُّ عَنْهُ مَا بَرَحَ
بِحُدُودِ بَيْتِ الْكَمَالِ وَتَجَدُّ نَائِلِهَا طَمَحُ
يَا حَيْثُهَا فِي حُلِيِّهَا وَالْحَامُ مِنْهَا مَا بَرَحَ
هَذَا الشَّيْءُ مُحَمَّدٌ مَا فِي مَدَامُجِهِ كَلَمُ
مَلُوا عَلَيْهِ نَعْدُوا وَاللَّهُ عَنْكُمْ فَدَصَحُ
بِسُخْرِيَّهِ دَرَامِدُ دَرَبِ الرَّسُولِ خُذُوا قُوفَ بَافِ
وَنَانَ حَاضِرِ أَنْ نَاجِ كَبِيرِ سِرِّهِ وَكَوْنِهِ بِرُؤُوسِ الْأَمْخَرِ
بِنَهَادِ نَدْوَةٍ فَمَا بَنُو أَخْشَدُ وَبِأَخْذِ بِيَمِينِ كَفِّهِ رَسِيدُ
كَهْمِ بَيْتِكَ أَفْزَانِ عَالَمِ بَدَانِ نَرَسِيدُ نَدِ قَهْمِ بَيْتِكَ أَلِكِ ابْنِ

شعر

خلیجہ

۲۹۷ شَوْهَرِ بَرَقُو گَوَارِ اَبَادِ بَرِ بیکرِ کَرْتِ خُصْرِ خُدِیجِہ جَامِ زَنَادِ
بُوسِیدِ وَجُو اَمِیدِ بیکرِ بَخُودِ بِنَارِ اَسْتِ وَنَاجِی کِه گَوَمَرُ کَا
گَوَنَا گُونِ دَاشْتِ وَبِکَمَدِ یَا فُوتِ بُورُکِ دَر مِیَا اَنهَامِ بَخُشِیدِ
کِه اَنجَمِ اَرِوَشَنِ وَخِیرِ مِیہِ بَرِ سَرِ نَهَادِ وَهَمِچُنِ صَفِہِ
دَر پِشِ رُویِ اَوَانِ اشعارِ می سُرُودِ
اَخَذَ الشُّوقُ مَوْثِقَانِ الْفُؤَادِ وَالْفَتْ السُّهَادَ بَعْدَ الزُّفَادِ
فَلَبَّ اِلَی الْفَافِی نَوْرِ الشَّدَاكِ مَشْرِفَاتِ خِلَافِ طُولِ الْبَعَادِ
فَرِثَ بِالْفَحْرِ بِأَخْذِ بِيَمِينِ اَنْ قُلْتُ مِنَ الْمُصْطَفَى عَظِيمِ الْوَدَادِ
فَعَدَا شُكْرُ عَلَي النَّاسِ فَرَضًا شَامِلًا كُلِّ حَاضِرٍ رَشَمِ بَادِ
كَبَرِ النَّاسِ وَالْمَلَائِكَةِ جَمِیًا جَبَرِ شَيْئِ لَدَى السَّمَاءِ یُنَادِ
فَرِثَ يَا أَحَدُ یُكَلِّ الْأَمَانِ فَبَقِی اللَّهُ عَنْكَ أَهْلُ الْفَنَادِ
فَعَلِمَ الصَّلَاةُ مَاسَرِ الْغَیْرِ وَخَطَّتْ لِقَائِهَا فِي الْبِلَادِ

بِسُ

خدیجه

۲۹۸ پس خدیجه در حضرت رسول خدا بنیشت و در این گزینش بنا
بنامت بیرون شدند و آنحضرت را با خدیجه نهادند گذاشتند
چون روز دیگر خدیجه را دیدند خوری در جبین او ساطع بود
گفتند این از انوار رسول خداست که بواسطه مجالست او
در ثوبان پییده است از آن پس خدیجه بار سوختاد در خوشه
و عزت روز گذرانید و هواریه با یکدیگر مهران و الوف
بودند و پیغمبر را اوحیاء داشتند و دیگر کابین نفرمود
و این سخن ختم مقام خدیجه بود و خدیجه تمام اموال
خود را در خدمت آنحضرت تقدیم داشت و رسول خدا همکار
در او خدا را بفیضان و مسکینان بخشید نام بنابر برای او نهادند
گویند در هنگام وفات گفتند داشت و خدیجه از این عمل
خوشند بود و جز رضا خدا و میل رسول از اده نداشت

خدیجه

۲۹۹ و قدیم بر نمیداشت غده ای از آنحضرت و پیر آورد
نخست فاسم که بنام او رسول خدا به ابو الفاسم مکنه گشت و
دیگر عبد الله که ملقب به طیب طاهر بود
در کمال این اشر مسطور است که آنحضرت از خدیجه چهار پسر داشت
فاسم و عبد الله و طیب طاهر طیب طاهر از زنده علیها
دانسته لیکن اینها لقب عبد الله بود و هم خدیجه را از رسول
خدا چهار تن دختر بود نخست زینب دوم زینب سوم
ام کلثوم چهارم فاطمه زهرا سلام الله علیها پس از آن
حضرت قبل از بعثت رسول خدا وفات کردند و دختران
بپاییدند تا با رسول خدا هجرت بمکه نموده رفیق
بجایگاه تکاح عثمان بن عفان درآمد و چون او را مرگ
بر سپیدام کلثوم را عثمان برگرفت و از بن دوی او را

خدیجه

ذوالنورین لقب دادند زینب ابوالعاص بن الربیع
زینب می نمود و از او دختری آورد که امامه اش نامیدند که پس از
وفات فاطمه سلام الله علیها امیرالمؤمنین علی علیه السلام
با خود کابین فرمود

فاصله مکن علی الرحمه گوید جمعی از علمای خاصه و عامه را
عقیدت بر آنست که در قیه و ام کلثوم دختران خدیجه از
سوی خدا نبوده اند و از شوهران دیگر نبوده اند که قبل از آنحضرت
او را از زوجه کرده بودند لیکن این روایت مخالف تمام
اقوال مؤرخین است

شیخ طبریزی گوید خدیجه قبل از بعثت فاسم و در قیه و ام کلثوم
از سوی خدا نبوده بعد از بعثت طیب ظاهر و فاطمه را آورد
بالجمله خدیجه سلام الله علیها در خدمت رسول خدا روزگار گذراند

و از او امر

خدیجه

۳۰۱ و از او امر و نواهیست مختلف نورزید و چنان مطیع بود که
بهمیچو وجه در اطاعت آنحضرت از خود رای نداشت و سونخدا
نیز در ایام گرامی داشت و توفیر فرمود چون پانزده سال
بنایکد بگریه بود و در سونخدا به پیغامبر مبعوث گشت و جبرئیل
بر آنحضرت نازل شد و قرآن مجید را بپا آورد و نور نبوت
در جبین مبین او هویدا گشت تمام ملائک آسمان بر او
رسالت سلام دادند و سونخدا از عظمی قرآن و خطای الهی
بیم داشت و چون بخانه آمد و نگشاید بگریه گون شده بود
خدیجه چون آن نور دید بدگفت این چه نور است که در تو
مشاهده میکنم فرمود این نور رسالت است بکولاله الله
محمد رسول الله خدیجه گفت من سالها است که تو را پیغمبر
میدانم و در حال کلام بگفت و اول کسی که بانحضرت ایمان آورد

خدیجه

خَلِیج

۳۰۲
خدا بجه بود یا از دندان نخت او و از مردان نخت علی مرتضی
سلام الله علیه بود باجمه رسول خدا خدا بجه فرمود زملوئ
زملوئ یا اینکه فرمود دَرُوئ دَرُوئ یعنی بگلی می مرا
بپوشانید پس برو مبارک کن چهره بگشاید و اندک بیاسود
و خوف و هراس خفید شد بر او ایته چون انحضرت منزل
مراجعت فرمود خدا بجه عرض کرد یا محمد کجا بود که هر چند کن
بطلبی تو فرستادم تو را نیافتند انحضرتند انسان یکف فرمود
اَخافُ انْ اكونَ کا هئا یعنی بهم دارم که مبادا من میرد کا هئا باشم
یا اینکه فرمود لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي خدا بجه عرض کرد
لَا تَخَفْ فَاِنَّ رَبَّكَ لَا يَرْيِدُ بِكَ اِلَّا خَيْرًا اَلَا تَرَكَ النَّصِيفَ
وَصَدَقَ الْحَبِيبُ وَتَوَدَّيْ اِلَّا مَانَةً وَتَعَيْنَ النَّاسَ عَلَى التَّوَّابِ
وَتَوَدَّ الْيَتِيمَ وَتَحْسِنُ الْعَرَبِيَّةَ وَتَحْسِنُ الْخُلُقَ یعنی بهم مکن

خالد بن عبد الله

چہ خدا ایغالی در حق تو جز نیگویدے نخواهد ازین زوی کہ نو
مردی همان پذیرد استگویی و درست کرد ادا و امانت گذار
و مردمان را معین و یقمان را یار و غریبان را یار و در حقین
خالق بی نظیر باشد در این هنگام از پیشگاه فدائنداد رسید
کہ یا ایتھا المذکر فم فاندز و ذبک فکبر یعنی ای کلیم
بر خود پیچید بیای چیز و مردمان را از عذاب برسان و
خدای را نکیر همه گوی آنحضرت بیای شد و فرمود الله اکبر
الله اکبر یا ناک آنحضرت ہمہ موجودات بر سید خدیجہ بنشد
و جبرئیل ابید گفت اگر اجازه فرمائی نزد و رفہ رفته از سر
اینچہ آگاہ شوم فرمود روا باشد پس خدیجہ بنزد و رفہ رفت
و قصہ جبرئیل یکف و رفہ گفت قدوس قدوس و الکافر
و رفہ بیدار لکن کنت صدقین یا خدیجہ لقد جاءہ الناموس

خدا کی خبر

۳۰۴
الاکبر الذی بانی موسی و آتیه الایة یعنی سون
به انکس که جان و رفه در قبضه قدرت اوست که اگر نود این
قول صادر می و جبرئیل که ناموس کبر است بد و فرود شده
همچنانکه موسی فرود شده انا او پیغمبر این امت خواهد بود
انگاه و رفه خود بخود رسول خدا آمد و او آمده داد
که آنحضرت پیغمبر خدا می است و زود باشد که مجاهد کفار
مأمور شود چون روز دیگر رسول خدا به حرا که از کوهها
مکه است رفت جبرئیل را و آشکار شد فرمود تو کینه گفت
من جبرئیل و تو رسول خدا ای پر مای زمین کویت و چشمه
بجو شید و بد از آب وضو ساخت و آنحضرت نیز وضو گرفت
پس نماز را با آنحضرت بیا موخت آنحضرت نماز ظهر را با جبرئیل علیه السلام
بگذاشت چون بخانه آمد نماز عصر را با خدا پیغمبر و امیر المؤمنین را

خدا کی خبر

۳۰۵
فرمود در برخی از کتب مرویست که خدا پیغمبر چون بنزد و رفه رفت
و او را از رسالت آنحضرت خبر داد و در مراجعت بمنزل عداس
نام که یکی از راهبان بزرگ بود رفت عداس او را انکار نمود
خدا پیغمبر با او فرمود مرا از جبرئیل خبر ده گفت قدوس قدوس
در شهر که بمسبودت خدا می افدام نکنند و کبر جبرئیل کجا
شنبه شود تو نمخت مرا آلوده که این نام از کجاء آتی
خدا پیغمبر گفت مشروط بر اینکه این را از محبتی باشد عداس گوید
ناید کرد پس خدا پیغمبر گفت جبرئیل بر محمد نازل گشته عداس گفت
جبرئیل ناموس کبر است و او وحی موسی و عیسی آورده و اگر
در این منزل نزول کند خبر عظیمی در این دیار ظاهر گردد لیکن
ای خدا پیغمبر تواند شد که از طرف شیطان آید و بخوبی برو
ظاهر شده باشد این کتاب مرا بگیر و بنزد او بر مافراشت

خدايکبر

۳۰۶ کند و از شر شیطان آسوده ماند و اگر جاهل باشد این کتاب
او را ضرر نرساند پس خدیجه عذرا را بفرستد رسول خدا آورد
در هنگامی که جبریل سوره مبارکه **ق وَالْقَلَمِ وَمَا**
يَسْطُرُونَ مَا أَنْتَ بِشِعْرِ رَّبِّكَ بِمَحْضٍ بر آنحضرت میخواند
خدیجه از استماع این آیه مسرور و خرم گشته بار رسول خدا
عرض کرد یا رسول الله پدر و مادرم برخی ثواب ببر خیر نما
بنزد عذرا را هدیه بشویم و از کیفیت این حادثه با خبر شویم
لاجرم رسول خدا صلی الله علیه و آله با خدیجه بنزد عذرا شد
عذرا آنحضرت را از خود نشان داد و خانه از دو طرف مبارکش
برگرفت و خانه نبوت را در میان دو کیف مبارک آنحضرت
مبند در حال سجده رفت و سر از سجده برداشت و گفت
قدوس قدوس ای محمد سوگند با خدای آن پیغمبر که مؤمن

خدايکبر

و عیسی نبوت او خبر دادند نوعی و الله اگر در ازمان که
بدعوت خلق ما مورثی من زنده بمانم من در پیش تو نبشیر
زنم انگاه عذرا من پرسید یا نبی الله نور اهیچ چیز امر فرمود
فرمود که عذرا من گفت زود باشد که بدعوت مردمان
ما مورثی و مردم نورانکذیب کنند تا کن بر بد بگر شهر
هجرت نماید و خداوند نور ایا را می فرماید تا دین تو عالم را
فرا گیرد پس رسول خدا و خدیجه شاد خاطر شده بخانه
مراجعت کردند

در زاد خدیج کبر فاطمه از کمال الله

پس از آنکه خدیجه کبری به بحاله نکاح رسول خدا را آمد فاطمه
قریش با او ازدیکن تو زی را آمدند و در هر ایمن او را

خالد بن ولید

۳۰۸ نکویش میگردند و در او آخر یکی از او کاره گردیدند حضرت
خالد بن ولید از وحش نهاله مسواره و هشتاد و هشت سال
سال از مزارعت او بار رسول خدا بگذشت و قریب شصت سال
از عمر خالد بن ولید سپری شد و بر و ایستاد که در هنگام زفاف
بیست و پنج سال داشته این هنگام چهل و پنج سال از عمر
خالد بن ولید بر گذشته بود و غزوی جبریل علیه از هشت برسد
رسول خدا آورد و عرض کرد که این هدیه است که خداوند
بر این وفرا داده رسول خدا آن سید را بگرفت و بر سپه
بجایانید جبریل گفت خدا میفرماید این سید را بخور
پس آنحضرت سید را از هم بشکافت و نوری از میان آن
مدرخشید چنانکه آنحضرت بر سید جبریل گفت بنم
و بخور که این نور فاطمه است پس رسول خدا از آن سید بخورد

و بخانه

خالد بن ولید

۳۰۹ و بخانه آمده با خالد بن ولید هم بزرگشت و خالد بن ولید فاطمه زهرا
بار و شد و فاطمه در رحم مادر با او سخن می گفت و خالد بن ولید
بر مکر و هات صبور میداد و خالد بن ولید این را از رسول خدا
پوشیده میداشت این بود تا روزی آنحضرت بخانه آمد
سخن فاطمه را با خالد بن ولید اصفا فرمود فقال لها یا خالد بن ولید
من محمد بنی قال لا یحیی الذی فی بطنی یحیی و یوئنه
یعنی فرمود ای خالد بن ولید با چه کسی سخن گوید گفت با این طفل که در
شکم دارم که مؤمن و حدیث من است فرمود یا خالد بن ولید
جبریل قیبر علیه آنها الله و آنها النسل الطاهر المیمون
و ان الله تبارک و تعالی سيجعل نسلها و سيجعل من نسلها
ائمة و یجعلهم خلفائه فی ارضه بعد انقضاء و حیه یعنی
ای خالد بن ولید این جبریل است که حاضر است مرا شریک میدهد که این طفل

دختر

خدا کجی

دختر بیت پاک و پاکیزه و مبارک و فرخنده زود باشد که خدا
نسک مرا بوجود او بیاورد و امان از او بوجود آید پس
خدا کجی خرسند گشت و خرم بزیبت و نه ماه و چند روز بگذشت
و زمان زادن برسد خدا کجی بکری بوزنان فرستاد
که بزرگوار شوند و در وضع حمل او یاری کنند ایشان در
پاسخ گفتند بزرگوار تو شویم چه تو از آری ما برهنه شد
و سخن ما را و قبح نهادی بایتم ابوطالب هم بالین گشته
خدا کجی از پیغام ایشان بپناهیت غمگین و پریشان گشت
و در گوشه تنها میخیزد ناگاه تکبریت که چنان دندان بلند
و گندم کون که بزنان پی هاشم شبیه بود ندازد در آمد
خدا کجی چون ایشان را شناخت بهم کرد فقال اجد هبتن لا
تخرنن یا خدا کجی فارتاد رسول ربك اتيك ونحن اخوانك

خدا کجی

انا سارة وهذه امیة بنت مزاحم وهی فیقتلک فی الجنة
وهذه مریم بنت عمران وهذه کلثم لخت موسی بن عمران
بعثنا الله الیک لیتلی عنک ما نلی النساء من النساء
یعنی یکن از ایشان گفت هر امن مکن ای خدا کجی که ما رسولان
خدا و ندیم بسو تو و همگان خواهان تو باشیم من ساره
صبیح ابراهیم باشیم و ابن زین امیة دختر مزاحم که در پیوست
در بهشت است و ابن دیگر مریم مادر عیسی است و ابن
کلثم خواهر موسی بن عمران است خدا ما را بسو تو فرستاد
تا با تو همراهی کنیم پس یکی از جانب است یکی از طرف چپ
یکم در طرف راست و دیگر در جلو او بنشیند و فاطمه
زهر پاک و پاکیزه از هرا لایقی بوجود آمد و اینوا فعد
مشت سال قبل از هجرت نبوی بمدينه طیبه بود چون فاطمه

خلیجہ

۳۱۲

از بطن خدیجہ بروز مہینہ آمد بنوناب تک دروشتن و ستور
گشت و تمام فضای جهان از نور او درخشان شد و دهان
از خوریان بهشت بزرگ آمدند و با هر یک طبعی از جنت و این
از آب کوثر بود حضرت فاطمہ را در آستان از آب شستند
و فاطمہ زبان بگشود و بوحديث خدای سبحان و نبوت محمد
خاتم پیغمبران و به امامت شومرث علی مرتضی و دیگر اولاد
ائمہ ہدی سخن گفت و یکیک را نام برد پس از زنان با خدیجہ
گفتند بکیر این دختر طاهرہ و مطہرہ و فکیہ و میمونہ را
مبارک باد قدم او و تسلی او آنگاه آن زنان با حور و
ہستی مخفی شدند و خدیجہ پستان مبارک در دامن
فاطمہ سلام اللہ علیہا نهاد و او را شیر بخورانید
و فاطمہ روز بروز ببالید

و دیگر

خلیجہ

۳۱۳

تذکر و فات خدیجہ کبر سلام اللہ علیہا
چون رسول خدا صلے اللہ علیہ و آلہ و عقبہ حق پرده اخذ
و جمعی با آنحضرت ایمان آوردند و جمعی با وی از در کین بود
و از او برآمدند و جناب ابوطالب ثانی است از آنحضرت
مرافقت داشت و از ہر امری در غایت حالت کوناہی نفوذ
تا اینکه مراجعت از صحت بگشت و جہان را بدرود گفت
رسو محمد از وفات ابوطالب سخت دلبرش و ملول بود
و کمتر از خانہ بدر میشت چون یکسال بگذشت و بروایت
ہی و پنج روز و بروایت مضمرتہ روز از فوت ابوطالب خدیجہ
ثانیان و بکسر گشت رسول خدا با او فرمود این خدیجہ از
مرکب ہم مکن کہ خداوند تو را با مرگم دختر عمران و خواہر او

امید

خلیجبر

۳۱۴

آسیه برای داده پس از چند روز خدیجه جهان را وداع گفت
و این اتفاق در سال ششصد و دویست و شصت و یک بعد از
هبوط آدم بود تقریباً سه سال قبل از هجرت بمکه بود
و سولخدا به انداز غمگین گشت و بر وی بگریست و او را بگریست
مبارک در بیرون شهر در کوچه‌ای که همچون مکه نام داشت
و مقبره مردگان شهر بود مدفون ساخت هنوز بر مردگان
نماز واجب نبود

گویند خدیجه در آن هنگام با آنها اموال چنان تهی گشت
بود که گفتند داشت چه تمام داد در راه خدا اتفاق افتاد
بود و خوریان از بهشت برای او گفتند آوردند یا اینکه پیغمبر
صلی الله علیه و آله و آله داد ای مبارک را کفن او
فرار داد

و در این

خلیجبر

۳۱۵

و در این وقت از عمر خدیجه شصت و پنج سال بر گذشته بود
و بر و این مدت عمر خدیجه پنجاه سال بود لیکن خبر نخستین
صحیح تراست چون رسول خدا از دین و گفتن خدیجه بپدر اخذ
و بخانه امدا فاطمه زهرا که در این وقت پنج سال از عمرش بر گشته
بود با استقبال آنحضرت شرافت و بدو را آنحضرت طواف
کرد و میبگفت مادر من بکجا رفت رسول خدا در پاسخ سکوت
کرد تا جبرئیل فرود شد و عرض کرد که خدا اینغالی میفرماید
سلام مرا بفاطمه تبلیغ فرماید و بگو که مادر تو در خانه است
از آن که کعب آنها از در خالص است و سونهای آنخانه از باقی
سرخ است و منزل او در بین خانه آسیه و مریم دختر عمران است
چون فاطمه پیغام خدا را بشنید گفت یا الله هو السلام
و مینه السلام و البیة السلام یعنی هانا او سلام و از او است

سلام

خدا بجه

۳۱۶ سلام و بازگشت سلام بسوی و است

در جلده دوم از کتاب اول ناسخ التواریخ که از مؤلفان جدید این
بنده نگارنده مرحوم میرزا محمد تقی سپهر لسان الملك که محب
دانش و هنر و مینوی خبر و سیر و در علم شعر و فن و در فن تاریخ
منحصر نبرد بود از کتب معتبره نقل فرموده که وقتی که فرزند رسول
خدا افاسم که از خدا بجه داشت بجهت شرافت پیغمبر بجهت آمد
و خدا بجه را گریان و نالان دید فرمود این گریه چیست گفتینا
شیر آورده و یاد فرزند کردم و بگریه در آمدم رسول خدا صلی
علیه اله فرمود گریه مکن ای ایا رضاندی که چون بدر بهشت رسی
او ایستاده باشد و دست تو را بگیرد و در قصر رفیع جادهد
عرض کرد این در خون من است یا هر فرزند مرده در این اجر شیرین است
فرمود در خون همه باشد خدا اگر بمنزله است که از بنده بستاند

میوه

خدا بجه

۳۱۷ میوه دل و شمره فلیاد و او صبر کند و شکر نماید و خدا بش عطا

فرماید

بالحمد رسول خدا این از وفات خدا بجه کبری بی مخزون و افسر
بود بد انسان که کمتر از خانه بدر میشت تا از مکه معظمه بماند
هجرت فرمود و چون بجهت رفت و زنان دیگر را کاین
فرمود باز اغلب باید خدا بجه میفرمود و برای او رحمت و درو
میفرستاد

سپاس کردگار را که از ناپید اله و اقبالی شاهنشاهی است
پناه و توجه صدر و دلخواه در شهر حجابی الاخره هزار و
سیصد و بیست و سوم هجری خالان خدا بجه کبری بنیهای کتاب
بمخانت رسید نعمت الکتاب بعون الملك الوهاب
و کتبه العبد الامیر محمد صراف الملقب بکتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله

والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

وبعد فقد حضر في هذا المجلس

الذي هو من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

من جملة ما كان عليه

